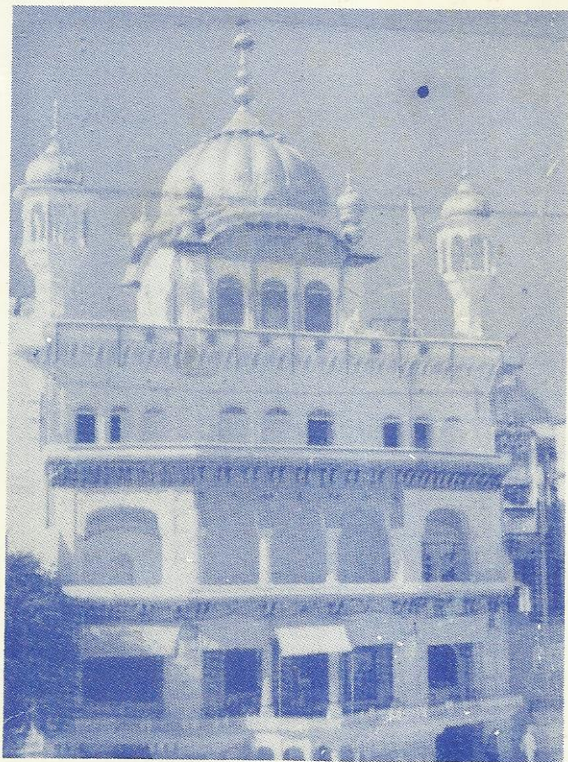


ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਵਾਰ



ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ - ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਲੇਖਕ
ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ 'ਮਾਨ'

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਵਾਰ

ਲੇਖਕ
ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ

ਮਈ 1985

PUBLISHERS:

Indo-Canadian Publishers
14768 Halstead Place,
Surrey, B.C.
Canada V3R 6S5.
Phone (604) 584-6480

DISTRIBUTORS:

International Sikh Centre,
Vancouver, B.C.
Phone (604) 584-6480.

PRINTED BY:

Modern Printing House
10755-135 Street,
Surrey, B.C.
Phone (604) 588-1154.

(Printed and Published in Canada)

ਪ੍ਰਣਾਮ

ਇਕ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ

ਤੁਸੀਂ ਜਿਹੜੇ ਅਜ, 'ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਵਾਰ' ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹੋ ਅੱਗ ਬਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਮੱਚ ਉਠੀ ਸੀ। ਕਿਹੜਾ ਸਿੱਖ ਹਿਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਛੇ ਜੂਨ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਉਤੇ ਹੋਏ ਜਾਬਰਾਨਾ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਤੜਪ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉੱਠਿਆ? ਹਾਂ, ਕੁਝ ਲੋਕ, ਜੋ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਏਡੇ ਵੱਡੇ ਧਰਮ ਉਤੇ ਹੋਏ ਹੱਲੇ ਤੋਂ ਵੀ ਝੰਜੋੜੇ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਉਹ ਇੰਦਰਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਹੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਹੋਈ ਬੇਅਦਬੀ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਸਰਕਾਰ 1981 ਤੋਂ ਹੀ ਚਕਰਾਤੇ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿਚ ਹਰਮੰਦਰ ਦਾ ਮਾਡਲ ਬਣਾ ਕੇ ਹਮਲੇ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ਕਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਜੇ ਸੰਤ ਜੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵਿਚ ਨ ਵੀ ਜਾਂਦੇ, ਹੱਲਾ ਤਾਂ ਵੀ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹੱਲੇ ਤੋਂ ਹਰਮੰਦਰ ਦੀ ਤੇ ਤਖਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਸਿੱਖ, ਸ਼ਕਲੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਦਿਸਦੇ ਹਨ ਪਰ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਜੰਮਣ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਹਨ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੱਚ ਪੁੱਛੋ, ਇਹ ਦਾਹੜੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਗਾਂ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਬੇਗੈਰਤ ਚਾਪਲੇਸ ਕੰਮੀ ਹਨ ਜਾਂ ਇਹ ਜਗਤ ਨਾਟਕ ਦੇ ਬਹਿਰੂਪੀਏ ਐਕਟਰ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਕੌਮ ਆਪਣੇ ਅਣਖੀਲੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਆਦਰ ਮਾਨ ਲਈ ਜੂਝ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਪਹਾੜਾ ਸਿੰਘਾਂ, ਤੇਜਾ ਸਿੰਘਾਂ, ਲਾਲ ਸਿੰਘਾਂ ਅਤੇ ਡੋਗਰਿਆਂ ਦੇ ਰੋਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਅੱਜ ਵੀ ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੀ ਹੋਈ ਹੱਤਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਕੀ ਦੀ ਕੌਮ ਦੀ ਹੀ ਕੇਵਲ ਹੱਤਕ ਤੇ ਨਿਰਾਦਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਪੁੱਤਾਂ ਦੇ ਪਿਉ ਦੀ ਦਾਹੜੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਥ ਪਾਵੇ, ਉਹ ਪੁੱਤ ਜੇ ਇਹ ਸੋਚਣ, ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਫਸਣ ਦੀ? ਆਪੇ ਦੂਸਰੇ ਭਾਈ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਨ ਲੈਣ। ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਪੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਪੁੱਤ ਕਹੋਗੇ? ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ। ਮਰਦ ਉਹ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਅਣਖ ਨਾਲ ਹੀ ਜੀਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਬੇਅਣਖੀ ਨਾਲ ਲੰਮੀਆਂ ਉਮਰਾਂ ਭੋਗਣ ਤੇ ਲਾਅਨਤਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਕੇਵਲ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਹੀ ਹੁੰਦੀ

ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਸਲ ਰਹੱਸ ਏਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨੀ ਲੰਮੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਂਦੇ ਹੋ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਹੈ, ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨੀ ਮੜਕ ਤੇ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਜੀਂਦੇ ਹੋ।

ਇਸ ਟੋਲੇ ਦੇ ਲੋਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਨ ਉਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਝੰਡੇ ਸਾੜੇ ਜਾਣ ਦਾ ਤਾਂ ਗਿਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਜਾਬਰ ਹਕੂਮਤ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਘਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਅਤੇ ਬੰਬਾਂ ਨਾਲ ਉਡਾਣ ਦਾ ਗਿਲਾ ਉੱਕਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਕਿਉਂ? ਇਸ ਲਈ, ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਆਕਾ (ਮਾਲਿਕ) ਦੁਖੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਹਰ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਜਰ ਕੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਖੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ।

ਮੈਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗਾ ਹੀ ਇਕ ਸਿੱਖ ਹਾਂ। ਭਾਵੇਂ ਕਈਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੋਵਾਂ, ਪਰ ਸਿੱਖ ਤੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੱਟ, ਜੋ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੂੰ ਢਾਅ ਕੇ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਮਾਰੀ ਗਈ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਵੱਜੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪੀੜ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਮੇਰਾ ਕਵੀ ਹਿਰਦਾ ਵੀ ਕੁਰਲਾ ਉੱਠਿਆ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮਹਾਨ ਸਨ। ਕਲਮ ਅਤੇ ਤੇਗ ਦੇ ਧਨੀ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਹਰਮੰਦਰ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀ ਖਬਰ ਪੁੱਜੀ, ਉਦੋਂ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਮਨਹੂਸ ਖਬਰ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਲਮ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਚੁੱਕ ਲਈ:

ਬੈਠਾ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ,
ਤਦੋਂ ਦਮਦਮੇ ਸਾਹਬ।
ਬੀੜ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ,
ਕਾਰਜ ਸੀ ਨਾਯਾਬ।
ਇਸ ਦੁਖਦਾਈ ਖਬਰ ਦੇ,
ਓਹਨੇ ਸੁਣਦਿਆਂ ਸਾਰ।
ਕਲਮ ਰੱਖ ਕੇ ਆਪਣੀ,
ਚੁੱਕ ਲਈ ਤਲਵਾਰ।

ਮੈਂ ਭਾਵੇਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਵਾਂਗੂੰ ਅੱਜ ਤਲਵਾਰ ਚੁੱਕਣ ਜੋਗਾ ਨਾ ਵੀ ਹੋਵਾਂ, ਪਰ ਕਲਮ ਤਾਂ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਕਲਮਾਂ ਦਾ ਵੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵੰਡਿਆ ਸੀ। ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰਾਂ ਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਕਲਮਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਤਾਂ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਕਲਮਾਂ ਵਾਲੇ ਕਲਮਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗਾਲ ਕਿਉਂ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਹਾਂ? ਕਾਵ ਕਲਾ ਜਾਂ ਲਿਖਣ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਗੁਰਦੇਵ ਦੀ ਹੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਰ ਬਾਰ ਉਠ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਢਾਏ ਜਾਣ ਬਾਦ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ 'ਸਿੱਖ ਆਤਮਾ' ਟੁੱਟੀ ਟੁੱਟੀ ਤੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹੋਈ ਲਗਦੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਕੰਬ ਕੰਬ ਜਾਂਦਾ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਸਾਂ, ਕੀ ਕਰਾਂ? ਫਿਰ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ, ਕਿ ਤੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਨ ਹੋ - ਤੂੰ ਵੀ ਜੁਝਾਰੂ ਸਿਪਾਹੀ ਹੈਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ, ਚੁੱਕ ਲੈ ਸ਼ਸਤਰ ਤੇ ਕੁੱਦ ਪਉ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ। ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਤੇਰਾ ਤੇਰੀ ਕਲਮ ਹੈ।

ਮੈਂ ਉੱਠ ਕੇ ਕਲਮ ਨੂੰ ਚੁੰਮਿਆ। ਮਸਤਕ ਤੇ ਲਾਇਆ। ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਕਲਮ ਲਿਆਂਦੀ ਤੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਮੰਗੀ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹੋਈ। ਸਾਹਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗੁਰੂ ਨੇ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਵਾਰ ਲਿਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਮਿਲਿਆ।

ਉਸੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਧੀਨ ਮੈਂ ਵਾਰ ਲਿਖਣੀ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੀ। ਕਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਖਾਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ 1608 ਵਿਚ ਕੀਤੀ, ਕਿਵੇਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਉਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਆਏ ਪਹਿਲੇ ਧਾੜਵੀ ਮੁਖਲਿਸ ਖਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਝਟਕਾ - ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਤਖਤ ਨੂੰ ਜੋ ਢਾਉਣ ਆਵੇ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਸਲੂਕ ਕਰਨਾ ਹੈ? ਬੱਸ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰ ਲਈ। ਫਿਰ ਤੇ ਜਿਸ ਜਿਸ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਜੁਰੱਤ ਕੀਤੀ, ਉਹਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਖਤਮ ਕੀਤਾ, ਜਾਂ, ਜਿਹੜਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਲੋਟ ਨ ਲੱਗ ਸਕਿਆ, ਉਹਨੂੰ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬ੍ਰਕਤ ਨਾਲ ਖਤਮ ਕਰ ਦੱਤਾ।

ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਹਰਮੰਦਰ ਨੂੰ ਬਾਰੂਦ ਨਾਲ ਉਡਾਇਆ ਤਾਂ ਇਕ ਇੱਟ ਮਲਬੇ 'ਚੋਂ ਬੁੜ੍ਹਕ ਕੇ ਉਹਦੇ ਮੱਥੇ ਵਿਚ ਜਾ ਵੱਜੀ। ਜ਼ਖਮ ਦਾ ਨਾਸੂਰ ਬਣ ਗਿਆ ਤੇ ਪਾਪੀ ਗਲੂ ਪਚ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ। ਮੀਰ ਮੰਨੂੰ ਦੇ ਵਾਰ ਸਿੰਘਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ ਪਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਸਿੰਘ ਕਮਾਦ ਦੇ ਖੇਤ 'ਚੋਂ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਮੰਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਘੇਰਾ ਪਾ ਕੇ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜ਼ਾਲਮ ਦਾ ਘੋੜਾ ਤ੍ਰਿਭਕ ਗਿਆ। ਉਹ ਡਰ ਕੇ ਨੱਸ ਉਠਿਆ। ਮੰਨੂੰ ਕਾਠੀ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਖੱਬਾ ਪੈਰ ਰਕਾਬ ਵਿਚ ਰਹਿ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਜ਼ਾਲਮ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਘੋੜੇ ਮਗਰ ਘਸੀਟੀਦਾ ਮਰ ਗਿਆ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਹਰ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਤੇ ਇੰਦਰਾ ਦਾ ਵੀ ਹਸਰ ਉਹੋ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਦੇਖ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹਰ ਹਾਲ ਹੀ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਹੋਰ ਕੀਹਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਕੀ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਰਹੋਗੇ ਜਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਦੇਖਣਗੀਆਂ।

ਇਸ ਜਜ਼ਬੇ ਨਾਲ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇਤਿਹਾਸ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤੁੱਛ ਜਿਹੀ ਬੁੱਧੀ (ਪਰ ਮੈਂ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਤੁੱਛ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਹਾਂਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਤੁੱਛ

ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ) ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਬੁੱਧੀ ਤੇ ਕਲਾ ਨਾਲ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਕਲਮ ਬੋਧ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਭੇਟਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਣ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ।

ਮੈਂ ਨਾ ਸ਼ੁਕਰਾ ਹੋਵਾਂਗਾ, ਜੇ ਸ: ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹੇਅਰ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਨ ਕਰਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਉਠਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਇਕ ਦਮ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲੇ, ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ । ਜਦੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਵਾਰ ਲਿਖ ਲਓਗੇ, ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣੀ, ਮੈਂ ਛਾਪਾਂਗਾ ਤੇ ਅੱਜ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਛਪ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਤੱਕ ਪੁੱਜੀ ਹੈ । ਨਹੀਂ ਤੇ ਆਪਣੀ ਤੇ ਇਹੋ ਗੱਲ ਹੈ:

ਹਮ ਰੁਲਤੇ ਫਿਰਤੇ ਕੋਈ ਬਾਤ ਨ ਪੂਛਤਾ
ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਸੰਗ ਕੀਰੇ ਹਮ ਥਾਪੇ ।

ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਦਾਸ,
ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ 'ਮਾਨ'

ਮਈ ਸੱਤ ਉੱਨੀ ਸੌ ਪਚਾਸੀ

5 -7 - 85

“ਮੰਗਲਾ ਚਰਨ”

ਤੁਮਰੀ ਓਟ ਤੁਮਾਰੀ ਆਸਾ,
ਘਰ ਬਾਹਰ ਤੇਰਾ ਭਰਵਾਸਾ ।
ਜਲ ਥਲ ਮਹੀਅਲ ਤੂੰ ਭਰਪੂਰਾ,
ਤੂੰ ਪੂਰਾ, ਮੈਂ ਸੇਵਕ ਉਰਾ ।
‘ਸਾਹ’ ਤੇਰਾ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਆਵੇ,
ਸਿਰਜ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀਆਂ ਲੱਖਾਂ ਜਾਵੇ ।
ਪਰਤ ਸੁਆਸ ਜਾਂ ਅੰਦਰ ਆਵੇ,
ਸੱਭ ਕੁਝ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਸਮਾਵੇ ।
“ਜਬ ਉਦਕਰਖ ਕਰਾ ਕਰਤਾਰਾ,”
“ਪ੍ਰਜਾ ਧਰਤ ਤਬ ਦਿਹ ਅਪਾਰਾ ।”
“ਜਬ ਆਕਰਖ ਕਰਤ ਹੋ ਕਬਹੂੰ,”
“ਤੁਮ ਮੈ ਮਿਲਤ ਦੇ ਧਰ ਸਬਹੂੰ”
ਆਪੇ ਅਗਣਤ ਜੀਓ ਉਪਾਏ,
ਆਪੇ ਸਿਰ ਸਿਰ ਧੰਦੇ ਲਾਏ ।
ਜਿਸ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਕਰਮ ਦੀ ਪਾਵੇ।
ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਲਾਵੇ ।
ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਓਟ ਤੂੰ ਹੈ ਮੇਰਾ ਪਾਣਾ,
ਤੁਧ ਬਿਨ ਦੂਜਾ ਅਵਰ ਨ ਜਾਣਾ,
ਬੁੱਧ ਬਿਬੇਕ ਦਾ ਤੂੰ ਹੀ ਦਾਤਾ,
ਸਰਬ ਕਲਾ ਦਾ ਤੂੰ ਹੀ ਗਿਆਤਾ ।
ਦੁਨੀਆਂ ਉੱਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾਰਾਂ,
ਤਖਤ ਬਣਾਏ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ।
ਰਾਜੇ ਰਾਜ ਕਮਾ ਕੇ ਟੁਰ ਗਏ,
ਕੱਚਿਆਂ ਘੜਿਆਂ ਵਾਂਗਰ ਖੁਰ ਗਏ ।
ਸੱਭ ਕੁਝ ਬਣਦਾ, ਟੁੱਟਦਾ ਰਹਿੰਦਾ,
‘ਦਿਸਦਾ’, ਕਦੀ ਵੀ ਥਿਰ ਨ ਰਹਿੰਦਾ ।
ਨਿਹਚਲ ਇਕੋ ਰਾਜ ਹੈ ਤੇਰਾ,
ਅਮਰ ਤਖਤ ਤੇ ਤਾਜ ਹੈ ਤੇਰਾ ।
ਮਹਾਂ ਕਾਲ ਆਕਾਲ ਪਿਆਰੇ
ਅਪਣੇ ਤਖਤ ਦੇ ਬਖਸ਼ ਨਜ਼ਾਰੇ ।

ਤੇਰਾ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਹੈ,
 ਤੇਰਾ ਬਖਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬਖਤ ਹੈ ।
 ਮੈਂ “ਢਾਡੀਕਾ” ਭੱਟ ਇਵਾਣਾ,
 ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਕੁਝ ਸਾਰ ਨ ਜਾਣਾ ।
 ਤੂੰ ਠਾਕੁਰ ਮੈਂ ਚਾਕਰ ਤੇਰਾ,
 ਮੈਂ ਮਾਂਗਤ ਤੂੰ ਸਾਹਿਬ ਮੇਰਾ ।
 ਤੇਰੇ ਦਰ ਹੈ ਸੀਸ ਝੁਕਾਇਆ,
 ਬੁੱਧ ਬਿਬੇਕ ਹਾਂ ਮੰਗਣ ਆਇਆ ।
 ਤਖਤ ਤੇਰੇ ਦੀ ਕਥਾਂ ਕਹਾਣੀ,
 ਅਕੱਥ ਕਥਾ ਜੋ ਚੌਜ ਵਿਡਾਣੀ ।
 ਜੁਗ ਜੁਗ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਅਟਲ ਹੈ,
 ਨਿਹਚਲ ਰਾਜ ਤੇਰਾ ਅਬਚਲ ਹੈ ।
 ਧੰਨ ਧੰਨ ਲੋਗਨ ਕੇ ਰਾਜਾ,
 ਦੁਸਟ ਅੰਦੋਹ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜਾ ।
 ਮੈਂ ਨਿਰਬਲ ਕੁਝ ਤਾਣ ਨਹੀਂ ਹੈ,
 ਮਾਨ ਨੂੰ ਭੋਰਾ ਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ।
 ਆਪੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਲਾਓ,
 ਆਪੇ ਆਪਣਾ ਜਸ ਲਿਖਵਾਓ ।
 ਇਕੋ ਤੇਰੀ ਓਟ ਤਕਾ ਕੇ,
 ਬੈਠ ਗਿਆ ਹਾਂ ਕਲਮ ਉਠਾ ਕੇ ।
 ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੁਧਾਰੋ ਆਪੇ,
 ਮਾਨ ਤੇ ਮਿਹਰਾਂ ਧਾਰੋ ਆਪੇ ।

ਉਸਾਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ।

ਦੋਹਰਾ

ਸੰਨ ਸੌਲਾਂ ਸੌ ਅੱਠ ਵਿੱਚ, ਛੇਵੇਂ ਗੁਰ ਕਰਤਾਰ,
 ‘ਤਖਤ ਅਕਾਲ’, ਅਕਾਲ ਦਾ, ਲੱਗੇ ਕਰਨ ਤਿਆਰ ।
 ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਦੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਛੱਟਮ ਗੁਰ ਕਰਤਾਰ,
 ਧਰਮ ਕਰਮ ਦੇ ਕਰ ਰਹੇ, ਪੂਰਨ ਸਾਰੇ ਕਾਜ ।
 ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਬਾਦ ਹੀ, ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਦੀਵਾਨ
 ਸਿੱਖਾਂ ਤਾਈਂ ਪ੍ਰੇਮ ਥੀਂ, ਇੰਜ ਕੀਤਾ ਫਰਮਾਨ ।
 “ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਵਿਛੜੇ, ਹੋ ਗਏ ਨੇ ਦੋ ਸਾਲ”
 “ਅਸਾਂ ਲੰਘਾਇਆ ਸਮਾਂ ਇਹ, ਓਹਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨਾਲ ।

“ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਜਦ ਲੱਗੇ ਸਨ ਜਾਨ,”
 “ਦਾਤ, ਜੋਤ, ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਕਰ, ਕੀਤਾ ਸੀ ਫਰਮਾਨ,”
 “ਸ਼ਾਂਤ ਮਈ’ ਯੁਗ ਮਰ ਗਿਆ, ਜੁਗ ਲਓ ਨਵਾਂ ਜਗਾ,”
 “ਮਾਲਾ’ ਦੇ ਹਰ ਮਣਕਿਓਂ ਤੇਗਾਂ ਲਓ ਉਗਾ ।”
 “ਸਿੱਖੇ ‘ਸ਼ਬਦ ਪਿਆਰਿਓ’ । ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੀ ਟੇਕ,”
 “ਆਓ ਜੀਂਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ, ਵਰਤੀਏ ਬੁੱਧ ਬਿਬੇਕ ” ।
 “ਰਾਜ ਕਮੋਂਦੇ ਜਗਤ ਵਿਚ, ਰਾਜੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾਰ ”,
 “ਪਾਪ ਬਣਾਇਆ ਚੌਧਰੀ, ਕੂੜ ਕੀਆ ਸਿਕਦਾਰ ।”
 “ਅਸੀਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਾਂਗੇ, ‘ਸੱਚ’ ਦਾ ਸੱਚਾ ਰਾਜ”
 “ਉਸ ਸੱਚੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ, ਸਿਰ ਰੱਖਾਂਗੇ ਤਾਜ ।”
 “ਸੱਚੇ ਪ੍ਰਭੂ ਅਕਾਲ ਦਾ, ਕਰਨੈ ਤਖਤ ਤਿਆਰ ”,
 “ਜਿਸ ਤੇ ਬੈਠ ਸੰਭਾਲਣਾ, ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ।”
 “ਉਸਰੇ ਜਿੰਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮ ਸਥਾਨ
 “ਕਾਰੀਗਰ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ, ਆਮ ਜਹੇ ਇਨਸਾਨ“ ।
 “ਐਪਰ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਦੀ, ਵੱਖਰੀ ਹੋਊ ਸ਼ਾਂਤ”
 “ਉਸਰੂ ਓਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਹੈ ਫਰਮਾਨ” ।
 “ਲੱਗਣਾ ਨਹੀਂ ਇਸ ਕੰਮ ਤੇ, ਕਾਰੀਗਰ ਕੋਈ ਆਮ,”
 “ਸੇਵਕ ਖਾਸੁਲ ਖਾਸ ਹੀ, ਕਰਸਨ ਸਰ ਅੰਜਾਮ” ।
 “ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ, ਸਿਦਕਵਾਨ, ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ,
 “ਆਗੂ ਥਾਪੇ ਗਏ ਨੇ, ਕਾਰਜ ਏਸ ਲਈ ।
 “ਹੁਣ ਉਸਰੀਏ ਦੂਸਰੇ, ਭਾਈ ਜੀ ਗੁਰਦਾਸ,”
 “ਗਿਆਨ ਵਾਨ, ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੇ, ਸਮਰਥ ਵੇਦ ਵਿਆਸ ।”
 “ਤੀਜਾ ਮੈਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹਾਂ, ਚੌਥਾ ਪੁਰਖ ਅਕਾਲ,”
 “ਪੰਜਵੀਂ ਸੰਗਤ ਕਰੇ ਗੀ, ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ।”
 “ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਗਿਨ੍ਹਾ ਹੇਠ ਪੂਰਨ ਹੋਊ ਕਾਜ,”
 “ਨਾਲ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਪਦੀ, ਪਸਰੀ ਰਹੂ ਆਵਾਜ਼ ।”
 ਸ਼ਬਦ ਸਰੂਪ ‘ਚ ਰਹਿਣਗੇ, ਹਾਜ਼ਰ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਆਪ,”
 “ਕਾਜ ਚੜ੍ਹੇਗਾ ਨੇਪਰੇ, ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਪਰਤਾਪ ।”
 “ਧੰਨ ਧੰਨ” ਕਰ ਗੁਰ ਸਿੱਖਾਂ, ਦਿੱਤੇ ਸੀਸ ਝੁਕਾ,
 ਕੰਮ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਇਵੇਂ, ਕੀਤਾ ਸ਼ੁਰੂ ਗਿਆ ।
 ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਪ੍ਰੇਮ ਥੀਂ, ਫੜ ਫੜ ਇੱਟਾਂ ਲਾਣ ,
 ਗਾਰਾ ਕਰ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਸਤਿਗੁਰ ਤਾਈਂ ਚੁਕਾਣ ।
 ਬੈਠ ਦੁਆਲੇ ਸਰੀਤਾਂ, ਕਰਨ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਪ,
 ਅਪਣੇ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭ, ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿੰਦੇ ਆਪ ।

ਪੂਰਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ, ਹੋਇਆ ਸਾਰਾ ਰਾਜ,
 ਚਾਲੂ ਹੋਇਆ ਧਰਤ ਤੇ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਰਾਜ ।
 ਬਾਣੀ ਦੇ ਪਰਵਾਹ ਚੋਂ, ਆਈ ਅਗੱਮੀ ਵਾਜ,
 “ਅੱਜ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ, ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਮਾਹਾਰਾਜ ।”
 ‘ਅਬਦੁੱਲ’, ‘ਨੱਥਾ’, ਗੁਰਾਂ ਦੇ, ਢਾਡੀ ਸਨ ਮਹਾਨ,
 ਏਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ, ਕੀਤਾ ਇੰਜ ਬਿਆਨ :-
 “ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਬੱਧੀਆਂ, ਇਕ ‘ਮੀਰ’ ਦੀ ਇਕ ‘ਪੀਰ’ ਦੀ,
 “ਇਕ ਅਜਮਤ ਦੀ ਇਕ ਰਾਜ ਦੀ, ਇਕ ਰਾਖੀ ਕਰੇ ਵਜ਼ੀਰ ਦੀ’
 “ਹਿਮਤ ਬਾਰਾ ਕੋਟ ਗੜ੍ਹ, ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬਲਖ ਬੁਖੀਰ ਦੀ ”
 “ਕਟਕ ਸਿਪਾਹੀ ਨੀਲ ਨਲ, ਮਾਰ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਕਰੇ ਤਗੀਰ ਦੀ ।”
 “ਪੱਗ ਤੇਰੀ ਕੀ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੀ ” ।

ਫਿਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੋ, ਸਦਾ ਹਜ਼ੂਰ ਰਿਹਾ,
 ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੀ ਵਾਰ ਵਿੱਚ, ਏਦਾਂ ਆਖ ਗਿਆ ।,
 “ਪੰਜ ਪਿਆਲੇ ਪੰਜ ਪੀਰ, ਛੱਟਮ ਪੀਰ ਬੈਠਾ ਗੁਰ ਭਾਰੀ,”
 “ਅਰਜਨ ਕਾਇਆ ਪਲਟ ਕੈ, ਮੂਰਤ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਵਾਰੀ ।”
 “ਚੱਲੀ ਪੀੜੀ ਸੋਢੀਆਂ, ਰੂਪ ਦਿਖਾਵਨ ਵਾਰੋ ਵਾਰੀ ”,
 “ਦਲ-ਭੰਜਨ, ਗੁਰ ਸੂਰਮਾ, ਵਡ ਯੋਧਾ ਬਹੁ ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ” ।
 “ਪੁਛਨ ਸਿਖ ਅਰਦਾਸ ਕਰ, “ਛਿਅ ਮਹਲਾਂ ਤੱਕ ਦੂਸ ਨਿਹਾਰੀ,
 “ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਬੋਲੇ ਮੁਖ ਤੇ, “ਸੁਣਹੁ ਸੰਸਾਰੀ ”
 “ਕਲਜੁਗ ਪੀੜੀ ਸੋਢੀਆਂ, ਨਿਹਚਲ ਨੀਵ ਉਸਾਰੀ ਖਲਾਰੀ ।”
 ਜੁਗ ਜੁਗ ਸਤਿਗੁਰ ਧਰੇ ਅਵਤਾਰੀ ॥

ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਪਹਿਨ ਕੇ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਲੱਗੇ ਕਹਿਣ,
 “ਧਰਮ, ਸਿਆਸਤ ਸਦਾ ਲਈ, ਅੱਜ ਤੋਂ ਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ।”
 “ਮੀਰੀ, ਪੀਰੀ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਮਾਲਾ ਸੰਗ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ,”
 “ਅਜਮਤ ਦੱਸਣ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਕੇਸਰੀ ਦੋਏ ਨਿਸ਼ਾਨ ।”
 “ਹਰਮੰਦਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਹੈ ਤਾਂ, ”
 “ਰਹੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰਾਜ ਤੇ, ਸਦਾ ਧਰਮ ਦੀ ਛਾਂ”
 “ਧਰਮ ਹੀਣ ਜੇ ਹੋਏਗਾ, ਰਾਜਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾਰ,”
 ਜ਼ਾਲਮ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਊ, ਉਹ ਵੱਡਾ ਖੁੰਘਾਰ ।
 “ਸਿਰ ਤੇ ਰਹੇਗਾ ਧਰਮ ਜੇ, ਚੱਲੂ ਸਥਰੀ ਚਲਾ,
 “ਵਰਤੂ ਰਈਅਤ ਵਿਚ ਤਦ, ਅਪਣਾ ਆਪ ਸੰਭਾਲ ।”
 “ਰਹੂ ਧਰਮ ਵੀ ਵੇਖਦਾ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਵੱਲ,”
 “ਰਾਜ ਬਿਨਾ ਕਦੀ ਜੱਗ ਤੇ, ਧਰਮ ਨ ਸਕਦੇ ਚੱਲ ।”

“ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਸਾਰ ਤੇ, ਹੈ ਗੁਰ ਸਿਖਾਂ ਰਾਜ,
 “ਸਿੱਖ ਖਾਲਿਸ ਹਨ ਖਾਲਸੇ, ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਹਨ ਸਿਰਤਾਜ ।
 ਤੇਰਾ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਸੀ, ਤਦੋਂ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ,
 ਬੈਠੇ ਤਖਤ ਤੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਚਵਰ ਰਹੇ ਸਨ ਝੁੱਲ ।
 ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਤੋਂ ਚੱਲਿਆ, ਪ੍ਰਭੂ ਆਕਲ ਦਾ ਰਾਜ ,
 ਧਰਮ ਅਧੀਨ ਨਿਆਏ ਦੇ, ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਸੱਭ ਕਾਜ ।

ਜੁਗ- ਦੋ ॥ ਜੁਗ ਜੁਗ -ਦੋ + ਦੋ -ਭਾਵ ਚਾਰ ਗੁਰੂ ਹੋਰ ਹੋਣਗੇ ॥

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਜੀ ਦਾ ‘ਪਹਿਲਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ’ ਦੌਹਰਾ

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦਾ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ, ਖੁਦ ਉਸ ਪੁਰਖ ਅਕਾਲ,
 ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਨੂੰ ਥਾਪਿਆ, ਅਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ।
 ਰੱਬੀ ਰਾਜ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ, ਸੰਗਤਾਂ ਹੁੰਮ ਹੁਮਾ,
 ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਕੱਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਆ ।
 ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ ਤਖਤ ਤੋਂ, ਫਿਰ ਪਹਿਲਾ ਫਰਮਾਨ,
 ਦਸਖਤ ਕੀਤੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ, “ਸੁਲਤਾਨਾ ਸੁਲਤਾਨ ।
 ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਕੇ ਆਪਣੀ, ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤਸਦੀਕ,
 ਚਾਲੂ ਹੋ ਗਿਆ ਅੱਜ ਤੋਂ, ਰਾਜ ਧਰਮ ਦਾ ਠੀਕ ।
 ਫਿਰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ, ਕਿਹਾ ਗੁਰਾਂ ਲਲਕਾਰ,
 “ਧਰਮ ਰੱਖਿਆ ਵਾਸਤੇ, ਸ਼ਸਤਰ ਕਰੋ ਤਿਆਰ ।”
 “ਖੜਗ ਰੂਪ ਗੁਰਦੇਵ ਦੀ, ਲਈ ਨ ਜੇਕਰ ਓਟ,”
 “ਜਬਰ ਜ਼ੁਲਮ ਤੋਂ ਕਦੀ ਵੀ, ਫਿਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਛੋਟ ।”
 “ਤਪਦੀਆਂ ਤਵੀਆਂ ਤੇ ਸਦਾ, ਏਵੇਂ ਈਂ ਬਹਿਣਾ ਪਊ,
 “ਤੱਤੀ ਰੇਤ ਤੇ ਅੱਗ ਦਾ, ਸੇਕ ਹੀ ਸਹਿਣਾ ਪਊ ।”
 “ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦਾ ਸੁਣ ਲਵੋ, ਅੱਜ ਪਹਿਲਾ ਫਰਮਾਨ,”
 “ਮੈਂ ਨੇਜੇ ਦੀ ਨੌਕ ਤੇ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਐਲਾਨ”
 “ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਇਸ ਤਖਤ ਤੋਂ, ਪਹਿਲਾ ਹੋਇਆ ਇਹ”
 ਧੁਰ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੁਕਮ ਇਹ, ਇਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੰਦੇਹ ”
 “ਭੇਟਾ ਗੁਰੂ ਲਈ ਸਿੱਖ ਜੋ, ਅੱਜ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਨ,”
 “ਸ਼ਸਤਰ ਘੋੜਿਆਂ ਸੰਗ ਹੋਣ, ਬਾਂਕੇ ਬੀਰ ਜਵਾਨ ।”

“ਤਨ, ਮਨ, ਧਨ, ਸੱਭ ਸੱਚ ਤੋਂ, ਕਰਨੇ ਹਨ ਕੁਰਬਾਨ ”
 “ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਮੌਤ ਤੋਂ, ਡਰ ਕੇ ਮੂੰਹ ਛੁਪਾਨ ।”
 “ਚੱਲੂ ਧਰਮ ਅਧੀਨ ਜਾਂ, ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚਲਾ ਰਾਜ,”
 “ਜ਼ੁਲਮ ਜਬਰ ਦਾ ਹੋਏਗਾ, ਏਹੋ ਖਰਾ ਇਲਾਜ ।”
 “ਬਿਨਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਕਦੀ ਵੀ, ਧਰਮ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਾ,”
 “ਮਾਲ੍ਹਾ ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਨੂੰ, ਕੱਠਿਆਂ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ।’
 “ਘੋੜੇ ਰੱਖੇ ਯੋਧਿਓ, ਬਣ ਜਾਓ ਸ਼ਾਹ ਸਵਾਰ,”
 “ਗੱਤਕੇ ਖੇਡੋ, ਸਿੱਖ ਜਾਓ, ਹੁਣ ਵਾਹੁਣੀ ਤਲਵਾਰ ।”
 “ਸਾਡਾ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ, ਜਾਬਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾਰ,
 “ਅਸੀਂ ਗੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਦੇ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਬਾਜ਼ ਗੁਜ਼ਾਰ ।”
 “ਧੱਕੇ ਵਾਲਾ ਅਸਾਂ ਤੇ, ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਾਨੂੰਨ,”
 “ਅਸੀਂ ਗੁਲਾਮਾਂ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ, ਕੱਟਣ ਆਏ ਜੂਨ ।”
 “ਚੱਲੋ ਗਰਦਨ ਚੁੱਕ ਕੇ, ਟੁਰੋ ਛਾਤੀਆਂ ਤਾਨ,
 “ਜੱਗ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ, ਜੇ ਆਪਣਾ ਸਨਮਾਨ ।”
 “ਜੀਵੋ ਮਰਦਾਂ ਵਾਂਗਰਾਂ, ਜਦ ਤੱਕ ਹੋਣ ਪਰਾਨ”,
 “ਖੜ੍ਹ ਜਾਓ ਸਿੱਧੇ ਤੀਰ ਵਾਂਗ, ਝੁਕੋ ਨ ਵਾਂਗ ਕਮਾਨ ।’
 “ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਖੇਡੋ ਨਿੱਤ ਹੁਣ, ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਰ ,”
 “ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਪੁੱਤ ਅਕਾਲ ਦੇ, ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ।”
 “ਬਾਜ਼ ਰੱਖਣੋ ਕਦੀ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਬਾਜ਼ ”
 “ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਰਗੀ ਕਰ ਲਓ, ਪੈਦਾ ਹੁਣ ਪਰਵਾਜ਼
 “ਦ੍ਰਿੜ ਕਰ ਲਓ ਹੁਣ ਯੋਧਿਓ, ਲੜੀਂ ਦੇ ਲਵੇ ਗੰਢ”
 “ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪੌਸ਼ ਦੀ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਣੀ ਪੰਡ ।”
 “ਏਦਾਂ ਕਹਿ ਫਿਰ ਸੰਗਤਾਂ, ਕੀਤੀਆਂ ਗੁਰਾਂ ਵਿਦਾ”
 “ਰਹੋ ਸਮਝਦੇ ਅੰਗ ਸੰਗ, ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਸਦਾ ।”
 ਗਦ ਗਦ ਹੋ ਗੁਰਸਿੱਖੜੇ, ਚਰਨੀ ਸੀਸ ਝਕਾਣ
 ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੇਵ ਨੇ, ਫੂਕੇ ਨਵੇਂ ਪਰਾਣ ।

ਮੁਗਲਾਂ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋਣੀ ਦੋਹਰਾ

ਖਬਰ ਦੇਸ਼ 'ਚੇ ਹੁੰਮ ਗਈ, ਬਣ ਗਿਆ ਤਖਤ ਅਕਾਲ,
 ਰਾਜ ਚਲੌਂਦੇ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਠਾਠ ਬਾਠ ਦੇ ਨਾਲ ।
 ਮੁਗਲਾਂ ਕੋਲ ਵਿਰੋਧੀਆਂ, ਐਸੀਆਂ ਚੁਗਲੀਆਂ ਖਾ,
 ਗੱਲਾਂ ਵਧ ਵਧ ਕੀਤੀਆਂ, ਖੂਬ ਮਸਾਲੇ ਲਾ ।
 ਆਖਿਆ “ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਤਾਂ, ਬਾਗੀ ਗਿਆ ਏ ਹੋ,”

“ਗੱਜ ਵੱਜ ਕੇ ਦੜਕਦੈ, ਰੱਖਦਾ ਨਹੀਂ ਲਕੇ ।”
 “ਸਜ ਧਜ ਬਹਿੰਦੈ ਤਖਤ ਤੇ, ਸ਼ਾਹੀ ਠਾਠ ਦੇ ਨਾਲ,”
 “ਕਲਗੀ ਜਰਾਂ ਸਜਾ ਕੇ, ਰਖਦੈ ਸ਼ਾਂਨ ਕਮਾਲ ।”
 “ਕਹਿੰਦੈ, “ਧਰਤ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ, ਰਾਜ ਲਿਆ ਹੈ ਥਾਪ,”
 “ਬਣ ਕੇ ਸੱਚਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਪਰਗਟ ਹੋਇਐ ਆਪ ।”
 ਕਹੇ, “ਜਹਾਨ ਦੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਝੁਠ ਹੋਣ ਤਮਾਮ ”
 “ਜ਼ੁਲਮ ਜਬਰ ਤੇ ਕੂੜ ਦੇ, ਸਾਰੇ ਕਰਨ ਕਮਾਮ ।”
 “ਇਕੋ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਦੀ ਸੱਚੀ ਹੈ ਸਰਕਾਰ, ”
 “ਸੱਚਾ ਏਹੋ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਏਹੋ ਸੱਚੀ ਕਾਰ ।’
 “ਜਗ ਦੇ ਝੂਠੇ ਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ, ਝੂਠੇ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ,”
 “ਹੋਣ ਪਲੰਦੇ ਪਾਪ ਦੇ, ਜ਼ਹਿਰ ਭਰੇ ਮਜ਼ਮੂਨ ।”
 “ਰੱਬ ਦੇ ਸਾਜੇ ਬੰਦਿਆਂ, ਅੰਦਰ ਵੱਟਾਂ ਪਾ ,”
 “ਉੱਚੇ ਨੀਵੇਂ ਲਏ ਖੁਦ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਣਾ ।”
 “ਹਾਕਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ, ਸਮਝਣ ਛੋਟੇ ਰੱਬ,”
 “ਹੋਰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਬੰਦੇ ਕੀੜੇ ਸਭ ।”
 “ਇਜ਼ਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੀਣ ਦਾ, ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ,”
 “ਬਾਝ ਹਾਕਮਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਸਕਦਾ ਖੇਡ ਸ਼ਿਕਾਰ ।”
 ਰੱਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕੋਈ ਵੀ, ਘੋੜਾ ਤੇ ਤਲਵਾਰ,”
 “ਬਣ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕੋਈ ਵੀ, ਯੋਧਾ ਸ਼ਾਹ ਅਸਵਾਰ ।”
 ਗਹਿਣਾ ਕੋਈ ਕੀਮਤੀ, ਸੁੰਦਰ ਕੋਈ ਲਿਬਾਸ,”
 “ਪਹਿਨ ਸਕਣਗੇ ਦੀਨਾਦਾਰ, ਕੇਵਲ ਬੰਦੇ ਖਾਸ ।”
 ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਪਰ ਗੱਜ ਕੇ, ਭਰਵੀਂ ਨਾਲ ਅਵਾਜ਼ ,”
 ਹਰ ਸ਼ਾਹੀ ਫਰਮਾਨ ਤੇ, ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਤਰਾਜ਼ ।”
 ਜ਼ੋਰ ਹਕੂਮਤ ਲਾ ਲਵੇ, ਅੱਡੀ ਚੋਟੀ ਤੱਕ
 ਸਾਥੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜੀਣ ਦਾ, ਖੋਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਹੱਕ ।”
 “ਰਖਣੈ ਅਸਾਂ ਨੇ ਬਾਜ਼ ਵੀ, ਘੋੜਾ ਵੀ ਤਲਵਾਰ,”
 “ਕਰਨੈ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੀ, ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਰ ।”
 “ਅਸਮਾਨੋਂ ਨਹੀਂ ਉੱਤਰਿਆ, ਖਾਨ ਕੋਈ ਸੁਲਤਾਨ ।”
 ਹੋਣ ਅਸਾਡੇ ਲਈ ਤਾਂ, ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਇਨਸਾਨ ।”
 “ਹੈ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਜੀਣ ਦਾ, ਮਾਣ ਨਾਲ ਅਧੀਕਾਰ ।”
 “ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਧਨੀ ਕੋਈ ਸਕਦਾ ਨਹੀਂ ਦੁਰਕਾਰ ।”
 “ਸਦਾ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਰਹਿਣਗੇ, ਮਾਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ।”
 “ਹੁਕਮਰਾਨ ਨ ਸਕਣਗੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਛਾਪੇ ਮਾਰ ।”
 “ਪਾ ਕੇ ਰਹੇਗਾ ਰਾਜ ਵਿਚ, ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਫਤੂਰ”

“ਧੱਕਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ, ਉਹਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਨਜ਼ੂਰ।”
ਮੁਗਲਾਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਰੀਆਂ, ਲਈਆਂ ਚਿੱਤ ਵਸਾ,
ਕਰੜੀ ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਤੇ, ਰੱਖਣ ਲੱਗੇ ਨਿਗਾਹ ।

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦਾ ਕਮਾਲ ਦੋਹਿਰਾ

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ, ਕਰ ਗਈ ਨਵਾਂ ਕਮਾਲ,
ਖੇਡਣ ਲੱਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਮੌਤ ਅੱਥਰੀ ਨਾਲ ।

ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਜੋ ਆਣ, ਗੱਭਰੂ ਸੂਰਮੇ,
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਨਾਲ ਲਿਆਣ, ਭੇਟਾ ਕਰਨ ਲਈ ।
ਬਿਜਲੀਆਂ ਜਿਓ ਲੀਹਲਾਣ, ਖੰਡੇ ਲਿਸ਼ਕਦੇ,
ਘੋੜੇ ਵੱਖ ਹਿਣਕਾਣ, ਵਿਚ ਤਬੇਲਿਆਂ ।
ਤੇਗਾਂ ਘੜੀਆਂ ਜਾਣ, ਖਾਸ ਫੌਲਾਦ ਤੋਂ,
ਛੁਰੀਆਂ ਸਾਣੇ ਲਾਣ, ਬਾਂਕੇ ਗੱਭਰੂ ।
ਕਵੱਚ, ਕਟਾਰ ਕਮਾਣ, ਤੀਰ ਅਨਿਆਲੜੇ,
ਪੈਂਦੀ ਸੱਟ ਵਦਾਣ, ਰਹਿੰਦੀ ਦਿਨੇ ਰਾਤ ।
ਮੜ੍ਹੇ ਨਗਾਰੇ ਜਾਣ, ਧੌਂਸੇ ਗਰਜਵੇਂ,
ਅਣਖਾਂ ਨਿੱਤ ਮੁਸਕਾਣ, ਉੱਤੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ।
ਮੁੜ ਮੁੜ ਸੀਸ ਝੁਕਾਣ, ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਨੂੰ,
ਹੋ ਜਾਵਣ ਕੁਰਬਾਨ, ਇਜ਼ਤ ਆਣ ਲਈ
ਸਤਿਗੁਰ ਰੱਖਦਾ ਮਾਣ, ਸਦਾ ਨਿਮਾਣਿਆਂ ।
ਸਾਧਾਂ ਹੱਥ ਤਲਵਾਰਾਂ , ਲਿਸ਼ ਲਿਸ਼ ਕਰਦੀਅ ।
ਯੋਧਿਆ ਹਥੀ ਮਾਲੂਾਂ, ਦੱਸਣ ਨਿਮਰਤਾ ।
ਸਿੱਖਣ ਸਿੱਖ ਹਜ਼ਾਰਾਂ, ਸ਼ਸਤਰ ਵਿੱਦਿਆ ।
“ਬਾਬਕ” ‘ਨੱਥਾ’ ਵਾਰਾਂ, ਗੌਂਦੇ ਗੁਰ ਘਰ ।
ਪਾ ਦੇਂਦੇ ਘੁਮਘਾਰਾਂ, ਢਾਡੀ ਸੂਰਮੇ ।
ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਕਿਰਪਾਲ, ਵਰਗੇ ਸੂਰਬੀਰ ,
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਵਿੱਦਿਆ ਨਾਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ।
ਕਰੜੀ ਘਾਲਣ ਘਾਲ, ਵਿੱਦਿਆ ਦੇਣ ਹਿੱਤ,
ਨਾਲ ਵਿਓਂਤ ਕਮਾਲ, ‘ਗੋਬਿੰਦ ਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ,
ਸੱਭ ਨੂੰ ਰਹੇ ਸਿਖਾਲ, ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਵਹੁਣੇ ।
ਕਰਤਵ ਰਹੇ ਸੀ ਪਾਲ, ਪਿਆਰੇ ਗੁਰਾਂ ਲਈ,
ਉੱਚੇ ਚਲਨ ਕਮਾਲ, ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ।

ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਨਾਲ, ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਆਤਮਾ ।
 ਕਰਦੇ ਨਿੱਤ ਸੰਭਾਲ, ਨੀਚਾਂ ਮਾੜਿਆਂ ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਸਦ ਕ੍ਰਿਪਾਲ, ਦੀ ਪਾਲਣ ਸਿੱਖਿਆ ।
 ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਧਾਰ, ਰੱਖੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ,
 ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਵਿਚਕਾਰ, ਸਿੱਕਾ ਚਲਦਾ ।
 ਗੁਰ ਸੋਢੀ ਸਰਦਾਰ, ਆਗੂ ਦਲਾਂ ਦਾ,
 ਦਿਲ ਤੇ ਭੈ ਨ ਭਾਰ, ਹਾਕਮ ਕਿਸੇ ਦਾ ।
 ਰੱਖਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ, ਕੁੱਤੇ ਬਾਜ਼ ਵੀ
 ਖੇਡਣ ਨਿੱਤ ਸ਼ਿਕਾਰ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ।

'ਕਿਲ੍ਹਾ ਗੋਬਿੰਦ ਗੜ੍ਹ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅੱਜ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਿਜ
 ਦੇ ਪਾਸੇ ਸੀ ।

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲੇ ਹੱਲੇ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਦੋਹਰਾ

ਮੁਗਲਾਂ ਹੋ ਕੇ ਕੱਠਿਆਂ, ਕੀਤੀ ਇੰਜ ਵਿਚਾਰ,
 ਵਧ ਰਹੀ ਤਾਕਤ ਗੁਰੂ ਦੀ, ਕਰ ਦਈਏ ਮਿਸਮਾਰ ।
 ਸੋਚਣ ਮੁਗਲ ਬਹਾਨਾ, ਪਹਿਲਾਂ ਲੱਭੀਏ,
 ਚੁੱਕੀਏ ਤੀਰ ਕਮਾਨਾ, ਪਿੱਛੋਂ ਗੁਰੂ ਤੇ ।
 ਤੇਗਾਂ ਤੇ ਕਿਰਪਾਨਾ, ਵਾਹੀਏ ਐਸੀਆਂ ,
 ਰੱਖੇ ਯਾਦ ਜ਼ਮਾਨਾ, ਮਾਰਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ।
 ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਸਿਕਦਾਰ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਕੁਦਰਤੀ,
 ਖੇਡਣ ਗਏ ਸ਼ਿਕਾਰ, ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਸਨ ।
 ਛੱਡਿਆ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਓਹਨਾ ਬਾਜ਼ ਇੱਕ,
 ਗਿਆ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ, ਮੁੜ ਨ ਪਰਤਿਆ ।
 ਖੇਡਦੇ ਸਨ ਸ਼ਿਕਾਰ, ਓਥੇ ਸਿੱਖ ਵੀ,
 ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੁਚਕਾਰ, ਫੜ ਲਿਆ ਬਾਜ਼ ਨੂੰ ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ, ਪਹੁੰਚੇ ਗੱਭਰੂ
 ਪੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਸਰਦਾਰ, ਦੇ ਕੀਤਾ ਬਾਜ਼ ਆ ।
 ਦੱਸੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ, ਵਿਥਿਆ ਬਾਜ਼ ਦੀ,

ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕਿਰਪਾਧਰ, ਦਿੱਤੇ ਥਾਪੜੇ ,
 “ਤੁਸੀਂ ਇਹਦੇ ਹੱਕਦਾਰ, ਤੁਹਡੈ ਬਾਜ਼ ਇਹ ।
 ਏਨੇ ਨੂੰ ਅਸਵਾਰ, ਵੀਹ ਕੁ ਮੁਗਲ ਦੇ,
 ਆਏ ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ, ਨਸ਼ੇੜੀਆਂ ਚਾਹੜਦੇ ।
 ਮੁਗਲ- ਬੋਲੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ, ਸ਼ਾਹੀ ਧੌਂਸ ਦੇ,
 ਸਿਪਾਹੀ:- “ਸਿੱਖਾਂ ਤਾਈਂ ਸੰਭਾਲ, ਗੁਰੂਆਂ ਗੌਰ ਕਰ ”
 “ਟਾਲ ਸਕੇ ਤਾਂ ਟਾਲ, ਸਿਰ ਤੋਂ ਹੋਣੀਆਂ ।
 “ਸਾਡਾ ਬਾਜ਼ ਉਧਾਲ, ਲਿਆਏ ਸਿੱਖ ਨੇ”
 “ਸਿਰ ਦੇ ਦਿਸਦੈ ਕਾਲ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੂਕਦਾ ”
 “ਸ਼ਾਹੀ ਬਾਜ਼ ਸੰਭਾਲ, ਸਾਨੂੰ ਹੁਣੇ ਹੀ
 ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਉ ਭੁਚਾਲ, ਐਸਾ ਸਮਝ ਲੈ ,”
 “ਢਹਿ ਜਾਉ “ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਜਿਸ ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ ।
 ਗੁਰੂ ਜੀ “ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਿਓ ਨਾ ਤੂਲ, ਬੋਲੇ ਸੰਭਲ ਕੇ,”
 ਐਂਵੇ ਨਹੀਂ ਫਜ਼ੂਲ, ਬਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ।”
 “ਪੱਕਾ ਇੱਕ ਅਸੂਲ, ਇਹੋ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦਾ ,
 “ਬਾਜ਼ ਨਾ ਮੋੜੇ ਮੂਲ, ਜਿਦੇ ਹੱਥ ਆ ਜਾਵੇ ।
 ਮੁਗਲ - “ਏਹੋ ਜਿਹੇ ਅਸੂਲ, ਨਹੀਂ ਚੱਲਦੇ ਸ਼ਾਹਾਂ ਤੇ
 “ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਬੂਲ, ਰਿਕਤਾਂ ਪੜ੍ਹੋ ਨ ।
 ਗੁਰੂ ਜੀ - “ਕਰਨੀ ਜੇ ਤਕਰਾਰ, ਬਿਨਾ ਦਲੀਲ ਦੇ
 “ਮੁਗਲਾਂ ਦਾ ਹੰਕਾਰ, ਨਿਰਾ ਜੇ ਦੱਸਣੈ ”
 “ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਕਾਰ, ਗੱਲਾਂ ਐਸੀਆਂ ।”
 “ਮੰਨਣਾ ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਰ, ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਅਸੂਲ ਨਹੀਂ
 “ਫਿਰ ਵਾਧੂ ਤਕਰਾਰ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ
 “ਬਾਜ਼ ਤੇ ਹਰ ਪਰਕਾਰ , ਅਸਾਡਾ ਹੱਕ ਹੈ
 “ਫੋਕੇ ਦਬਕੇ ਮਾਰ, ਡਰਾਉਣਾ ਹੋਰ ਨੂੰ ।”
 “ਮੁਗਲ ਵੱਡੇ ਹੰਕਾਰੀ , ਟੁਰ ਗਏ ਠਿੱਠ ਹੋ,
 ਵੱਜੀ ਸੱਟ ਕਰਾਰੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਣ ਨੂੰ ।
 ਜਾ ਕੇ ਅਰਜ਼ ਗੁਜ਼ਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ,
 “ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਹੰਕਾਰੀ, ਵੱਡਾ ਹੋ ਗਿਆ।
 “ਖਬਰੇ ਦਿਲ ਕੀ ਧਾਰੀ, ਬੈਠਾ ਗੁਰੂ ਹੈ ।
 “ਸਾਡਾ ਬਾਜ਼ ਉਡਾਰੀ, ਮਾਰ ਨਾ ਪਰਤਿਆ ”
 “ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਜ਼ ਪਟਾਰੀ, ਫੜ ਕੇ ਘੱਤਿਆ ।”

ਅਸੀਂ ਸ਼ਿਕੈਤ ਗੁਜ਼ਾਰੀ, ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਕੋਲ ।
 “ਹੋ ਗਿਆ ਉਹ ਇੰਨਕਾਰੀ ਬਾਜ਼ ਨਾ ਮੋੜਿਆ
 “ਸਾਨ ਮੁਗਲ ਦੀ ਸਾਰੀ, ਮਿਟੀ ਮਿਲ ਗਈ ।
 ਸੂਬੇਦਾਰ - ਵਿੱਚ ਗੁਸੇ ਦੇ ਆਇਆ, ਸੂਬੇਦਾਰ ਸੁਣ,
 ਜਿਉਂ ਅਹਿਰਣ ਵਿਚ ਤਾਇਆ, ਫਾਲਾ ਤਪ ਗਿਆ ।
 ਫੌਰਨ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ, ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਉਸ
 “ਲਸ਼ਕਰ ਜਾਏ ਚੜ੍ਹਾਇਆ, ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਤੇ,”
 “ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੀ ਜਾਏ ਢਾਇਆ, ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਨੂੰ ।”
 “ਜਾਵੇ ਮਜ਼ਾ ਚਖਾਇਆ, ਆਕੀ ਹੋਣ ਦਾ ।

ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ (ਬਾਜ਼ ਦਾ ਯੁੱਧ) ਦੋਹਰਾ

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਬਣਨ ਤੋਂ ਵੀਹ ਵਰ੍ਹਿਆ ਦੇ ਬਾਦ,
 ਬਾਜ਼ ਲਈ ਯੁੱਧ ਮੱਚਿਆ, ਦੁਨੀਆਂ ਰੱਖ ਯਾਦ ।
 ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰੀ ਫੌਜਦਾਰ, ਯੋਧਾ ਮੁਖਲਿਸ ਖਾਨ,
 ਬਿਫਰੀ ਸ਼ਾਂਹੀ ਫੌਜ ਦੀ, ਸਾਂਭੀ ਜਿਨੇ ਕਮਾਨ ।
 ਘੋੜੇ ਪੂੜਾਂ ਪੱਟਦੇ, ਕੁੱਦਣ ਤੇ ਹਿੱਟਕਾਣ,
 ਬੈਠ ਸੂਰਮੇ ਕਾਠੀਏ, ਨੇਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਲਹਿਰਾਣ ।
 ਪੂੜਾਂ ਸੂਰਜ ਕੱਜਿਆ, ਚੜ੍ਹ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਅਸਮਾਨ,
 ਯੋਧੇ ਸ਼ਾਂਹੀ ਫੌਜ ਦੇ, ਉੱਚੀ ਨਾਅਰੇ ਲਾਨ ।
 ਡਰ ਡਰ ਸਹਿਮੀਆ ਝਾੜੀਆ, ਸੁੰਗੜ ਸੁੰਗੜ ਜਾਣ
 ਛੱਡ ਪੰਖੇਰੂ ਆਹਲਣੇ, ਕਾਵਾਂ ਰੋਲੀ ਪਾਣ ।
 ਕੀਤਾ ਮੁਖਲਿਸ ਖਾਨ ਨੇ, ਹੱਲਾ ਅੱਚਨਚੇਤ,
 ਕਈ ਹਵੇਲੀਆਂ ਮਾੜੀਆਂ, ਓਸ ਰਲਾਈਆਂ ਰੇਤ ।
 ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਦੜਕਦਾ, ਮੁਖਲਿਸ ਬਣ ਕੇ ਪ੍ਰੇਤ,
 ਲੁੱਟਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ, ਸ਼ਾਂਹੀ ਫੌਜ ਸਮੇਤ ।
 ਬੱਚਿਆਂ ਬੁੱਢਿਆਂ ਵਿਚ ਨ, ਰੱਖਿਆ ਉਸ ਭਿੰਨ ਭੇਤ,
 ਮਾਰਨ ਲਈ ਮਾਸੂਮ ਨੂੰ, ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਸੁਚੇਤ ।
 ਖਬਰ ਮਿਲਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਜੀ, ਆ ਪਹੁੰਚੇ ਰਣ ਖੇਤ,
 ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਯੋਧਾ ਮੁਖਲਿਸਾ, ਤੂੰ ਹੈ ਇਕ ਡਕੇਤ ।
 ਮਾਰੀ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਨੇ, ਫਿਰ ਭਰਵੀਂ ਲਲਕਾਰ,

“ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਮੈਂ ਆ ਗਿਆ, ਹੋ ਜਾ ਹੁਣ ਤੱਯਾਰ ।
 ਵਾਰ ਜਿਹਾ ਤਲਵਾਰ ਦਾ, ਕੀਤਾ ਗੁਰ ਬਲਬੀਰ,
 ਲਹਿ ਗਿਆ ਸੱਜੇ ਪਾਸਿਓਂ ਖੱਬੀ ਵੱਖੀ ਚੀਰ ।
 ਘੋੜਿਓਂ ਡਿੱਗਾ ਧਰਤ ਤੇ, ਲੱਥ ਪੱਥ ਲਹੂ ਸਰੀਰ,
 ਵਿਹੰਦਿਆਂ ਹੀ ਦਿਲ ਛੱਡ ਗਈ, ਕੁੱਲ ਦੀ ਕੁੱਲ ਵਹੀਰ ।
 ਥਾ ਥਾਂ ਦਿੱਸੇ ਝਪਟਦੀ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ
 ਫਟੜ ਲਿਟਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿਉਂ ਭੰਗਾਂ ਪੀ ਫਕੀਰ ।
 ਸ਼ਾਹੀ ਫੌਜ ਤੇ ਗੁਰਾਂ ਦੀ, ਇਹ ਸੀ ਪਹਿਲੀ ਜਿੱਤ
 ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ, ਵੇਖ ਕੇ, ਗੱਲ ਸਮਾ ਗਈ ਜਿੱਤ
 ਬਿਨਾ ਤੇਗ ਦੇ ਜੱਗ ਤੇ, ਬਣ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਗੱਲ
 ਸਦਾ ਹੀ ਔਖੇ ਮਾਮਲੇ, ਤੇਗ ਹੈ ਕਰਦੀ ਹੱਲ ।
 ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ,
 ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਾਝ ਨ ਹੋ ਸਕੇ, ਲੱਖ ਕਰੋ ਤਕਰਾਰ ।
 ‘ਸ਼ਸਤ੍ਰ,’ ‘ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ’ ਲਈ ਹੈ, ਦਿਹ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਪਰਾਨ,
 ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਸਤ੍ਰ, ਸਤਿਕਾਰ ਥੀ, ਜੀਂਦਾ ਨਹੀਂ ਇਨਸਾਨ,
 ਖੜਗ ਰੂਪ ਗੁਰਦੇਵ ਦਾ, ਚਿੱਨ੍ਹ ਹੈ ਤਖਤ ਅਕਾਲ
 ਨਾਲ ਪਰਾਣਾ ਏਸ ਦਾ, ਅਦਬ ਰੱਖਣਾ ਪਾਲ ।
 ਜਦ ਜਦ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਏਗਾ, ਜ਼ਾਲਮ ਇਹਨੂੰ ਢਾਣ,
 ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਖੁਦ ਜਾਬਰ ਸ਼ੈਤਾਨ ।
 ਭਿੱਟੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਣੀ, ਕਦੀ ਏਸ ਦੀ ਜੂਹ,
 ਕੱਟੀ ਵੱਢੀ ਜਾਊ ਨਾ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਰੂਹ,
 ਸਿੱਖੀ ਧੁਰ ਤੋਂ ਆਈ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸ਼ਾਸ.
 ਨਾ ਪ੍ਰਭੂ ਹੋਣਾ ਖਤਮ ਹੈ, ਨ ਸਿੱਖ ਹੋਣੇ ਨਾਸ ।
 ਹਰਮੰਦਰ ਤੇ ਤਖਤ ਦੀ, ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਸ਼ਾਨ ,
 ਧੰਨ ਧੰਨ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰ, ਧੰਨ ਓਹਦੀ ਕਿਰਪਾਨ ।

ਪਹਿਲੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਬੰਦੇ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੋਹਿਰਾ

ਬਾਈ ਮਈ ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਦਸ ਹੋਸੀ,
 ਬੰਦੇ ਜਦੋਂ ਸਰਹੰਦ ਨੂੰ ਸਰ ਕੀਤਾ,
 ‘ਚਪੜ ਚੇੜੀ’, ਵਿਚ ਸੋਧ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਨੂੰ,

ਪੂਰਾ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਬਖਸ਼ਿਆ ਵਰ ਕੀਤਾ ।
 ਪਾਇਆ ਰਾਜ ਸਰਹੰਦ ਦਾ ਖਾਲਸੇ ਨੇ
 ਜੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ, ਸਿਰ ਤਲੀ ਤੇ ਧਰ ਕੀਤਾ ।
 ਖੜਕੀ ਇੱਟ ਨਾਲ ਇੱਟ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘਾ
 ਬੇਗੁਨਾਹਾਂ ਤੇ ਜੁਲਮ ਨ ਪਰ ਕੀਤਾ
 ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਤੇ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਥਾਂ ਤੇ
 ਗੱਜ ਵੱਜ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਪਾਈਆਂ ਸਨ
 ਝੰਡਾ ਗੱਡ ਕੇ ਕੇਸਰੀ ਉਸੇ ਥਾਂ ਤੇ
 ਭੋਲਾਂ, ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਬੰਦੇ ਨੇ ਲਾਹੀਆਂ ਸਨ
 ਗਈ ਪਰਗਣੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਹਥ ਆਏ
 ਇਹ ਬਰਕਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦਿਵਾਈਆਂ ਸਨ
 ਦੁਨੀਆਂ ਸਿੰਘਾਂ ਤੋਂ ਡਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ
 ਦਿੱਲੀ ਢਿੱਲੀ ਹੋਈ ਕੰਬਣੀਆਂ ਆਈਆਂ ਸਨ ।
 ਬੰਦਾ ਸੋਧ ਸਮਾਣਾ ਸਢੌਰਾ ਆਦੀ ,
 ਖੁਦ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਜਾਣ ਲੱਗਾ,
 ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਦਾ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ
 ਇੱਕ ਇੱਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖੋਹਲ ਵਿਖਾਉਣ ਲੱਗਾ,
 ਝੂਣ ਝੂਣ ਕੇ ਸੁੱਤਿਆਂ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ
 ਬੰਦਾ ਬੰਦਿਆਂ ਵਾਂਗ ਜਗਾਉਣ ਲੱਗਾ ।
 ਤੇਗਾਂ ਚੁੱਕ ਲਓ ਕਹੇ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘਾ,
 ਵੇਲਾ ਰਾਜ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਆਉਣ ਲੱਗਾ
 ਵਿਚ ਮਾਝੇ ਦੇ ਖਾਲਸਈ ਜਿੱਤ ਦੀਆਂ
 ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਅੰਦਰ ਧੁਮਾਂ ਪੈ ਗਈਆਂ ।
 ਤੇਗਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਖਾਲਸੇ ਜੋ
 ਅਣਖੀ ਉਹੋ ਕਹਾਣੀਆਂ ਕਹਿ ਗਈਆਂ।
 ਇਕ ਦਮ ਦਿਲਾਂ ਦਿਮਾਗਾਂ ਤੋਂ ਸਾਰਿਆ ਦੇ
 ਰੋਅਬ ਧੌਂਸ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਲਹਿ ਗਈਆਂ ।
 ਚਮਕੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਤੇਗ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘਾ
 ਧੁਮਾਂ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪੈ ਗਈਆਂ ।
 ਪਈ ਧਮਕ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅੰਦਰ
 ਦਿੱਲੀ ਆਗਰੇ, ਹਾਂਸੀ ਹਿਸਾਰ ਮੀਆਂ
 ਬੀਕਾਨੇਰ, ਅਜਮੇਰ, ਲਖਨਾਊ ਜੈ ਪੁਰ ,
 ਪਈਆਂ ਭਾਜੜਾਂ ਜਮਨਾ ਤੋਂ ਪਾਰ ਮੀਆਂ ।

ਚੱਲੀ ਸੱਭ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪਾਦਸ਼ਾਹੀ
 ਨਹੀਂ ਦਲਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਸੁਮਾਰ ਮੀਆਂ ।
 ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦਾ ਕਿਸੇ ਨ ਅਟਕਣਾ ਏ
 ਸਿੰਘ ਰਹਿਣਗੇ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੀਆਂ । (ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ)

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਮਤਾ ਦੋਹਰਾ

ਵਧੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਹੋਸਲੇ, ਸੁੱਤੇ ਉੱਠੇ ਜਾਗ
 ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ ਖਾਲਸਾ, ਤੇਗਾਂ ਗਾਇਆ ਰਾਗ ।
 ਬਾਕੇ ਸ਼ੇਰ ਜਵਾਨ, ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਗੱਭਰੂ ,
 ਨਿਕਲੇ ਸੀਨੇ ਤਾਨ, ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਚੋਂ ।
 ਪਹਿਨ ਸ਼ਹੀਦੀ ਚੋਲੇ, ਤੇਗਾਂ ਪਕੜ ਕੇ,
 ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਟੋਲੇ, ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਟੁਰ ਪਏ ।
 ਦਸ ਦਸ ਤੇ ਵੀਹ ਵੀਹ, ਇਕ ਇਕ ਪਿੰਡ ਚੋਂ
 ਕਿਧਰੋਂ ਰਲ ਤੀਹ ਤੀਹ, ਆ ਗਏ ਸੂਰਮੇ ।
 ਏਦਾਂ ਹੀ ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ, ਯੋਧੇ ਜੁੜ ਗਏ ,
 ਪੈਦਲ ਤੇ ਅਸਵਾਰ, ਗਿਣੇ ਨ ਜਾਵੰਦੇ ।
 ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਆਏ, ਗਜਦੇ ਸੂਰਮੇ,
 ਸਭਨਾ ਸੀਸ ਝੁਕਾਏ, ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਨੂੰ
 ਸਿੰਘਾ ਦੇਗ ਸਜਾਈ, ਸ਼ਰਧਾ ਪ੍ਰੇਮ ਥੀ।
 ਫਿਰ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਈ ਸਾਰੇ ਜਥੇ ਨੇ
 ਹਿਮਤ ਦਈਂ ਕਮਾਲ, ਪ੍ਰਭ ਗੁਣ ਸਾਰਿਆ ।
 ਤੇਗ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਸਦਾ ਹੀ ਥਿਰ ਰਹੇ ।
 ਆਪੇ ਬਖਸ਼ੀ ਰਾਜ, ਸਿੰਘਾਂ ਤਾਈਂ ਤੂੰਹ ।
 ਦਵੀਂ ਸੰਵਾਰ ਤੂੰ ਕਾਜ, ਆਪੇ ਆਪਣੇ।
 ਸੱਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ, ਸਦਾ ਰਹੇ ਗੂੰਜਦਾ
 ਕਰ ਦਈਏ ਪਾਮਾਲ, ਦੂਤਾਂ ਦੋਖੀਆਂ
 ਤੇਰੀਆਂ ਤੇਗਾਂ ਨਾਲ ਰਣ ਵਿਚ ਜੂਝੀਏ,
 ਰੱਜ ਰੱਜ ਪੈਣ ਧਮਾਲ, ਖੰਡੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ।
 ਕਦੀ ਨ ਹੋਵੇ ਹਾਰ, ਸਿੰਘਾਂ ਤੇਰਿਆਂ ,
 ਹੋਵੇ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ, ਤੇਰੀ ਤੇਗ ਦੀ ।
 ਤਖਤੋਂ ਹੋਇਆ ਜਾਰੀ, ਜਦ ਏਲਾਨ ਇਹ,
 ਹਰ ਇਕ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰੀ ਸਮਝੇ ਮਿਲ ਗਈ ।

ਸਿੰਘਾ ਢੋਲ ਵਜਾਏ, ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਆਣ ਕੇ
 'ਵੇਗਾਰ' ਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏ ਅੱਜ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ।
 ਮਾਲੀਆ ਅਤੇ ਵੰਡਾਈ, ਦੇਣੀ ਮੂਲ ਨਹੀਂ ,
 ਅਪਣੀ ਆਪ ਕਮਾਈ, ਕਿਸਾਨਾ ਰੱਖਣੀ ।
 ਅਹਿਲਕਾਰ ਸਰਕਾਰੀ, ਸਾਰੇ ਕੱਢ ਕੇ,
 ਆਪਣੇ ਹੀ ਪਟਵਾਰੀ, ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਲਾ ਲਏ ।
 ਹੋਈ ਖਬਰ ਜਾਂ ਖਾਨਾ, ਵਿਚ ਲਹੌਰ ਦੇ2
 ਭਰਸੀ ਕਿਵੇਂ ਖਜ਼ਾਨਾ, ਸੋਚਾ ਸੋਚਦੇ ।
 ਸਿੰਘ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਜਾਂਦੇ, ਤਾਕਤ ਪਕੜਦੇ
 ਟੱਕਰਾਂ ਲੈ ਅਜਮਾਂਦੇ, ਤੇਗਾਂ ਤਿੱਖੀਆਂ ।

ਮਤਾ ਅਕਾਲ ਤਖਤ (ਬੰਦਈਆਂ ਤੇ ਤੱਤ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਝਗੜੇ ਬਾਰੇ) ਦੋਹਿਰਾ

ਸੰਨ ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਦਾ, ਸੀ ਸੋਲ੍ਹਵਾ ਸਾਲ,
 ਬੰਦਾ ਗਿਆ ਸਹੀਦ ਹੋ, ਬੜੇ ਤਸੀਹਾਂ ਨਾਲ ।
 ਬੀਤੇ ਘਟਨਾ ਏਸ ਨੂੰ, ਮਸਾਂ ਚਾਰ ਕੁ ਸਾਲ,
 ਬੰਦਈਆਂ ਦੀ ਵਿਗੜ ਗਈ, ਤੱਤ ਖਾਲਸੇ ਨਾਲ ।
 ਅੰਤ ਵਿਗੜਦੇ ਵਿਗੜਦੇ, ਜੋਧੇ ਦਲ ਦੋਧੇ,
 ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਜਾਨ ਦੇ, ਲਾਗੂ ਆਣ ਹੋਏ ।
 ਮਾਤ ਸੁੰਦਰੀ ਹੁਰਾਂ ਨੇ, ਵੇਖ ਵਿਗੜਦੀ ਗੱਲ,
 ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਵੱਲ ।
 ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਸਨ ਪੰਥ ਦੀ, ਹਸਤੀ ਇੱਕ ਮਹਾਨ,
 ਸੁਲ੍ਹਾ ਕਰਾਣ ਲਈ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ, ਲੱਗੇ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾਨ ।
 ਪਰ ਨ ਕਿਸੇ ਪਿੜਾ ਤੇ, ਪਹੁੰਚੀ ਕੋਈ ਗਲ,
 ਮਸਲਾ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਇਹ ਦਿਸੇ ਨ ਹੁੰਦਾ ਹੱਲ ।
 ਸੋਚ ਸੋਚ ਕੇ ਅੰਤ ਨੂੰ, ਇਹ ਗਲ ਲਈ ਮਨਾ,
 ਹਰ ਕੀ ਪੌੜੀ ਪਰਚੀਆਂ , ਦੋਵੇਂ ਦਈਏ ਪਾ ।
 “ਫਤਿਹੇ ਦਰਸ਼ਨ” ਲਿੱਖ ਕੇ ਗਏ ਬੰਦਈ ਫੜਾ,
 “ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹੇ” ਦੇ, ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਗਿਆ ।
 ਇਹ ਹੋਇਆ ਸੀ ਫੈਸਲਾ, ਦਲਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ,
 ਜਿਸ ਦੀ ਪਰਚੀ ਝੁੱਬ ਜਾਏ, ਸਮਝੋ ਉਹ ਗਿਆ ਹਾਰ ।
 ਇਹ ਗਲ ਕਹਿ ਕੇ ਮਨੀ ਸਿੰਘ, ਅਪਣੀ ਬਾਂਹ ਉਲਾਰ,

ਹਰ ਕੀ ਪੌੜੀ ਸਾਹਮਣੇ, ਪਰਚੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤਾਰ,
 ਪਰਚੀ “ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਫਤਿਹ” ਦੀ ਤਾਰੀ ਤਾਰਨ ਹਾਰ ।
 ਬੰਦਈਆਂ ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਰੱਖੀ ਸੀ ਧਾਰ,
 ਮੰਨਣੇ ਰੱਬੀ ਫੈਸਲਾ, ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਇਨਕਾਰ ।
 ਫੇਰ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਸੋਚ ਕੇ, ਬੜੀ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ,
 ਹੋਰ ਇੱਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਾਂ, ਝਗੜਾ ਸਕਦੇ ਟਾਲ ।
 ਇੱਕ ਇੱਕ ਗਭਰੂ ਆਪਣਾ, ਖਾੜੇ ਦਿਓ ਉਤਾਰ ।
 ਘੋਲ ਕਰਾਈਏ ਦੋਹਾਂ ਦਾ, ਢੋਲ ਤੇ ਡੱਗਾ ਮਾਰ ।
 ਜਿੱਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਵਾਨ, ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰਨ ਉਹ ,
 ਹਾਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੱਭਰੂ, ਬਾਜ਼ੀ ਹਾਰਨ ਉਹ ।
 ਕਾਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤ ਸੀ, ਮੀਰੀ ਸਿੰਘ ਭਲਵਾਨ,
 ਤੱਤ ਖਾਲਸੇ ਵੱਲੋਂ ਜੋ, ਲੱਥਾ ਵਿਚ ਮੈਦਾਨ ।
 ਪੁੱਤ ਲਹੌਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ, ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਜਵਾਨ,
 ਉਹ ਬੰਦਈਆਂ ਛੱਡਿਆ, ਆਪਣਾ ਜ਼ੋਰ ਅਜਮਾਨ ।
 ਹੁੰਦੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਰਹੀ ਇਹ, ਫਸਵੀਂ ਘੰਟੇ ਤੀਕ
 ਕੌਣ ਜਿੱਤਦੈ ਹਾਰਦੈ, ਗਈ ਨਾ ਖਿੱਚੀ ਲੀਕ ।
 ਆਖਰ ਮੀਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਜਿਹਾ ਚਲਾਇਆ ਦਾਅ ,
 ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਚੁਆਨ ਦੀ, ਪਿਠ ਗਿਆ ਉਹ ਲਾ,
 ਏਦਾਂ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਨੇ, ਰੱਬੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ,
 ਲੱਸੀ ਵਿੱਚੋਂ ਅਛੋਪਲੇ, ਮੱਖਣ ਲਿਆ ਨਿਤਾਰ ।
 ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਜਿੱਤਿਆ, ਹੋਈ ਬੰਦਈਆਂ ਹਾਰ,
 ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਨਿਆਂ ਦੀ, ਗੂੰਜੀ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ।

ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਿਛੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦਾ ਮਤਾ ।

ਦੋਹਿਰਾ

ਕੀਤਾ ਹੱਦੋਂ ਵਧ ਕੇ, ਜ਼ੁਲਮ ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਨ,
 ਲੁਕ ਛਿਪ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ, ਸਿੰਘ ਕਰਨ ਗੁਜਰਾਨ ।
 ਜਿਸ-ਦਮ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ, ਗਏ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾ,
 ਹੋਰ ਸਗੋਂ ਜਰਵਾਣਿਆਂ, ਦਿੱਤਾ ਜ਼ੁਲਮ ਵਧਾ ।
 ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਜਬਰ ਦਾ, ਨਕਸ਼ਾ ਠੀਕ ਬਣਾ,
 ਭੰਗੁ ਭਾਈ ਰਤਨ ਸਿੰਘ, ਏਦਾਂ ਲਿਖ ਗਿਆ:-

“ਸੱਤਰੈ ਸੈ ਪਚਾਨਵੇਂ, ਖਾਨ ਬਹਾਦਰ ਨਵਾਬ,”

“ਉਨ ਬਹੁ ਦੁਖ ਸਿੰਘਨ ਦਯੋ, ਪਾਪੀ ਬਡੋ ਖਰਾਬ” ।

“ਕਈ ਚਰਖ ਕਈ ਫਾਂਸੀ ਮਾਰੇ, ਕਈ ਤੋਪਨ ਕਈ ਛੁਰੀ ਕਟਾਰੇ ।”

“ਕਈਅਨ ਕੇ ਸਿਰ ਮੁੰਗਲੀ ਕੁੱਟੇ, ਕਈ ਡੋਬੇ ਕਈ ਘਸੀਟ ਸੁੱਟੇ”

“ਦੱਬੇ ਟੰਗੇ, ਬੰਦੂਕਨ ਦਏ ਮਾਰ, ਕੌਨ ਗਿਨੈ ਗੋ ਮਾਰੇ ਹਜ਼ਾਰ ।”

“ਪਾਂਤ ਪਾਂਤ ਕਈ ਪਕੜ ਬਹਾਏ, ਸਾਥ ਤੇਗਨ ਕੇ ਸੀਸ ਉਡਾਏ ।

“ਕਿਸੇ ਹੱਥ ਕਿਸੇ ਟੰਗ ਕਟਾਏ, ਅੱਖ ਕੱਢ ਕਿਸੇ ਖੱਲ ਕਢਵਾਏ” ।

“ਕੇਸਨ ਵਾਲੇ ਜੋ ਨਰ ਹੋਈ, ਬਾਲ ਬਿਰਧ ਲਭ ਛੱਡੇ ਨ ਕੋਈ ।”

(ਭਾਈ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ)

ਸਿੰਘਾਂ ਤਾਈਂ ਦਬਾਣ ਵਿਚ, ਖਾਨ ਰਿਹਾ ਨਾਕਾਮ ।

ਜ਼ੋਰ ਜਬਰ ਦੇ ਜਤਨ ਇਹ, ਨਿਸਫਲ ਗਏ ਤਮਾਮ ।

ਗੋਂਦ ਨੂੰ ਮਾਰੋ ਧਰਤ ਤੇ, ਜਿੰਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਨਾਲ,

ਦੂਣੀ ਹੋ ਹੋ ਮਾਰਦੀ, ਹੋਰ ਉਚੇਰੀ ਛਾਲ ।

ਫਿਰਦੇ ਸਿੰਘ ਲਲਕਾਰਦੇ, ਖਾ ਖਾ ਦੂਣੇ ਗੱਚ,

ਦੋਖੀ ਕੋਈ ਪੰਥ ਦਾ, ਸਕੂ ਨਾ ਸਾਥੋਂ ਬੱਚ ।

ਮਾਰਿਆ ਅੱਘੜ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਕਾਜ਼ੀ ਅਬਦੁੱਲ ਰਜ਼ਾਕ,

ਉਹਦੇ ਪਿੰਡ ਹੀ, ਅਲੀਗੜ੍ਹ, ਜਾਏ ਰੁਲਾਇਆ ਖਾਕ ।

ਰੱਖਿਆ ਨਾਮ ਅਕਾਲ ਗੜ੍ਹ, ਉਹਦੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਫੇਰ,

ਬਦਲਾ ਲੈਣੋ ਟਲਣ ਨਾ, ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰ ਦੇ ਸ਼ੇਰ ।

ਫਤਵਾ ਦਿਤਾ ਸੀ ਜਿਹੜੇ, ਮੁਫਤੀ ਕਰ ਕਰ ਗੌਰ ।

ਵਿਚ ਮੁਜ਼ਗਾਂ ਮਾਰਿਆ-ਉਹਦੇ ਘਰੇ ਲਾਹੌਰ ।

ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੱਘਰ ਸੁਦੀ ਪੰਜ ਸੱਮਤ 1795 ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ।

ਕਿਲਿਓਂ ਬਾਹਰ ਨ ਨਿਕਲਦਾ, ਡਰਦਾ ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਨ,

ਮਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸੂਰਮੇ, ਭੋਗ ਉਹਦਾ ਪਾ ਜਾਣ ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਮਸੀਤ ਦੇ, ਭੇਸ ਤੁਰਕ ਦਾ ਧਾਰ,

ਪਹੁੰਚੇ ਮਾਰਨ ਖਾਨ ਨੂੰ, ਦੋ ਸੌ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ।

ਸੂਹ ਲੱਗਦਿਆਂ ਖਾਨ ਪਰ, ਗਿਆ ਵਕਤ ਨੂੰ ਟਾਲ,

ਲੁੱਟ ਪੁੱਟ ਕਰ ਗਏ ਫੇਰ ਵੀ ਸਿੰਘ ਝੱਪਟਾ ਨਾਲ ।

ਦੂਜਾ ਨਿੱਕਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਹੋਣਾ ਬੋਤਾ ਸਿੰਘ ਗਰਜਾ ਸਿੰਘ ਦੋਹਿਰਾ

ਜਿੰਨੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵਾਹ ਸੀ, ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਸੀ ਤਾਨ ,
ਉਨੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖਾਲਸੇ, ਚਮਕਾ ਜਾਂਦੇ ਸ਼ਾਨ ।
ਪਿੰਡ ਭੜਾਣਾ ਮਸ਼ਹੂਰ, ਜ਼ਿਲੇ ਲਹੌਰ 'ਚ' ਜੋ ।
ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਉਸ ਨਗਰ, ਅਣਖੀ ਯੋਧੇ ਦੋ ।
ਸੰਧੂ, ਬੋਤਾ ਸਿੰਘ, ਤੇ, ਮਜ਼ਬੀ ਗਰਜਾ ਸਿੰਘ,
ਪੱਕੇ ਸਜਣ ਸੂਰਮੇ, ਕੋਈ ਵੱਲ ਨ ਵਿੰਗਾ ।
ਕੱਠਾ ਖਾਣ ਤੇ ਪੀਣ ਸੀ, ਕੱਠਾ ਉੱਠਣ ਬਹਿਣ,
ਦੁਖ ਸੁਖ ਔਕੜ ਵਿਚ ਵੀ, ਸਦਾ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ।
ਲੁਕੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਇਕ ਦਿਨ, ਪਗਵਟ ਦੋਏ ਭਰਾ ,
ਰਾਹੀ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦਿਆਂ, ਗਏ ਟਕੋਰਾਂ ਲਾ ।
ਇਕ ਰਾਹੀ ਨੇ ਦੂਏ ਨੂੰ, ਏਦਾਂ ਆਖੀ ਗੱਲ,
“ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਦੋ ਸਿੰਘ ਔਹ, ਝਾਕਣ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ।
ਦੂਜੇ ਆਖਿਆ, “ਪਰਾਂ ਛੱਡ, ਗਿੱਦੜ ਹੋਣਗੇ ਉਹ ”
“ਲੁਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸਰੋਕੜੀ, ਸਿੰਘ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਜੋ।”
“ਭਿੜਨਾ ਨਾਲ ਹਕੂਮਤਾਂ, ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ”
“ਹਾਕਮ ਪੁੱਠੇ ਟੰਗ ਕੇ ਲਾਹ ਲੈਂਦੇ ਨੇ ਚੰਮ ।”
“ਵਕਤ ਕਟੀ ਸਿੰਘ ਕਰ ਰਹੇ, ਲੁਕ ਛਿਪ ਡੰਗ ਟਪਾ,”
“ਬੈਠੇ ਨਾਲ ਹਕੂਮਤਾਂ, ਪੁੱਠਾ ਪੰਗਾ ਪਾ ।”
ਰਾਹੀ ਤਾਂ ਰਾਹ ਜਾਂਦਿਆਂ, ਬੋਲੀ ਮਾਰ ਗਏ,
ਪਰ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਕਾਲਜੇ, ਕਰ ਲੰਗਾਰ ਗਏ ।
ਬੋਤਾ ਸਿੰਘ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ, ਤੀਰ ਕਲੇਜੇ ਖਾ
ਗਰਜਾ ਸਿੰਘਾ ਵੀਰਿਆ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੜਪ ਰਿਹਾ ”
“ਆ ਹੁਣ ਮਰਦਾਂ ਵਾਂਗਰਾਂ, ਕਰ ਕੇ ਕੋਈ ਉਪਾ’
ਸਿੰਘਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਜੁਝੀਏ, ਦਈਏ ਹੱਥ ਵਿਖਾ ।”
ਮੌਤ ਵੰਗਾਰਨ ਵਾਸਤੇ, ਕਰਕੇ ਪੱਕੀ ਗੱਲ,
ਨੂਰ¹ ਦੀਨ ਦੀ ਦੋਵੇਂ ਹੀ, ਟਰੇ ਸਰਾਂ ਦੇ ਵੱਲ ।

¹ਨੂਰਦੀਨ ਦੀ ਸਰਾਂ, ਲਾਹੌਰ, ਤਾਰਨ ਤਾਰਨ ਸੜਕ ਤੇ ਸੀ ।

²ਖਾਨ ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਨ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਨਾਮ ਖਾਨਮ ਬੇਗਮ ਸੀ ਪਰ ਸਿੰਘ ਓਹਨੂੰ ਖਾਨੋ ਭਾਬੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ।

ਪਾ ਤਲਵਾਰਾਂ ਗਾਤਰੀ, ਨੇਜੇ ਹੱਥੀਂ ਚਾ,
 ਖੜ੍ਹ ਗਏ ਦੋਵੇਂ ਸੂਰਮੇ, ਰੋਕ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਰਾਹ ।
 ਰੋਕ ਕਹਿਣ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ, ਕਰੋ ਮਸ਼ੂਲ ਅਦਾ’
 “ਕਿਉਂਕਿ ਹੋ ਗਿਐ ਅੱਜ ਤੋਂ, ਰਾਜ ਖਾਲਸੇ ਦਾ”
 ਤਿਨ ਦਿਨ ਏਦਾਂ ਹੀ ਸੂਰਮੇਂ, ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ ਜੁਗਾਤ,
 ਕੋਈ ਨ ਅੱਗੋਂ ਕੁਸਕਿਆ, ਕਿਸੇ ਨ ਟਾਲੀ ਬਾਤ ।
 ਗਰਜਾ ਸਿੰਘ ਫਿਰ ਆਖਿਆ, ਖਾਨ ਨੂੰ ਦਈਏ ਮੱਤ’
 “ਰਾਜ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ, ਕਿਉਂ ਨ ਲਿਖੀਏ ਖੱਤ”
 ਲਿਖਿਆ ਬੋਤਾ ਸਿੰਘ ਤਦ, ਖਾਨ ਨੂੰ ਖਤ ਸ਼ਤਾਬ,
 “ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਸਿੰਘ ਰਾਜ ਨੂੰ, ਖਾਨੋ ਹੁਣੇ ਹਿਸਾਬ ।”
 ਲਿਖਦੇ ਭੰਗੂ ਰਤਨ ਸਿੰਘ, ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਸਾਰ,
 ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਤੜਪਿਆ, ਜ਼ਕਰੀਆ ਸੂਬੇਦਾਰ ।

“ਮੈਂ ਹਾਂ ਸਿੰਘ ਬੋਤਾ, ਹੱਥ ਵਿਚ ਮੋਟਾ ਮੋਟਾ,
 ਲਵਾਂ ਜੁਗਾਤ ਖਲੋਤਾ, ਆਨਾ ਗੱਡਾ, ਪੈਸਾ ਖੋਤਾ” ।
 “ਤੈਥੋਂ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ, ਤੂੰ ਜਾਵੇਂਗਾ ਦਰਗਾਹ ਰੋਤਾ”
 ਤੂੰ ਆਖੀ ਭਾਬੀ ਦਖਾਨੋਨੂੰ, ਤੇਰਾ ਦੇਵਰ ਹੈਗਾ ਸਿੰਘ ਬੋਤਾ”
 (ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ)

ਮੱਚ ਉੱਠਿਆ ਸਣ ਕੱਪੜੀ, ਖਤ ਪੜ੍ਹ ਸੂਬੇਦਾਰ ।
 ਜਲਾਲ ਦੀਨ ਝੱਟ ਚਾਹੜਿਆ, ਦੇ ਕੇ ਸੋ ਅਸਵਾਰ ।
 “ਭੱਜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ, ਸੁੱਟ ਦੇਵੋ ਹਥਿਆਰ ।”
 “ਜੇਕਰ ਮਾਫੀ ਮੰਗ ਲਓ, ਗਵਾਓ ਨਾ ਗਭਰੂਓ ਆਪਣੀ ਜਾਨ”
 ਆਖਿਆ ਬੋਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਮਾਰ ਨ ਤੂੰ ਦੱਮ ਖੱਮ”
 “ਮਾਫੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਕੀਤਾ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕੰਮ ।”
 “ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤੇਗ ਦ, ਦਈਏ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾ,
 ਇਕ ਇਕ ਦੇ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ, ਦੋ ਦੋ ਛੱਡਦਾ ਜਾ ।”
 ਚਾਰ ਸਿਪਾਹੀ ਜਲਾਲਦੀਨ, ਛੱਡੇ ਵਿਚ ਮੈਦਾਨ ,
 ਚਾਰੇ ਕੀਤੇ ਡੱਕਰੇ, ਡੱਕਰੇ ਤੜਫੀ ਜਾਣ ।
 ਗਰਜਾ ਸਿੰਘ ਫਿਰ ਗਰਜਿਆ, “ਸੁਣ ਪਾਪੀ ਮੱਕਾਰ”
 “ਹੁਣ ਇਕ ਇਕ ਸੰਗ ਲੜਨ ਲਈ, ਭੇਜੀ ਚਾਰੇ ਚਾਰ ।”
 ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਅੱਠ ਵੀ, ਦੋਹਾਂ ਬੁਲਾਏ ਪਾਰ,
 ਘਾਬਰ ਗਿਆ ਜਲਾਲ ਦੀਨ, ਹੋਇਆ ਬੜਾ ਲਚਾਰ ।
 ਖਿਝ ਕੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲਿਆ, ਫਿਰ ਸਭਨਾ ਇਕ ਵਾਰ ,
 ਬਿਜਲੀ ਵਾਂਗੂੰ ਲਿਸ਼ਕਦੀ, ਹਰ ਪਾਸੇ ਤਲਵਾਰ ।
 ਆਹੁ ਲਾਹ ਕੇ ਕਈਆਂ ਦੇ, ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦ ਜੁਆਨ,

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਪਰ ਗਏ, ਛੱਡ ਕੇ ਖਾਸ ਨਿਸ਼ਾਨ ।
 “ਕੁਝ ਥਾਂ ਤੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਲਈ, ਲਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਵਾਹ,
 “ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦਾ ਸੂਰਮੇ, ਝੰਡਾ ਗਏ ਝੁਲਾ ”

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਅਤੇ ਹਰ ਮੰਦਰ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ (ਮੱਸੇ ਦਾ ਕਤਲ)

ਦੋਹਿਰਾ

ਖਾਨ ਬਹਾਦਰ ਜ਼ਕਰੀਆ ਕੱਟੜ ਤੇ ਮਗਰੂਰ,
 ਸਿੰਘਾਂ ਤਾਈਂ ਮਿਟਾਣ ਦੇ, ਯਤਨ ਕਰੇ ਭਰਪੂਰ ।
 ਨਾਦਰ ਗਏ ਤੋਂ ਖਾਨ ਨੂੰ, ਆਈ ਸੁਰਤ ਰਤਾ,
 ਸਿੰਘਾ ਤਾਈਂ ਮਿਟਾਣ ਦਾ, ਲੱਗਾ ਕਰਨ ਉਪਾ ।
 ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਓਸ ਨੇ, ਕਰੜਾ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ,
 “ਬਾਗੀ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਨੇ, ਚੁਣ ਚੁਣ ਮਾਰੇ ਜਾਨ”
 ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ, ਜੀਣਾ ਹੋਇਆ ਮੁਹਾਲ,
 ਝਾੜੀ ਝਾੜੀ ਕੂਕਦਾ, ਹਰ ਥਾਂ ਦਿਸਦਾ ਕਾਲ ।
 ਸਿੰਘ ਪਹਾੜੀ ਚੜ੍ਹੇ ਕੁਝ, ਜੰਗਲੀਂ ਛੁੱਪੇ ਜਾ,
 ਕੁਝ ਕੂ ਬੀਕਾਨੇਰ ਦੇ, ਪਏ ਥਲਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ।
 ਨੰਬਰਦਾਰ ਤੇ ਚੌਧਰੀ, ਜਾ ਜਾ ਖਾਨ ਨੂੰ ਕਹਿਣ,
 ਦਿੱਤਾ ਇੱਕ ਵੀ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ, ਅਸਾਂ ਨੇ ਜੀਂਦਾ ਰਹਿਣ ।
 ਹਰਮੰਦਰ ਵਲ ਖਾਨ ਨੇ, ਦਿੱਤਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ,
 ਇੱਕ ਵੀ ਹੋਇਆ ਸਿੱਖ ਜੇ, ਆਉ ਜ਼ਰੂਰ ਨਹਾਣ ।
 ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੇ ਓਸ ਨੇ, ਪਿੰਡ ਮੰਡਿਆਲੇ ਦਾ,
 ਮੱਸਾ ਰੰਘੜ ਚੌਧਰੀ, ਹਾਕਮ ਦਿੱਤਾ ਲਾ ।
 ਤਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜੁਲਮ ਉਹ, ਏਨਾ ਇਸ ਪਰਕਾਰ,
 ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਹੱਤਕ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ, ਸੀ ਉਹਨੂੰ ਦਰਕਾਰ ।
 ਸਣੇ ਆਪਣੇ ਗੁੰਡਿਆਂ, ਸ਼ਾਹੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨਾਲ,
 ਹਰਮੰਦਰ ਵਿਚ ਡਟ ਗਿਆ, ‘ਮੱਸਾ’ ਮੌਜਾਂ ਨਾਲ ।
 ਹਰਮੰਦਰ ਵਿਚ ਲਿਆ ਉਸ, ਅਪਣਾ ਪਲੰਘ ਡਹਾ,
 ਨਾਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਚੀਆਂ, ਲੈਂਦਾ ਰੋਜ਼ ਮੰਗਾ ।
 ਰੋਜ਼ ਸ਼ਰਾਬਾਂ ਉਡਦੀਆਂ, ਹੁੱਕਾ ਬੁੜ੍ਹਕੇ ਨਿੱਤ,
 ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹਿੱਕ ਲੂਹਣ ਵਿਚ, ਸਮਝੇ ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ।

(ਬੁਲਾਕਾ ਸਿੰਘ)

ਭਾਈ ਬੁਲਾਕਾ ਸਿੰਘ ਸੀ, ਕੰਗਾਂ ਦਾ ਸਰਦਾਰ,
 ਲੁਕ ਛਿਪ ਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੀ, ਰਿਹਾ ਸੀ ਵਕਤ ਗੁਜ਼ਾਰ ।
 ਮੱਸੇ ਦੀ ਕਰਤੂਤ ਸੁਣ, ਲੱਗੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗ,
 ਮੇਰੇ ਲਈ ਹਰਾਮ ਹੈ, ਜੀਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ਜੱਗ ।
 ਜੀ ਕਰਦੈ ਮੈਂ ਲੜ ਮਰਾਂ, ਕੱਲਾ ਈ ਮੱਸੇ ਨਾਲ,
 ਫਿਰ ਸੋਚੇ, ਪਰ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਪੁਚਾਊ ਹਾਲ?
 ਆਖਰ ਮਜ਼ਲਾਂ ਮਾਰਦਾ, ਬੁੱਢੇ ਜੌਹੜਾ¹ ਗਿਆ,
 ਹਰਮੰਦਰ ਦਾ ਹਾਲ ਉਸ, ਭੁੱਬਾਂ ਮਾਰ ਕਿਹਾ ।
 ਬੁੱਢਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ, ਜਥਿਆਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ,
 ਸਿਰ ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ, ਸੁਣਦਿਆਂ, ਕੰਬ ਗਏ ਇੱਕ ਵਾਰ ।
 ਬੁੱਢਾ ਸਿੰਘ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ, ਕਰ ਕੇ ਕਰੜਾ ਚਿੱਤ,
 “ਬੇਅਦਬੀ, ਗੁਰਧਾਮ ਦੀ, ਕੌਣ ਸਹਾਰੂ ਨਿੱਤ ?”
 “ਬੇਗੈਰਤ ਜਿਸ ਕੌਮ ਦੇ, ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਲੋਕ”
 “ਉਸ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗਰਕਣੇ, ਰੱਬ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਰੋਕ” ।
 “ਮੱਸੇ ਕੋਲੋਂ ਲਵਾਂਗੇ, ਬਦਲਾ ਅਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ,
 “ਭੇਟਾ ਕਰਨਾ ਤੇਗ ਦੀ, ਉਹ ਜ਼ਾਲਮ ਮਗਰੂਰ ।
 “ਸਾਰੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਅੱਜ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਵੰਗਾਰ ।”
 “ਉੱਠੋ ਕੋਈ ਸੂਰਮਾ, ਧੂਹ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ।”
 ਉੱਠ ਕੇ ਫਿਰ ਦੋ ਗੱਭਰੂਆਂ, ਦਿੱਤੇ ਸੀਸ ਝੁਕਾ,
 “ਇਹ ਸੇਵਾ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਹੁਣ, ਸਾਡੀ ਦੇਵੇ ਲਾ ।’
 “ਹੁਕਮ ਪੰਥ ਦਾ ਅਸਾਂ ਨੂੰ, ਹੋ ਕੇਵਲ ਦਰਕਾਰ ”
 “ਸਿਰ ਮੱਸੇ ਦਾ ਧਰਾਂਗੇ, ਸੰਗਤ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ।”
 ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜੈਕਾਰਿਆਂ, ਪਾਇਆ ਏਨਾ ਸ਼ੋਰ,
 ਬਿਜਲੀਆਂ ਕੜਕਣ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੜ੍ਹਨ ਘਟਾ ਘਨਘੋਰ ।
 ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਖੜੀ ਹੋ, ਫਿਰ ਕੀਤੀ ਅਰਦਾਸ,
 ਗਿਆ ਗੁਰਮਤਾ ਸੋਧਿਆ, ਕਾਰਜ ਆਇਆ ਰਾਸ ।
 ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ², ਮਤਾਬ ਸਿੰਘ³, ਹੋ ਘੋੜੀ ਅਸਵਾਰ,
 ਪੁੱਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ, ਦੋ ਤਿੰਨ ਮਜ਼ਲਾਂ ਮਾਰ ।

¹ਬੁੱਢਾ ਜੌਹੜਾ, ਬੀਕਾਨੇਰ ਵਿਚ, ਰਾਏ ਸਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਕੋਲ ਹੈ ਉਦੋਂ
 ਸਿੰਘਾ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਸੀ ।

²ਸੁੱਖ ਸਿੰਘ, ਮਾੜੀ ਕੰਬੇ ਕੀ ਦਾ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸਿੰਘ ਸੀ ।

³ਮਤਾਬ ਸਿੰਘ, ਮੀਰਾ ਕੋਟ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਭੰਗੂ ਸਰਦਾਰ ਸੀ ।
 ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਵਡੇਰਾ ਸੀ ।

ਲਈਆਂ ਭਰ ਦੇ ਥੈਲੀਆਂ, ਠੀਕਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ,
 ਜੂੜੇ ਖੋਹਲ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਨੇ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਛੱਡ ਲਏ ਵਾਲ ।
 'ਲਾਚੀ ਬੇਰ ਦੇ ਨਾਲ ਫਿਰ, ਘੋੜੇ ਆਪਣੇ ਬੰਨ੍ਹ
 ਪੁੱਜੇ ਡਿਓਢੀ ਦਰਸ਼ਨੀ, ਕਰ ਦਿੱਲੇ ਜਹੇ ਕੰਨ ।
 ਪੁੱਛਿਆ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਨੇ, ਜਾਂਦਿਆਂ ਰਤਾ ਕੁ ਥੱਮ ।
 "ਕਿੱਥੋਂ ਆਏ, ਕੌਣ ਹੋ, ਆਏ ਕਿਹੜੇ ਕੰਮ ?
 ਕਿਹਾ, "ਚੌਧਰੀ ਸਾਬ ਦਾ, ਹੁਕਮ ਗਿਆ ਸੀ ਕੱਲ੍ਹ"
 "ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ, ਫੋਰਨ ਦੋਵੇਂ ਘੱਲ "
 "ਭਰਦੇ ਰਲ੍ਹ ਕੇ ਆਏ ਹਾਂ, ਦੋਵੇਂ ਨੰਬਰਦਾਰ"
 "ਤਾਂ ਜੋ ਵੇਖ ਇਕੱਲਿਆਂ, ਸਿੰਘ ਨ ਦੇਵਣ ਮਾਰ ।"
 ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਨੇ ਗੱਲ ਸੁਣ, ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ,
 ਸੀਸ ਝੁਕਾਇਆ ਗੁਰਾਂ ਲਈ, ਹਰਮੰਦਰ ਦੋਹਾਂ ਆਣ ।
 ਮੱਸੇ ਸਮਝਿਆ ਝੁਕ ਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਕਰਨ ਸਲਾਮ,
 ਤਾਰਨ ਆਏ ਮਾਮਲਾ, ਨੰਬਰਦਾਰ ਗੁਲਾਮ ।
 ਨੱਚ ਰਹੀ ਸੀ ਵੇਸਵਾ, ਬਣੀ ਕਲਹਿਰੀ ਮੋਰ,
 ਚੱਲਣ ਦੌਰ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ, ਆਏ ਸੱਭ ਨੂੰ ਲੋਰ,
 ਉਂਜ ਤੇ ਵਿਹੰਦੇ ਸਾਰ ਹੀ, ਕਾਤੀ ਗਈ ਸੀ ਵੱਗ,
 ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ ਦੋਹਾਂ ਦੇ, ਭੜਕ ਉੱਠੀ ਸੀ ਅੱਗ ।
 ਫਿਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ, ਰੱਖਿਆ ਦੋਹਾਂ ਸੰਭਾਲ,
 ਥੈਲੀਆਂ ਰੱਖਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, ਬੜੀ ਹਲੀਮੀ ਨਾਲ ।
 'ਆਂਦੈ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਨਕਦੇ ਨਕਦੀ ਮਾਲ ,"
 'ਤਾਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਮਾਮਲ, ਖੁਦ ਲੈਣਾ ਸੰਭਾਲ" ।
 ਥੈਲੀਆਂ ਵੱਲੀਂ ਮੱਸੇ ਦੇ, ਉਲਰਦੇ ਹੀ ਸਾਰ,
 ਯੋਧੇ ਸੇਰ ਮਤਾਬ ਸਿੰਘ, ਵਾਹ ਦਿਤੀ ਤਲਵਾਰ ।
 ਮੋਢਿਓਂ ਲਹਿ ਕੇ ਸ਼ੁਰ ਦੀ, ਗਰਦਨ ਡਿੱਗ ਪਈ,
 ਮੱਚ ਮਹਿਫਿਲ ਵਿਚ ਤੁਰਤ ਹੀ, ਹਾ ਹਾ ਕਾਰ ਗਈ ।
 ਓਧਰ ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਕਰ ਕੇ ਭਰਵੇਂ ਵਾਰ,
 ਡੱਕਰੇ ਡੱਕਰੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਪੰਜ ਸੱਤ ਮਨਸਬਦਾਰ ।
 ਸਿਰ ਮੱਸੇ ਦਾ ਚੁੱਕ ਕੇ, ਵੱਡੀ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ,
 ਘੋੜੀਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਉੱਡ ਗਏ, ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਲਾਲ ।
 ਬੁੱਢੇ ਜੌਹੜ ਜਾ ਨਿਕਲੇ, ਦੂਜੀ ਮੰਜਲ ਮਾਰ,

'ਇਹ ਬੇਰੀ ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਓਢੀ ਦੇ ਬੂਹੇ ਲਾਗੇ ਹੈ ।

ਸੀਸ ਮੱਸੇ ਦਾ ਰਖਿਆ, ਸਰੰਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ
 ਸੈਆਂ ਜਕਾਰੇ ਖਾਲਸੇ, ਛੱਡੇ ਜ਼ੋਰੇ ਜ਼ੋਰ,
 ਜਿਉਂ ਸੌ ਬਿਜਲੀਆਂ ਕੜਕੀਆਂ, ਪਿਆ ਚੁਫੇਰੇ ਸ਼ੋਰ ।
 ਯੋਧਿਆਂ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਫਿਰ ਮੁੜ ਕੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ।
 ਬੇਅਦਬੀ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੀ, ਸਹਿੰਦੇ ਨਹੀਂ ਸਰਦਾਰ ।
 ਹਰਮੰਦਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ, ਕਦੀ ਜੇ ਪਾਊ ਫਤੂਰ,
 ਪਉ ਭੁਗਤਣੀ ਓਸ ਨੂੰ, ਓਹਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰ ।

(ਏਮਨਾ ਬਾਦ-ਰੋੜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਰਸ਼ਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ) ਛੋਟਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਦੋਹਰਾ

ਜਸਪਤ ਰਾਏ ਫੌਜਦਾਰ, ਲੱਗਾ ਏਮਨਾਬਾਦ,
 ਸਿੰਘਾਂ ਤਾਈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਕਰ ਦੇਣਾ ਬਰਬਾਦ ।
 ਏਮਨਾਬਾਦ ਦਾ ਗੁਰੂ ਘਰ, ਰੋੜੀ ਸਾਬ ਮਹਾਨ,
 ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ, ਇਤਹਾਸਕ ਅਸਥਾਨ ।
 ਸੰਨ ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਤੇ, ਸੀ ਸੰਤਾਲੀਆ ਸਾਲ,
 ਪੁਰਬ ਵਸਾਖੀ ਕਰਨ ਹਿਤ, ਆਏ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲਾਲ ।
 ਜਸਪਤ ਰਾਏ ਸਿੰਘਾਂ ਸੰਗ, ਖੁਣਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਖਾ,
 ਉਸ ਦਰਸ਼ਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਤੇ, ਦਿੱਤੀ ਰੋਕ ਲਗਾ ।
 ਨਗਰੋਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਯਾਤਰੂ, ਦਿੱਤੇ ਓਹਨੇ ਰੋਕ,
 ਬੇਬਸ ਤਰਸਨ ਦਰਸ ਲਈ, ਹੋਇਆ ਡਾਢਾ ਸ਼ੋਕ ।
 ਜਸਪਤ ਸ਼ਾਹੀ ਫੌਜ ਸੰਗ, ਘੇਰਾ ਰੱਖਿਆ ਪਾ,
 ਰਹੇ ਸਿਪਾਹੀ ਹਵਾ ਵਿਚ, ਨੇਜ਼ਿਆ ਨੂੰ ਲਹਿਰਾ,
 ਜਸਪਤ ਰਾਏ ਦੇਖ ਕੇ, ਸਿੰਘਾ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ,
 ਮੁੱਛਾਂ ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਦਾ, ਹੋ ਡਾਢਾ ਮਗਰੂਰ ।
 ਚੜ੍ਹ ਹਾਥੀ ਤੇ ਨਿਕਲਿਆ, ਪੂਰੀ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਨਾਲ,
 ਵੇਖਣ ਦੇ ਲਈ ਬੇਬਸਾਂ, ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ।
 ਬਾਹਰ ਨਗਰ ਤੋਂ ਤੜਪਦੇ, ਘੇਰੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖ,
 ਸਾਡੇ ਭਾਗੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਇਹ ਕੀ ਛੱਡਿਆ ਲਿਖ?
 ਜਾਵੇ ਹਾਥੀ ਬੁਲਦਾ, ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਜਹੀ ਟੋਰ,
 ਜਸਪਤ ਤੱਕ ਤੱਕ ਹੋ ਰਿਹਾ, ਚੌੜਾ ਦੂਣਾ ਹੋਰ ।

ਵਿਹੰਦਾ ਲੰਘਿਆ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ, ਉਹ ਨਫਰਤ ਦੇ ਨਾਲ,
 ਹੱਸ ਹੱਸ ਹੋਏ ਵਿਚ ਉਹ, ਆਇਆ ਵਿਚ ਜਲਾਲ ।
 ਰੰਘਰੇਟਾ ਗੁਰਸਿਖ ਇਕ, ਸਿੰਘ ਨਿਬਾਹੂ ਨਾਮ,
 ਤੇਗ ਜੀਹਦੀ ਸੀ ਜਾਣਦੀ, ਜਸਪਤ ਦਾ ਅੰਜਾਮ ।
 ਫੜ ਹਾਥੀ ਦੀ ਪੂਛ ਨੂੰ, ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹੋਏ ਵਿਚ,
 ਝੱਟ ਜਸਪਤ ਦੀ ਧੌਣ ਤੇ, ਤੇਗ ਚਲਾਈ ਖਿਚ ।
 ਇਕ ਦਮ ਸ਼ਾਹੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਮੱਚ ਗਈ ਹਾਹਾਕਾਰ,
 ਟੁੱਟ ਪਏ ਸਿਖ ਫੌਜ ਤੇ, ਫਿਰ ਲਲਕਾਰੇ ਮਾਰ ।
 ਪਹੁੰਚੀ ਖਬਰ ਲਹੌਰ ਜਾਂ, ਲਖਤਤ¹ ਰਾਏ ਪਾਸ,
 ਸੁਣ ਭਾਈ ਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ, ਹੋਇਆ ਬੜਾ ਉਦਾਸ ।
 ਸੂਬੇਦਾਰ ਲਹੌਰ ਨੂੰ ਉਹਨੇ ਚੁੱਕ ਚੁਕਾ,
 ਮਾਰਨ ਦੇ ਲਈ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ, ਲਸ਼ਕਰ ਚਾਹੜ ਲਿਆ ।
 ਕਾਹਨੂੰਆਣ ਦੇ ਛੰਭ ਵਿਚ, ਦਬਸ਼ ਅਚਾਨਕ ਮਾਰ,
 ਲੈ ਲਏ ਘੋਰੇ ਵਿਚ ਉਸ, ਸਿੰਘ ਸਣੇ ਪਰਵਾਰ ।
 ਚੁਣ ਚੁਣ ਮਾਰੇ ਯਾਤਰੂ, ਬਹੁ ਬੇਦਰਦੀ ਨਾਲ,
 ਲਹੂ ਪਨਾਲੀ ਵੱਗਿਆ, ਧਰਤੀ ਹੋਈ ਲਾਲ ।
 ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ, ਓਥੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦ,
 ਮਾਰੇ ਹਸਨ ਹੁਸੈਨ ਕਈ, ਲਖਪਤ ਰਾਏ ਯਜ਼ੀਦ ।
 ਏਸ ਜਬਰ ਦੇ ਅੱਜ ਤੱਕ, ਜਖਮ ਸੱਜਰੇ ਹੋਣ,
 ਛੋਟਾ ਇਸ ਨੂੰ 'ਮਾਨ' ਜੀ ! ਘੱਲੂ ਘਾਰਾ ਕਹਿਣ।

¹ਲਖਪਤ ਰਾਏ, ਲਾਹੌਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਜਸਪਤ ਰਾਏ ਦਾ ਭਾਈ ਸੀ ।

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਮੀਰ ਮੱਨੂੰ ਦੋਹਿਰਾ

ਸੌਨ ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਦੇ, ਠੀਕ ਬਵੰਜਵੇਂ ਸਾਲ
 ਅਬਦਾਲੀ ਲਾਹੌਰ ਗਿਆ, "ਮੰਨੂੰ" ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ।
 ਬਣ ਗਿਆ ਜਦ ਲਾਹੌਰ ਦਾ
 ਮੰਨੂੰ ਸੂਬੇਦਾਰ,
 ਭੁਲ ਗਿਆ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ ਉਹ
 ਕੀਤੇ ਕੌਲ ਕਰਾਰ ।

ਚੁੱਕਾਂ ਦੇ ਮਲਵਾਣਿਆਂ
 ਲਿਆ ਮੰਨੂੰ ਭਰਮਾ
 ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੰਘਾ ਦੇ
 ਲਈ ਵਿਉਂਤ ਬਣਾ
 ਮੰਨੂੰ ਨੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸੱਭ
 ਬਾਗੀ ਦਿੱਤੇ ਕਰਾਰ ,
 ਆਖਿਆ ਵਿਹੰਦੇ ਸਾਰ ਹੀ
 ਦਿਓ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ।
 ਗਸ਼ਤੀ ਫੌਜੀ ਟੁਕੜੀਆਂ
 ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਰ ਤਿਆਗ।
 ਲੱਭ ਲੱਭ ਬੰਲੂ ਲਿਆਣ ਜੋ
 ਲੁਕੇ ਛਿਪੇ ਪਰਵਾਰ ।
 ਸੀ “ਜਮੀਲੁੱਦੀਨ” ਇੱਕ
 ਟੁਕੜੀ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ,
 ਬਖਸ਼ੀ ਗਾਜ਼ੀ ਬੇਗ ਸੀ
 ਹੋਰ ਇਕ ਸਰਦਾਰ ।
 ਖਾਜੇ ਮਿਰਜ਼ੇ ਹੋਰ ਇੱਕ
 ਟੁਕੜੀ ਸ਼ਾਭ ਲਈ
 ਐਸੀਆਂ ਫੌਜੀ ਟੁਕੜੀਆਂ
 ਹੋਰ ਵੀ ਸਨ ਕਈ ।
 ਰੰਗੀ ਧਰਤ ਪੰਜਾਬ ਦੀ
 ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ
 ਢਾਅ ਢਾਅ ਬੁਚੜਾਂ ਵਾਂਗਰਾਂ
 ਜ਼ਾਲਮ ਕਰਨ ਹਲਾਲ ।
 ਸਿੰਘ ਛਿਪੇ ਜਾ ਜੰਗਲੀਂ ।
 ਕਈ ਪਹਾੜ ਚੜ੍ਹੇ
 ਲੁਕ ਛਿਪ ਦੱਭ ਸਰੋਕੜੀਂ
 ਰਹਿੰਦੇ ਕਈ ਦੜੇ ।
 ਸੁਣ ਸੁਣ ਕਹਿਰ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਕੰਬ ਗਏ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰ,
 ਉੱਤਰ ਆਏ ਪਹਾੜ ਤੋਂ, ਨੈਣੀ ਭਖਣ ਅੰਗਾਰ ।
 ਸ਼ੇਰ ਝੱਪਟੇ ਮਾਰ ਕੇ, ਲਗਦਾ ਜਿਥੇ ਦਾ,
 ਸਿੰਘ ਮੰਨੂੰ ਦੀ ਫੌਜ ਨੂੰ, ਜਾਂਦੇ ਸੀ ਝਟਕਾ ।
 ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਖਿਝ ਗਿਆ, ਮੰਨੂੰ ਖੱਭੀ -ਖਾਨ,
 ਜਾਗੀ ਕੀਤਾ ਹੋਰ ਵੀ, ਕਰੜਾ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ।

“ਸਿਖ ਜੋ ਵੀ ਫੜਵਾਏਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲੂ ਇਨਾਮ
 “ਕੁੱਤਿਆਂ ਵਰਗਾ ਹੋਏਗਾ, ਬਾਗੀਆਂ ਦਾ ਅੰਜਾਮ”
 “ਹਰਮੰਦਰ ਦੇ ਤਾਲ ਵਿਚ, ਦਿਓ ਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਟ”
 “ਦਰਸ਼ਨ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਦੇ ਪਾ ਨ ਕਿਧਰੇ ਜਾਣ ।
 “ਸਿਰ ਵੱਢ ਕੇ ਲੈ ਆਣ ਦਾ, ਦਊ ਜੋ ਫਰਜ਼ ਅੰਜਾਮ”
 “ਫੀ ਸਿਰ ਸਿਖ ਦਾ ਮਿਲੇਗਾ, ਅਸੀਂ ਟਕੇਂ ਇਨਾਮ ।”
 ਇਸ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਆਣ ਕੇ, ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ,
 ਬੇਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ, ਨਿੱਤ ਇਵਜ਼ਾਨੇ ਪਾਨ ।
 ਕੀਤੇ ਵਿਚ ‘ਨਿਖਾਸ ਚੌਂਕ, ਖਾਸ ਜੁਲਮ ਦੇ ਕੰਮ,
 ਪੁੱਠੇ ਟੰਗ ਟੰਗ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ, ਓਸ ਲੁਹਾਏ ਚੰਮ ।
 ਚਿਣ ਚਿਣ ਕੇ ਸਿਰ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ, ਬੁਰਜ ਉਸਾਰ ਲਿਆ ।
 ਕੰਧਾਂ ਕਈ ਉਸਾਰੀਆਂ, ਸਿਰ ਨੀਹਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ।
 ਐਪਰ ਸਿੰਘਾਂ ਯੋਧਿਆਂ, ਦਿਲ ਨ ਛੱਡੇ ਮੂਲ,
 ਹੋਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਵਿਚ, ਗੈਰਤ ਅਣਖ ਹਲੂਲ ।
 ਘੜਿਆ ਸਿੰਘਾਂ ਮੁਹਾਵਰਾ, ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਚ ਆ,
 ਕਰ ਕਰ ਬਾਹਵਾਂ ਉਚੀਆਂ, ਰਹੇ ਸੂਰਮੇ ਗਾ ।
 “ਮੰਨੂੰ ਸਾਡੀ ਦਾਤਰੀ, ਅਸੀਂ ਮੰਨੂੰ ਦੇ ਸੋਏ”
 ਜਿਓਂ ਜਿਓਂ ਸਾਨੂੰ ਵੱਢਦਾ, ਅਸੀਂ ਦੂਣੇ ਚੌਣੇ ਹੋਏ ।”
 ਥਾਂ ਥਾਂ ਸ਼ਾਹੀ ਫੌਜ ਨਾਲ, ਲੱਗੀਆਂ ਝੜਪਾਂ ਹੋਣ,
 ਝਪਟ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਦੇਖ ਕੇ, ਵੈਰੀ ਭੱਜ ਖਲੋਣ ।

‘ਨਿਖਾਸ ਚੌਂਕ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਦੇ ਲਾਗੇ
 ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਲਾ ਹੈ ।

ਮੱਚ ਜਾਂਦਾ ਸਣ-ਕੱਪੜੀ, ਮੰਨੂੰ ਸੁਣ ਹਰ ਗਲ,
 ਖਬਰ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਜੀਣ ਦੀ, ਉਹ ਨ ਸਕਦਾ ਝੱਲ ।
 ਸੰਨ ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਦਾ, ਸੀ ਤਰਵੰਝਵਾਂ ਸਾਲ,
 ਮੰਨੂੰ ਨੇ ਜਾਸੂਸ ਤੋਂ, ਸੁਣਿਆ ਇਹ ਅਹਿਵਾਲ
 “ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੁਕੇ ਨ ਵਿੱਚ ਕਮਾਦ ।
 “ਫੂਕੋ ਓਥੇ ਘੋਰ ਕੇ, ਕਰ ਦੇਵੋ ਬਰਬਾਦ” ।
 ਜਾਂ ਮੰਨੂੰ ਖੁਦ ਘੇਰਿਆ, ਝੱਟ ਕਮਾਦ ਦਾ ਖੇਤ,
 ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਜਾਸੂਸ ਤੋਂ, ਉਹਨੂੰ ਜਿਸ ਦਾ ਭੇਤ ।
 ਬਾਹਰੋਂ ਅੰਦਰੋਂ ਚੱਲੀਆਂ, ਗੋਲੀਆਂ ਕਾੜੋ ਕਾੜ,
 ਫੂਸੜੇ ਉਡੇ ਕਮਾਦ ਦੇ, ਗੱਠੇ ਸੁਟੇ ਪਾੜ ।

ਸ਼ੇਰ ਮੱਚਿਆ ਕਹਿਰ ਦਾ, ਪਾੜੇ ਕੰਨ ਪਿਆ,
 ਏਸ ਖੜਾਕ ਤੋਂ ਮੰਨੂੰ ਦਾ, ਘੋੜ ਤ੍ਰਿਭਕ ਗਿਆ ।
 ਬੇਕਾਬੂ ਉੱਠ ਨੱਸਿਆ, ਘੋੜਾ ਵਾਹੋ ਦਾ,
 ਮੰਨੂੰ ਲਹਿ ਗਿਆ ਕਾਠੀਓਂ, ਪੈਰ ਰਕਾਬ ਰਿਹਾ ।
 ਮੰਨੂੰ ਤਾਈਂ ਘੜੀਸਦਾ, ਘੋੜਾ ਭੱਜ ਪਿਆ,
 ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਧੂਹੀ ਦਾ, ਮੰਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ।
 ਜ਼ਾਲਮ ਬੁੱਚੜ ਮਰ ਗਿਆ, ਮੰਨੂੰ ਮੰਦੜੇ ਹਾਲ
 ਮਾਰਿਆ ਕਿਵੇਂ ਅਕਾਲ ਨੇ, ਕਹਿਰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ
 ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਜਿਨ੍ਹੇ ਵੀ ਕਰੀ ਬੇਅਦਬੀ ਆ,
 ਜਾਂ ਮਰਿਆ ਜਾਂ ਮਾਰਿਆ, ਮੰਦੇ ਹਾਲ ਗਿਆ
 ਉਸ ਜ਼ਾਲਮ ਮਲਊਨ ਦਾ, ਮੁਰਦਾ ਹੋਇਆ ਖਰਾਬ
 ਤਨਖਾਹਾਂ ਦਾ ਮੰਗਿਆ, ਫੌਜੀਆਂ ਤੁਰਤ ਹਿਸਾਬ,
 ਕਹਿਣ ਸਾਡੀ ਛੇ ਮਾਹ ਦੀ, ਤਨਖਾਹ ਮੰਨੂੰ ਵੱਲ
 ਲਾਸ਼ ਚੁੱਕਣ ਤਦ ਦਿਆਂਗੇ, ਜਦ ਨਿੱਬੜੁ ਇਹ ਗੱਲ ।
 ਮੁਰਦਾ ਰੁਲਦਾ ਮੰਨੂੰ ਦਾ, ਤਿਨ ਦਿਨ ਇਵੇਂ ਰਿਹਾ,
 ਮੁਗਲਾਣੀ! ਗਹਿਣੇ ਵੇਚ ਕੇ ਤਾਰੀ ਫਿਰ ਤਨਖਾਹ ।
 ਤਦ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਫੌਜੀਆਂ, ਦਿੱਤਾ ਉਹ ਦਫ਼ਨਾਣ,
 ਕਹਿਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਖਾਰ ਹੋਇਆ ਸੈਤਾਨ

ਜਹਾਨ ਖਾਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੇ ਦੇਹਿਰਾ

ਜਦ ਤੈਮੂਰ ਲਾਹੌਰ ਦਾ, ਬਣਿਆ ਸੂਬੇਦਾਰ,
 ਥਾਪਿਆ ਉਹਨੇ ਜਹਾਨ ਖਾਨ, ਆਪਣਾ ਸਿਪਾਹ ਸਲਾਰ ।
 ਚੜ੍ਹ ਅਬਦਾਲੀ ਹਿੰਦ ਤੇ, ਜਦ ਜਦ ਆਇਆ ਸੀ,
 ਸਿੰਘਾਂ ਹੱਥੋਂ ਓਸ ਨੂੰ, ਤਦ ਤਦ ਮਾਰ ਪਈ ।
 ਚੌਥੇ ਹਮਲੇ ਬਾਦ ਹੁਣ, ਏਥੋਂ ਮੁੜਦੀ ਵਾਰ,
 ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦਾ, ਲਾਇਆ ਸੂਬੇਦਾਰ ।
 ਦਿੱਤਾ ਨਾਲ ਜਹਾਨ ਖਾਨ, ਜਰਨੈਲ ਤਜਰਬੇਕਾਰ,
 “ਸਿੰਘਾਂ ਤਾਹੀਂ”, ਕਹਿ ਗਿਆ, ਮਾਰਿਓ ਤਕੜੀ ਮਾਰ ।”
 ਰਲ ਕੇ ਨਾਲ ਜਹਾਨ ਖਾਨ, ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਤੈਮੂਰ,

‘ਮੁਗਲਾਣੀ ਬੇਗਮ ਮੀਰ ਮੰਨੂੰ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਸੀ ।

ਕਰਨ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ, ਇਕ ਦਮ ਚਕਨਾ ਚੂਰ ।
 ਗਸ਼ਤੀ ਫੌਜਾਂ ਲਾਈਆਂ, ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਥਾਂ ਥਾਂ,
 ਸਿੰਘ ਪਹਾੜੀ ਚੜ੍ਹ ਗਏ, ਲੱਭਣ ਕਿਧਰੇ ਨਾਂ ।
 ਇਹ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੀ, ਜਾਣਦਾ ਖਾਨ ਜਹਾਨ,
 ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿਚ, ਹੈ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ।
 ਫੌਜਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਪ ਖੁਦ, ਚੜ੍ਹਿਆ ਖਾਨ ਜਹਾਨ,
 ਆਇਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ, ਇੱਟ ਨਾਲ ਇੱਟ ਖੜਕਾਨ ।

ਹਮਲਾ

ਪਿੰਡ ਲੀਲ੍ਹ ਦਾ ਸੂਰਮਾ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ,
 ਹਰਮੰਦਰ ਦੇ ਅਦਬ ਦਾ, ਹੈਸੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ।
 ਸਿੰਘ ਉਨੱਤੀ, ਹੋਰ ਸਨ, ਯੋਧੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ,
 ਵੈਰੀ ਤੇਗਾਂ ਵਾਹ ਜਿਨ੍ਹੇ, ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਬੇਹਾਲ ।
 ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਦੋਂ ਤੱਕ, ਲੜਦੇ ਤੀਹ ਸਰਕਾਰ,
 ਪਾ ਗਏ ਅੰਤ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ, ਯੋਧੇ ਤੇਗਾਂ ਮਾਰ ।
 ਪੂਰਿਆ ਕੁਝ ਤਲਾ ਉਸ, ਹਰਮੰਦਰ ਨੂੰ ਢਾਅ,
 ਰਾਮ ਰੋਣੀ ਦਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਵੀ, ਦਿੱਤਾ ਖਾਕ ਮਿਲਾ ।

ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਬੈਠਾ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਸੀ ਦਮਦਮੇ ਸਾਧ,
 ਬੀੜ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਕਾਰਜ ਸੀ ਨਾਯਾਬ ।
 ਇਸ ਦੁਖਦਾਈ ਖਬਰ ਦੇ, ਉਹਨੇ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ,
 ਕਲਮ ਰੱਖ ਕੇ ਆਪਣੀ, ਚੁੱਕ ਲਈ ਤਲਵਾਰ ।
 ਉਹਦੇ ਜਥੇ ਦੇ ਸੂਰਮੇ, ਬਾਂਕੇ ਸ਼ੇਰ ਜਵਾਨ,
 ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਹਿਰ ਦੀ, ਲੱਗੇ ਅੱਗ ਵਰ੍ਹਾਨ ।
 ਫਿਰ ਖੰਡੇ ਥੀਂ ਓਸ ਨੇ, ਲੁੰਕ ਧਰਤ ਤੇ ਮਾਰ,
 ਆਖਿਆ, “ਮਰਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ, ਉਹ ਟੱਪ ਆਉ ਪਾਰ ।”
 ਸ਼ੇਰ ਛੁੱਪੇ ਮਾਰ ਕੇ, ਟੱਪ ਲਕੀਰ ਗਏ,
 ਖੰਡੇ ਤੇਗਾਂ ਬਰਛੀਆਂ, ਸਭਨਾਂ ਚੁੱਕ ਲਏ ।
 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ, ਦੋਂਦੇ ਜਾਣ ਵੰਗਾਰ,
 “ਆਓ ਮਰੀਏ ਯੋਧਿਓ! ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ।”

¹ ਤੇਮੂਰ, ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ ।

ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੋਕਾ

ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਦਏ ਹੋਕਾ,
“ਆਉ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹੀਦ ਜੇ ਹੋਵਣਾ ਏ” ।
“ਸਾਡੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਦਾਗ ਜਿਹੜਾ”,
“ਆਉ ਲਹੂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਸ ਧੋਵਣਾ ਏ” ।
“ਆਉ ਤੇਗਾਂ ਤੇ ਖੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀਰੋ”,
“ਮੋਢੇ ਡਾਹ ਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਲੋਵਣਾ ਏ” ।
“ਕਰਜ਼ਾ ਵੈਰੀ ਦਾ ਲਾਹ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘਾ”,
“ਆਉ ਸੁਰਖਰੂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋਵਣਾ ਏ” ।

ਪਿੰਡੋਂ ਪਿੰਡ ਗੁਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸੀਨਿਆਂ ਵਿਚ,
ਭਾਂਬੜ ਬਾਲਦੇ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਚੱਲੇ ।
ਪਿੰਡ, ‘ਵਜ੍ਹ ਕੇ’, ‘ਜਗਾ’ ਤੇ ਨੇਹੀਆਂ ਵਾਲਾ,
ਪੈਂਡੇ ਬਾਹਮਣੀ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਾਰ ਚੱਲੇ ।
ਭੁੱਚੇ, ਫੂਲ, ਮਰਾਜ, ਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਥੀ,
ਸਿੰਘ ਹੋ ਦਰਿਆ ਤੋਂ ਪਾਰ ਚੱਲੇ ।
ਰਲੂਦੇ ਰਲੂਦੇ ਵਿਚ ਜਥੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘਾ,
ਸਿੰਘ ਸੂਰਮੇ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਚੱਲੇ ।

ਖੇਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਾਝੇ ਦੇ ਨੱਗਰਾਂ ਨੂੰ,
ਸਿੰਘ ਸੁੱਤਿਆਂ ਤਾਈਂ ਜਗਾਉਂਦੇ ਗਏ,
ਗੁਰੂਧਾਮਾਂ ਦੇ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੀ,
ਚਿਣਗ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਸੀਨੇ ਭਖਾਉਂਦੇ ਗਏ ।
ਝਾੜ ਪੁੰਝ ਜੰਗਾਲੀਆਂ ਚੰਡੀਆਂ ਨੂੰ,
ਯੋਧੇ ਸਾਣਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਗਏ ।
ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਦਰਬਾਰ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘਾ,
ਸੂਰੇ ਸਿੰਘ ਜੈਕਾਰੇ ਗਜਾਉਂਦੇ ਗਏ

ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਰਦਾਸ

ਉੱਠਿਆ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਗਲੁ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ,
ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਖਲੋ ਗਏ, ਸਭ ਸੀਸ ਝੁਕਾ ਕੇ ।
ਕੀਤੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੇਨਤੀ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਧਿਆ ਕੇ,
“ਅਸੀਂ ਆਏ ਪਿਤਾ ਸ਼ਹੀਦ ਗੁਰ, ਤੇਰੀ ਓਟ ਤਕਾ ਕੇ”,
“ਬਿਜਲੀਆਂ ਟੁੱਟੀਆਂ ਅਸਾਂ ਤੇ, ਅੰਬਰੋਂ ਗਰੜਾ ਕੇ” ।
“ਜ਼ਾਲਮ ਫਿਰਦੋ ਦੜਕਦੇ, ਹਰ ਮੰਦਰ ਢਾ ਕੇ”,
“ਕਰੀਂ ਮਿਹਰ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੰਡ ਥਾਪੀ ਲਾ ਕੇ” ।

“ਮੈਂ ਸੇਵਕ ਸਾਰੇ ਪੰਥ ਦਾ, ਰੱਖੀਂ ਗਲੁ ਲਾ ਕੇ” ।
 “ਮੇਰਾ ਰੱਖਿਆ ਨਾਮ ਸ਼ਹੀਦ ਹੈ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਪਾ ਕੇ”,
 “ਰੱਖੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਮ ਦੀ, ਤੂੰ ਲਾਜ ਬਚਾ ਕੇ” ।
 “ਅਸੀਂ ਜਾਮ ਸ਼ਹੀਦੀ ਮੰਗਿਐ, ਦਰ ਤੇਰੇ ਆ ਕੇ” ।
 “ਸਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀਂ ਸਾਹਸ, ਹਿੰਮਤਾਂ ਤੂੰ ਮਿਹਰ ਕਮਾ ਕੇ” ।
 “ਹੱਥ ਵਖਾਈਏ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ, ਖੰਡੇ ਖੜਕਾ ਕੇ”,
 “ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਅਸੀਂ ਜਾਈਏ ਚਮਕਾ ਕੇ” ।
 “ਅਸੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੁਰਖਰੂ, ਸਿਰ ਲੇਖੇ ਲਾ ਕੇ” ।
 “ਪਰਨ ਕਰਾਂ ਮੈਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਸੌਂਹ ਤੇਰੀ ਖਾ ਕੇ” ।
 “ਦੇਣਾ ਸੀਸ ਮੈਂ ਆਪਣਾ, ਪਰਕਰਮਾਂ ਜਾ ਕੇ” ।

ਸਿੰਘਾਂ ਭਖਦੇ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ, ਛੱਡੇ ਜੈਕਾਰੇ,
 ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਰੁਨ ਪਏ, ਅੱਗ ਦੇ ਚੰਗਿਆੜੇ ।
 ਪੈਂਸੇ ਖੜਕਣ ਲੱਗ ਪਏ, ਪਏ ਗੂੰਜ ਨਗਾਰੇ,
 ਚੱਲੇ ਸਿੰਘ ਵਖਾਣ, ਵੈਰੀਆਂ ਹੱਥ ਕਰਾਰੇ ।
 ਹੰਢਿਆ ਹੋਇਆ ਜਹਾਨ ਖਾਨ, ਜਰਨੈਲ ਸੀ ਭਾਰਾ,
 ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਦਾ, ਉਹਨੂੰ ਭੇਤ ਸੀ ਸਾਰਾ ।
 ‘ਗੋਹਲਵਾੜ’ ਗਿਆ ਪਹੁੰਚ ਉਹ, ਲੈ ਲਸ਼ਕਰ ਭਾਰਾ,
 ਲਏ ਅਗਾਊਂ ਪੁੱਟ, ਮੋਰਚੇ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰਾ,
 ਫੌਜਦਾਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਫਿਰ, ਕੀਤੇ ਇਕ ਵਾਰਾ,
 ਮਜ਼ਾ ਚਖੌਣਾ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ, ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਕਰਾਰਾ ।

‘ਨਿਆਮਤ ਉੱਲਾ’ ਅਤੇ ‘ਖਾਨ’, ਸਨ ਪੱਟੀ ਵਾਲੇ,
 ‘ਰੁਸਤਮ’ ‘ਬੱਬਰ’ ‘ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਖਾਂ’ ਮੱਖਣੀ ਪਾਲੇ,
 ਨਾਲ ‘ਅਯੂਬ’ ‘ਯਕੂਬ ਖਾਨ’, ਸਾਲਾਰ ਨਿਰਾਲੇ,
 (ਆਏ) ਫੌਜਦਾਰ ਇਹ ਚੋਣਵੇਂ, ਫੜ ਨੇਜੇ ਭਾਲੇ,
 ਆਖਣ, “ਕਰਨੇ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਅੱਜ ਮੌਤ ਹਵਾਲੇ” ।
 “ਅੱਘੜ ਸਿੰਘ” ਤੇ “ਨੌਧ ਸਿੰਘ”, ਬਾਬੇ ਦੇ ਸਾਥੀ,
 ਮਾਰ ਪਛਾੜਨ, ਸਾਹਮਣੇ, ਜੇ ਆ ਜਾਏ ਹਾਥੀ ।
 ਸਿਰੀਆਂ ਫਿਹੰਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ, ਜਿਉਂ ਭੱਜੇ ਪਾਥੀ ।
 ਜਿੰਦ ਕੁੜਿੱਕੀ ਜਾਪਦੀ, ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਫਾਥੀ ।

(ਲੜਾਈ)

ਆ ਨਿਕਲੀਆਂ ਤੇਗਾਂ ਬਰਛੀਆਂ, ਸੈ ਖੰਡੇ ਸਰਕੇ,
 ਭਰਵਾਂ ਹੱਲਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਕੀਤਾ ਜੀ ਭਰ ਕੇ ।

ਆਹੁ ਲਾਹੇ ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਤੇਗੀਂ ਧਰ ਕੇ ।
 ਘਾਬਰ ਗਿਆ ਜਹਾਨ ਖਾਨ, ਕੁੱਲ ਫੌਜੀ ਯਰਕੇ,
 ਨੱਸ ਉਠੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵੱਲ, ਹੁਣ ਜ਼ਾਲਮ ਡਰ ਕੇ ।
 ਨੁੱਸਣੋਂ ਰੋਕੇ ਖਾਨ ਨੇ, ਫੌਜੀ ਘਬਰਾਏ,
 ਪਿੱਛੇ ਮੁੜੇ ਸਿਪਾਹੀ ਕਈ, ਖੁਦ ਮਾਰ ਮੁਕਾਏ ।
 ਮੌਤ ਦੁਪਾਸੀਂ ਦੇਖ ਕੇ ਆਖਰ ਮੁੜ ਆਏ ।
 ਪਰ ਸਿੰਘਾਂ, 'ਰੁਸਤਮ' 'ਜ਼ਬਰਦਸਤ', ਜਿਹੇ ਮਾਰ ਮੁਕਾਏ ।
 ਚੰਗੇ 'ਚੱਬੇ' ਪਿੰਡ ਕੋਲ, ਉਹਨਾਂ ਹੱਥ ਵਿਖਾਏ ।
 ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੋਲਿਆ, ਫਿਰ ਹੱਲਾ ਕਹਿਰੀ,
 ਵੀਹ ਵੀਹ ਨੂੰ ਡੰਗ ਮਾਰਦਾ, ਉਹਦਾ ਖੰਡਾ ਜ਼ਹਿਰੀ ।
 ਟੁਕੜੀ ਫੌਜੀ, ਸਾਹਮਣੇ ਨ ਆ ਕੇ ਠਹਿਰੀ ।
 ਮਾਰਨ ਚੁਣ ਚੁਣ ਛਾਂਟ ਛਾਂਟ, ਸਿੰਘ ਯੋਧੇ ਵੈਰੀ ।
 ਧੋ ਧੋ ਭਾਂਡੇ ਸੁੱਟਦੀ, ਜਿਉਂ ਵਿਆਹ 'ਚ ਮਹਿਰੀ ।
 ਜਹਾਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ, ਹਾਰਾਂ ਤੇ ਹਾਰਾਂ,
 ਫੌਜੀ ਫਿਰਦੇ ਬੈਂਦਲੇ ਖਾ ਸੱਟ ਤਲਵਾਰਾਂ ।
 ਅਮਲੀ ਤੌਰ ਤੇ ਅੰਬਰਸਰ, ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਸਰਦਾਰਾਂ
 ਹਾਲੀ ਲਹੂ ਤਿਹਾਈਆਂ ਤੇਗਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ।
 ਅਮਾਨ ਖਾਨ ਤੇ ਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਵੱਡ ਯੋਧੇ ਦੋਏ,
 ਆਹਮੋ ਸਾਹਮਣੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚ, ਆ ਕੱਠੇ ਹੋਏ ।
 ਓਥੇ ਹੋਏ ਖੰਡੇ ਨੇਜ਼ਿਆਂ, ਦੇ ਵਾਰ ਨਰੋਏ ।
 ਲਹੂਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਮੁਖੜੇ, ਤਲਵਾਰਾਂ ਧੋਏ ।
 ਸਾਂਝੇ ਵਾਰ, ਜਹੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇ, ਹੋਏ ਇਕ ਵੇਰੀ,
 ਦੋਵੇਂ ਪੌਣਾਂ ਲੱਥੀਆਂ, ਦੋਏ ਹੋ ਗਏ ਢੇਰੀ,
 ਗੁਰਧਾਮ, 'ਰਾਮ ਸਰ' ਜਿੱਤਿਆ ਜੀਹਦੇ ਕਲਸ ਸੁਨਹਿਰੀ ।
 ਕੁਝ ਸਿੰਘਾਂ ਆਖਿਆ, "ਦੀਪ ਸਿੰਘਾ ਅਰਦਾਸ ਸੀ ਤੇਰੀ,
 "ਪਰਕਰਮਾ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਾਂਗਾ, ਇਹ ਸੀਸ ਮੈਂ ਢੇਰੀ" ।
 "ਪਰ, ਪਰਕਰਮਾਂ ਤਾਂ ਦੂਰ ਪਈ ਹੈ ਅਜੇ ਬਥੇਰੀ" ।
 "ਹੁਣ ਕੀ ਆਖਰ ਆ ਗਈ, ਝੁੱਲ ਗਈ ਹਨੇਰੀ"?
 "ਸਿੰਘ ਨਿਭੋਂਦੇ ਬਚਨ ਜੋ ਕਰਦੇ ਇਕ ਵੇਰੀ" ।
 "ਹਿੰਮਤ ਕਰ, ਜੇ ਰੱਖ ਲਏ, ਗੁਰੂ ਲੱਜਿਆ ਤੇਰੀ" ।
 ਸੁਣ ਅੰਗ ਅੰਗ ਫਰਕਿਆ ਓਸ ਦਾ, ਕਾਂਬਾ ਜਿਹਾ ਆਇਆ ।
 ਤਦ ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਨ ਕੇ ਚਾਉ ਹਿੱਤ, ਯੋਧਾ ਬਿਗਸਾਇਆ ।
 ਧੜ ਮਾਰ ਛੜੱਪਾ ਉੱਠਿਆ, ਸਿਰ ਤਲੀ ਟਿਕਾਇਆ,
 ਸਿਰ ਧਰ ਤਲੀ ਉਹ ਸੂਰਮਾ, ਗਲੀ ਸਿਦਕ ਦੀ ਆਇਟਾ ।

ਉਹਦੇ ਖੰਡੇ ਵੈਰੀ ਦਲਾਂ ਦਾ ਜਿਹਾ ਹੋਸ਼ ਭੁਲਾਇਆ,
 'ਤੋਬਾ', 'ਤੋਬਾ' ਕਰ ਰਿਹਾ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਘਬਰਾਇਆ ।
 "ਕਿੰਜ ਮੁਰਦਾ ਮਾਰਨ ਜੀਂਦਿਆਂ, ਮੇਰੇ ਮੌਲਾ, ਆਇਆ"?
 ਪਰ ਦੂਣਾ ਵਧ ਗਿਆ ਵਿਹੰਦਿਆਂ, ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਜੇਰਾ,
 ਤੋੜ ਸੁੱਟਿਆ ਪਲਾਂ ਵਿਚ, ਵੈਰੀ ਦਾ ਘੇਰਾ,
 ਪਾਇਆ ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰ ਆ ਤਲਵਾਰਾਂ ਨੇਰਾ ।
 ਖਾਨਾਂ ਰਣ ਵਿਚ ਅੜਨ ਦਾ, ਟਿੱਲ ਲਾਇਆ ਬਥੇਰਾ,
 ਪਰ ਠਹਿਰੇ ਸਿੰਘਾਂ ਸਾਹਮਣੇ, ਹੈ ਕਿਸ ਦਾ ਜੇਰਾ?
 ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਹੋਇਆ ਦੂਰ ਹਨੇਰਾ,
 ਪਰਕਰਮਾ ਸਿੰਘ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ, ਕਰ ਸਿਰੜ ਘਨੇਰਾ,
 ਬੀਰ ਆਸਣ ਕਰ ਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਯੋਧੇ ਇਕ ਵੇਰਾ,
 ਸੀਸ ਭੇਂਟ ਕਰ ਆਖਿਆ, "ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਚੇਰਾ",
 ਸਿਰ ਮੈਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਤੇਰਾ,
 ਤੇਰਾ ਤੁਝ ਕਉ ਸੌਂਪਤੇ, ਕਿਆ ਲਾਗੇ ਮੇਰਾ"
 ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ, ਜਦ ਜਦ ਵੀ ਪੈਂਦੇ,
 ਮਾਰ ਮੁਟਕੜੀ ਮੂਲ ਨਹੀਂ, ਸਿੰਘ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ।
 ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਵਾਰ, ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਸਹਿੰਦੇ ।
 ਐਪਰ ਬਦਲਾ ਖਾਲਸੇ, ਆਖਰ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ।

ਮਤਾ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦਾ (ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਛੁਡਾਈ) ਦੋਹਰਾ

ਕਾਹਟ ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਸੀ, ਪੁਰਬ ਵਸਾਖੀ ਦਾ,
 ਸਿੰਘ ਸੂਰਮੇ ਜੁੜੇ ਸਨ, ਹਰ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਆ ।
 ਵਿਚ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਗੁਰੂ ਦੇ, ਜੁੜੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ,
 ਦਰਸ਼ਨ, ਦਾਤੇ ਮਿਹਰ ਕਰ, ਦਿੱਤੇ ਮਸਤਕ ਲਿੱਖ ।
 ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਹੋ ਰਿਹਾ, ਸੀ ਸੱਚੇ ਦਰਬਾਰ,
 ਮਾਲਾ, ਨਾਲ ਹੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ, ਨਾਮ ਜਪੇ ਤਲਵਾਰ ।
 ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਸਮਾਪਤੀ, ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਅਰਦਾਸ,
 ਤਾਂ ਇਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕੂਕਿਆ, ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਪਾਸ ।
 ਗੁਰ ਵਰੋਸਾਏ ਖਾਲਸਾ, ਹੋ ਬਾਂਕੇ ਸਰਦਾਰ,
 "ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਹੋ ਤੁਸੀਂ ਹੀ, ਪੱਤ ਦੇ ਪਹਿਰੇ ਦਾਰ",
 "ਬਹੂ ਬੇਟੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾ, ਜ਼ਾਲਮ ਪੱਤ ਉਤਾਰ",
 "ਖੋਹੀ ਮੇਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ, ਹੋਰ ਜਨਾਨੀਆਂ ਸੰਗ",

‘ਪੱਤ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਲਈ, ਸੱਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਭੰਗ’ ।
 ‘ਹੋਰ ਨਾ ਦਿੱਸੇ ਆਸਰਾ, ਢੋਈ ਕਿਧਰੇ ਨਾਂਹ’ ।
 ‘ਬਿਨਾ ਖਾਲਸੇ ਕੋਈ ਨਾ, ਫੜੇ ਗਰੀਬ ਦੀ ਬਾਂਹ’ ।
 ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਸਭ ਨੂੰ, ਚੜ੍ਹਿਆ ਡਾਢਾ ਰੋਹ,
 ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਕੱਠੇ ਗਏ ਸਿੰਘ ਹੋ ।
 ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰ, ਹੁਕਮ ਤਖਤ ਦਾ ਪਾ,
 ਜਾਨ ਹੀਲ ਵੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ, ਲੈਣੀ ਅਸਾਂ ਛੁਡਾ ।
 ਚੜ੍ਹ ਪਏ ਯੋਧੇ ਇਕ ਦਮ, ਬੇਲਿਓਂ ਨਿਕਲੇ ਸ਼ੇਰ,
 ਜਾਂਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਖਾਲਸੇ, ਲਿਆ ਕਸੂਰ ਨੂੰ ਘੇਰ ।
 ਹੋਇਆ ਖੂਬ ਮੁਕਾਬਲਾ, ਖੁੱਲ ਖੜਕੀ ਤਲਵਾਰ,
 ਡਿੱਗਾ ਖਾਨ ਕੁਸੂਰੀਆ, ਆ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ।
 ਸਿੰਘਾਂ ਧਰਮੀਆਂ ਤਰੀਮਤਾਂ, ਲਈਆਂ ਕੁੱਲ ਛੁਡਾ,
 ਦਿੱਤੀਆਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ, ਘਰੇ ਘਰੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ।
 ਔਖ ਸੌਖ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ, ਸਿੰਘ ਸੂਰੇ ਸਰਦਾਰ,
 ਰਹਿੰਦੇ ਜਾਨਾਂ ਹੀਲ ਕੇ, ਕਰਦੇ ਪਰ ਉਪਕਾਰ ।

ਹਰਮੰਦਰ ਢਾਇਆ ਜਾਣਾ ਤੇ ਵੱਡਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਹੋਣਾ ਦੋਹਿਰਾ

ਅਬਦਾਲੀ ਵਡ ਅੜੀ ਖੋਰ, ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਪੰਜਵੀਂ ਵਾਰ,
 ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ, ਆਇਆ ਹੋ ਤੱਯਾਰ ।
 ਸ਼ੰਡ ਸਤਾਰਾਂ ਕਾਠ, ਜਿਸ ਦਮ ਆਇਆ,
 ਵਿਚੋਂ ਵਿਚ ਦੁਰਾਨੀਆਂ, ਮਤਾ ਪਕਾਇਆ ।
 ਬਾਰ ਬਾਰ ਅਬਦਾਲੀ, ਰਹਿੰਦਾ ਝੂਰਦਾ,
 ਯੋਧਿਆਂ ਤੇ ਜਰਨੈਲਾਂ, ਤਾਈਂ ਘੂਰਦਾ ।
 ‘ਕਿਉਂ ਨਾ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤ, ਵਿਖਾਇਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ’,
 ‘ਖੁਰਾ ਖੋਜ ਨ ਤੁਸਾਂ, ਮਿਟਾਇਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ’ ।
 ‘ਦਨਦਨਾਂਦੇ ਫਿਰਦੇ, ਓਵੇਂ ਕੀਰ ਇਹ’,
 ‘ਕਰ ਰਹੇ ਤਾਕਤ ਸਾਡੀ, ਲੀਰੋ ਲੀਰ ਇਹ’ ।
 ‘ਸੋਚ ਸਮਝ ਮੈਂ ਹੁਣ, ਤਦਬੀਰ ਬਣਾਈ ਹੈ’,
 ‘ਮੇਰੇ ਮਗਜ਼ ’ਚ ਗੱਲ, ਅਖੀਰੀ ਆਈ ਹੈ’ ।
 ‘ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੇ, ਹਾਕਾ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰਦੇ’,
 ‘ਸਰਕੜਿਆਂ ਤੇ ਝਾੜੀਆਂ, ’ਚੋਂ ਸ਼ਿਕਾਰਦੇ’,

“ਲਿਆ ਨਵੇਕਲੀ ਥਾਂ, ਅਖੀਰੀ ਮਾਰਦੇ” ।
 “ਝਗੜੇ ਮੇਟ ਸਦੀਵੀ, ਕਰਜ਼ ਉਤਾਰਦੇ”,
 “ਚੌਂਹ ਪਾਸਿਓਂ ਹੀ ਘੇਰਾ, ਪਾਇਆ ਜਾਏ ਹੁਣ”,
 “ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਧੱਕ, ਲਜਾਇਆ ਜਾਏ ਹੁਣ” ।
 “ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਸਭਨਾਂ, ਨੂੰ ਸ਼ਸ਼ਕੋਰ ਕੇ”,
 “ਖਤਮ ਕਰ ਦਈਏ ਸਭਨਾਂ, ਨੂੰ ਹੀ ਘੇਰ ਕੇ” ।

ਗਿਣੇ ਮਿਥੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੱਲਾ ਬੋਲ ਕੇ,
 ਸਿੱਖਾਂ ਕਰਨ ਸ਼ਿਕਾਰ, ਜੂਹਾਂ ਫਰੋਲ ਕੇ ।
 ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਵਲੋਂ, ਫੌਜਾਂ ਚਾਹੜੀਆਂ,
 ਲੋਥਾਂ ਵੱਢ ਵੱਢ ਪੈਰਾਂ, ਹੇਠ ਲਿਤਾੜੀਆਂ ।
 ਕਿੰਨੇ ਈਂ ਸਿਪਾਹ ਸਲਾਰ, ਖਾਨ ਜਹਾਨ ਜਹੇ,
 ਕਈ ਮਲੇਰੀਏ। ਕਈ, ਕੁਸ਼ੁਰੀਏ ਖਾਨ ਜਹੇ ।

¹ ਨਵਾਬ ਸ਼ੇਰ ਮੁਹੰਮਦ - ਮਲੇਰ ਕੋਟਲੇ ਵਾਲਾ

ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਦੌਲ, ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਭੱਜਦਾ,
 ਬੁੱਢਿਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਤਾਈਂ, ਬਚੌਂਦਾ ਕੱਜਦਾ,
 ਗੱਡਿਆਂ ਉਤੇ ਬਾਲ, ਬੱਚਾ ਬਿਠਲਾ ਕੇ,
 ਯੁੱਧ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਪਰੇ ਪੁਚਾ ਕੇ,
 ਫੜ ਫੜ ਤੇਗਾਂ ਫਿਰ, ਗੱਭਰੂ ਲਲਕਾਰਦੇ,
 ਮਰ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਆਪ ਵੀ, ਵੈਰੀ ਮਾਰਦੇ ।
 ‘ਕੁੱਪ ਰੁਹੀੜੇ’¹ ਪੁੱਜੇ, ਪਿੱਛੇ ਹਟਦਿਆਂ,
 ਪਾਣੀਓਂ ਮਰੇ ਤਿਹਾਏ, ਵੱਢਦੇ ਕਟਦਿਆਂ ।
 ਸਿੰਘ ਸੂਰਮੇ ਲੜੇ, ਬੜੇ ਜੀ ਤੌੜ ਕੇ,
 ਇਕ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਛੱਡੇ ਖਾਨ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ।
 ਬਹੁਤਿਆਂ ਸਾਹਵੇਂ ਵੱਟੀ, ਜਾਏ ਨ ਬੋੜਿਆਂ,
 ਬੱਚੇ ਬੁੱਢੇ ਮਾਰੇ, ਖਾਨਾ ਕੋਹੜਿਆਂ ।
 ਅੱਤ ਬੇਦਰਦੀ ਨਾਲ, ਨਿਹੱਥੇ ਮਾਰਦੇ,
 ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰਨ, ਉਹ ਲਲਕਾਰਦੇ ।
 ਬੱਚੇ, ਬੁੱਢੇ ਬੀਮਾਰ, ਸਣੇ ਤਰੀਮਤਾਂ,

¹ਕੁੱਪ ਰੁਹੀੜਾ ਮਲੇਰ ਕੋਟਲਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸੜਕ ਤੇ ਹੈ । ਰੋਹੀੜਾ ਤੇ ਕੁੱਪ ਦੋਵੇਂ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਨ
 ਰੁਹੀੜੇ ਵਿਖੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਬਿਹ ਹੈ । ਹੁਣ ਉਥੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਵੀ ਕਣ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਮੋਏ ਚੁਕਾ ਕੇ ਸਿੱਖ, ਹੋਵਣ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ
ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੀਬ, ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ,
ਨੱਚਣ ਕੁੱਦਣ ਖਾਨ, ਜਿਓਂ ਆਈ ਈਦ ਹੋਏ ।
ਇਸ ਸਮੂਹਕ ਕਤਲ ਦਾ, ਜ਼ਿਕਰ ਜਾਂ ਆਂਵਦਾ,
“ਵੱਡਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ”, ਹੀ ਅਖਵਾਂਵਦਾ ।

ਚਾਲੀ ਗੱਡੇ ਸਿਰਾਂ ਦੇ, ਭਰ ਅਹਿਮਦ ਚੰਡਾਲੂ,
ਮੁੜਿਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ, ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ।
ਇਹਨਾਂ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ, ਹਰਮੰਦਰ ਦੇ ਬਾਰ,
ਦਹਿਸ਼ਤ ਹੋਰ ਫਲੋਣ ਲਈ, ਦਿੱਤਾ ਬੁਰਜ ਉਸਾਰ ।
ਫੇਰ ਬਰੂਦ ਪੁਆ ਕੇ, ਆਪ ਪਲੀਤਾ ਲਾ,
ਦਿੱਤਾ ਓਸ ਪਲੀਤ ਨੇ, ਹਰਮੰਦਰ ਨੂੰ ਢਾਹ ।
ਇੰਟ ਬੁੜ੍ਹਕੀ ਇਕ ਮਲਬਿਓਂ, ਵੱਜੀ ਉਹਨੂੰ ਆਨ,
ਆਪਣੀ ਕਰਨੀ ਨਾਲ ਹੀ, ਜ਼ਖਮੀਂ ਹੋਇਆ ਸ਼ਤਾਨ ।
ਏਸੇ ਜ਼ਖਮ ਤੋਂ ਬਣ ਗਿਆ, ਆਖਰਕਾਰ ਨਸੂਰ,
ਤੜਪ ਤੜਪ ਕੇ ਬੁਰੀ ਭਾਂਤ, ਮਰਿਆ ਹੋ ਮਜ਼ਬੂਰ ।
ਹਰਮੰਦਰ ਤੇ ਤਖਤ ਨੂੰ, ਢਾਇਆ ਜਿਸ ਵੀ ਆ,
ਉਸ ਜ਼ਾਲਮ ਬੇਅਦਬ ਨੂੰ, ਮਿਲੀ ਅਵੱਸ਼ ਸਜ਼ਾ ।
ਅੱਵਲ ਤਾਂ ਜਹੇ ਦੁਸ਼ਟ ਨੂੰ, ਸਿੰਘ ਹੀ ਦੇਂਦੇ ਸੋਧ,
ਨਹੀਂ ਤੇ ਵਰਤੇ ਓਸ ਤੇ, ਰੱਬੀ ਕੋਈ ਕਰੋਧ ।
ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਤੋਂ, ਜੋ ਬਚਿਆ ਦੋ ਵਾਰ,
ਮਾਰਿਆ ਪੁਰਖ ਅਕਾਲ ਨੇ, ਕਰ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਆਰ ।

ਉਸੇ ਸਾਲ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਲਈ ਮਤਾ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੋਹਰਾ

ਵੱਡੇ ‘ਘੱਲੂਘਾਰਿਓਂ’, ਥੋੜਾ ਚਿਰ ਹੀ ਬਾਦ,
ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਜੁੜ ਖਾਲਸੇ, ਕੀਤਾ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਯਾਦ ।
ਅਕਤੂਬਰ ਦੀ ਇੱਕੀ ਸੀ, ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਸਨ ਕਾਠ,
ਜੁੜੇ ਦੀਵਾਲੀ ਅੰਬਰਸਰ, ਸਿੰਘ ਸੂਰਮੇ ਰਾਠ ।
ਮਤਾ ਪਕਾਇਆ ਤਖਤ ਤੇ, ਕਰਨਾ ਫਤਿਹ ਲਹੌਰ,
ਸਿੱਕਾ ਚਲਾਏ ਖਾਲਸਾ, ਆਪਣਾ ਆਪਣੇ ਤੌਰ ।
ਫਿਰ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧ ਹੋਏ, ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ,
ਉਸੇ ਸਾਲ ਗੁਰੂ ਮਿਹਰ ਥੀ, ਲਿਆ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਮਾਰ ।

ਜਾਰੀ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਸਿੱਕਾ ਕੀਤਾ ਫੇਰ,
 ਕਰ ਪੂਰੀ ਅਰਦਾਸ ਲਈ, ਆਹਲੂਵਾਲੀਏ ਸ਼ੇਰ ।
 ਸਿੱਕੇ ਉਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ,
 ਰਾਜ ਅਹਿਮਦ ਦਾ ਖੋਹ ਲਿਆ, ਮਿਹਰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਥੀਂ ।
 “ਸਿੱਕਾ ਜਦ ਦਰ ਜਹਾਂ, ਫਜ਼ਲੇ ਅਕਾਲ”,
 “ਮੁਲਕ ਅਹਿਮਦ ਗਰਿਫਤ ਜੱਸਾ ਕਲਾਲ” ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੋਹਰਾ

ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਮਰ ਗਏ, ਸਿੰਘ ਮਰੇ ਨ ਮੂਲ,
 ਅਕਾਲੀ ਪੁੱਤਰ ਅਕਾਲ ਦੇ, ਸਿੱਧਾ ਜਿਹਾ ਅਸੂਲ ।
 ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਡਿਗੇਗਾ, ਕਤਰੇ ਜਿੰਨੇ ਲਹੂ,
 ਹਰ ਕਤਰੇ 'ਚੋਂ ਵਕਤ ਨਾਲ, ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਜਨਮ ਲਊ ।
 ਦਿਲ ਛੱਡਣ ਥੀਂ ਰਹਿਣ ਇਹ, ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਸਦਾ,
 ਪਰਬਤ ਵਾਂਗ ਅਡੋਲ ਸਿੱਖ, ਸਕੇ ਨ, ਕੋਈ ਹਿਲਾ ।

ਮੁਰੰਮਤ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਅਤੇ ਉਸਾਰੀ ਹਰਮੰਦਰ ਦੋਹਰਾ

ਸੰਨ ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਤੇ, ਸੀ ਪੰਝੱਤਰਾ ਸਾਲ,
 ਜੁੜਿਆ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ, ਖਾਲਸਾ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ।
 ਸਿੰਘ ਦੀਵਾਲੀ ਪੁਰਬ ਤੇ, ਜੁੜੇ ਸੀ ਲੱਖਾਂ ਆਨ,
 ਫਬਦੇ ਅਣਖੀ ਸੂਰਮੇ, ਅਜਬ ਅਨੋਖੀ ਸ਼ਾਨ ।
 ਖੋਲੇ ਹੋਇਆ ਵੇਖ ਕੇ, ਸਤਿਗੁਰ ਦਾ ਦਰਬਾਰ,
 ਆਖਣ, “ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਲੈਣੈ ਅਸੀਂ ਉਸਾਰ” ।
 ਗਿਆ ਵਿਛਾਇਆ ਚਾਦਰਾ, ਸੰਗਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ,
 “ਮਾਇਆ ਸੁੱਟੇ ਏਸ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ।”
 ਮਾਇਆ ਵਿਤ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂ, ਸਭਨਾਂ ਦਿੱਤੀ ਰੱਖ,
 ਵਿਹੰਦੇ ਵਿਹੰਦੇ ਹੋ ਗਈ, ਸੀ ਮਾਇਆ ਸੱਤ ਲੱਖ ।
 ਸੁਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੇ ਦੇਸ ਰਾਜ, ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ,

ਖੋਜਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਿੱਕੇ ਤੇ 1761 - ਸਾਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਦੋਂ ਲਾਹੌਰ ਤੇ
 ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਹੋਣਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ।

ਨਵੀਂ ਉਸਾਰੀ ਵਾਸਤੇ, ਥਾਪੇ ਗਏ ਨਿਗਰਾਨ ।
ਏਦਾਂ ਈ ਲੜਦੇ ਭਿੜਦਿਆਂ, ਸਿੰਘ ਹਿੰਮਤਾਂ ਨਾਲ,
ਵਧਦੇ ਗਏ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਵੱਲ, ਯੋਧੇ ਸਾਲੋ ਸਾਲ ।

ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੋਹਰਾ

ਅਬਦਾਲੀ ਜਹੇ ਧਾੜਵੀ, ਕੀਤੇ ਜਹੇ ਖੁਆਰ,
ਮੂੰਹ ਨ ਕਰਦੇ ਹਿੰਦ ਵੱਲ, ਮਾਰੀ ਐਸੀ ਮਾਰ ।
ਕਰ ਕਰ ਸਿੰਘ ਅਰਦਾਸਾਂ, ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਤੇ,
ਚੜ੍ਹਦੇ ਭੰਨਣ ਨਾਸਾਂ, ਵੈਰੀ ਦਲ ਦੀਆਂ ।
ਥਾਂ ਥਾਂ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰ, ਜਿੱਤਾਂ ਜਿੱਤਦੇ,
ਬਣ ਬੈਠੇ ਸਰਦਾਰ, ਦੇਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ।
ਮਿਸਲਾਂ ਬਾਰਾਂ ਜਾਣ, ਦਿਨ ਦਿਨ ਵਧਦੀਆਂ,
ਲੱਗੇ ਰਾਜ ਕਮਾਣ, ਦੂਲੇ ਗੁਰੂ ਦੇ,
ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ, 'ਸ਼ੁਕਰ ਚੱਕੀਆ'
ਹੈ ਸੀ ਜਥੇਦਾਰ, ਆਪਣੀ ਮਿਸਲ ਦਾ ।
ਅਟਕੋਂ ਜਿਸ ਨੇ ਪਾਰ, ਦੁਰਾਨੀ ਧੱਕਿਆ,
ਵੱਡਾ ਸ਼ਾਹ ਅਸਵਾਰ, ਧਨੀ ਉਹ ਤੇਗ ਦਾ ।
ਮਿਸਲਾਂ ਵਿਚ ਮਹਾਨ, ਓਹਦੀ ਮਿਸਲ ਸੀ,
ਵੱਡੀ ਉਹਦੀ ਸ਼ਾਨ, ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਚ ਸੀ ।
ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ, ਪੁੱਤਰ ਓਸ ਦਾ,
ਮੱਲਾਂ ਲਈਆਂ ਮਾਰ, ਜਿਸ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ।
ਵੱਡਾ ਤਲਕੇਦਾਰ, ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਚ ਉਹ,
ਥੋੜੇ ਚਿਰ ਵਿਚਕਾਰ, ਸੂਰਮਾ ਹੋ ਗਿਆ ।
ਬਾਨਵੇਂ ਸੰਨ ਸਤਾਰਾਂ, ਸੌ ਜਦ ਆ ਗਿਆ,
ਪਈਆਂ ਧੁਰੋਂ ਪੁਕਾਰਾਂ, ਮਾਹਾਂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ।
ਵੱਡੀਆਂ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰ, ਜਗ ਵਿਚ ਸੂਰਮਾ,
ਛੱਡ ਟੁਰਿਆ ਸੰਸਾਰ, ਭਾਣਾ ਮੰਨ ਕੇ ।
ਪੁੱਤਰ, ਕੁਲ ਰਣਜੀਤ, ਬਾਰਾਂ ਵਰ੍ਹੇ ਦਾ,
ਰਾਜ ਤਿਲਕ ਦੀ ਰੀਤ, ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਸੀ ।
ਬੜੀ ਸੂਝ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਿੰਘ ਰਣਜੀਤ ਨੇ,
ਵਾਗ ਲਈ ਸੰਭਾਲ, ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੀ ।
ਏਧਰ ਓਧਰ ਮਾਰ, ਮੱਲਾਂ ਹੋਰ ਵੀ,
ਕਰਦਾ ਗਿਆ ਵਿਸਥਾਰ, ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦਾ ।

ਸਰਦਾਰਨੀ ਸੱਦਾ ਕੌਰ, ਕਨ੍ਹਹੀਆ ਮਿਸਲ ਦੀ,
 ਕਰ ਕੇ ਪੂਰਾ ਗੌਰ, ਕੀਤਾ ਫੈਸਲਾ,
 ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਮਾਦ, ਬਣਾ ਲਿਆ ਆਪਣਾ,
 ਮੁੱਕੇ ਕੁੱਲ ਅੱਪਵਾਦ, ਮਿਸਲਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ।
 ਸੰਨ ਸਤਾਨਵੇਂ ਸੀ, ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਦਾ,
 ਗਿਆ ਅਬਦਾਲੀ ਵੀ, ਜਹਾਨੋਂ ਕੂਚ ਕਰ ।
 ਪੋਤਰਾ ਸ਼ਾਹ ਜ਼ਮਾਨ, ਬੈਠਾ ਤਖਤ ਤੇ,
 ਜਾਬਰ ਵੱਡਾ ਪਠਾਨ, ਤੇਈ ਸਾਲ ਦਾ ।
 ਗੋਬਿੰਦ ਦਾਦੇ ਵਾਲੀਆਂ, ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ,
 ਮਨ ਵਿਚ ਉਠਣ ਉਬਾਲੀਆਂ, ਉਠਦੇ ਬਹਿੰਦਿਆਂ ।
 ਦੂਜੇ ਵਰ੍ਹੇ ਪਸ਼ੌਰ, ਜਾ ਉਸ ਨੱਪਿਆ,
 ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ ਗੌਰ, ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ।
 ਰਾਜ ਦੂਤ ਉਸ ਘੱਲੇ, ਵੱਲ ਮਰਹੱਟਿਆਂ,
 ਭੇਜੇ ਗੋਰਿਆਂ ਵੱਲੇ, ਵੀ ਉਸ ਏਲਚੀ ।
 ਸ਼ਾਹ ਆਲਮ ਦੇ ਕੋਲ, ਕਾਸਦ ਭੇਜਿਆ,
 ਮੈਂ ਪੁਗਾਉਂ ਬੋਲ, ਮਰਦੇ ਦਮ ਤਲਕ,
 ਨਵਾਬ ਅਵਧ ਦੇ ਤੀਕ, ਰਸਾਈ ਕਰ ਲਈ,
 ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਤੇਰਾ ਸ਼ਰੀਕ, ਰੱਖ ਯਕੀਨ ਤੂੰ ।
 ਸਭ ਪਾਸੇ ਇਓਂ ਘੱਲੇ, ਕਾਸਦ ਸ਼ਾਹ ਜ਼ਮਾਨ,
 “ਸਿੱਖ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਕੱਲੇ, ਮੇਰੇ ਜੱਗ ਤੇ” ।
 “ਖਹਿ ਨ ਮੇਰੀ ਹੋਰ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ”,
 “ਸਿੰਘਾਂ ਤਾਈਂ ਮਰੋੜ, ਮੈਂ ਮੁੜ ਜਾਵਣਾ” ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਿਰਪਾਨ, ਦਾ ਵੱਡਾ ਤਹਿਤ ਸੀ ।
 ਸਾਰਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ।
 ਕੀਤਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹਜ਼ਾਰ, ਓਹਨਾ ਰੱਬ ਦਾ,
 ਸਿੰਘ ਜੇ ਹੋਣ ਖੁਆਰ, ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ।

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੇ ਫਿਰ ਹਮਲਾ ਦੋਹਰਾ

ਚੱਲਿਆ ਸ਼ਾਹ ਜ਼ਮਾਨ ਵੀ, ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਸੰਗ ਖਹਿਣ,
ਦਾਦੇ ਦੀ ਬੇਪਤੀ ਦਾ, ਆਇਆ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ।
ਗੱਦੀ ਬੈਠਣ ਸਾਰ, ਚੌਥੇ ਵਰ੍ਹੇ ਹੀ,
ਕਰਦਾ ਮਾਰੋ ਮਾਰ, ਚੜ੍ਹਿਆ ਧਾੜਵੀ ।
ਯੋਧੇ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ, ਖਬਰਾਂ ਸੁਣਦਿਆਂ,
ਘੱਲ ਪਿੱਛੇ ਪਰਵਾਰ, ਡਟ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਗਏ ।
ਲਾਹੌਰ ਜਾਂ ਖਾਨ ਜ਼ਮਾਨ, ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਮਿਲ ਗਿਆ,
ਬਹਿ ਗਿਆ ਸੀਨਾ ਤਾਨ, ਕਿਲ੍ਹੇ ਲਹੌਰ ਵਿਚ ।
ਫੌਜੀ ਟੁਕੜੀ ਬਾਹਰ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਨਿਕਲਦੀ,
ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਤਲਵਾਰ, ਝਟਕਾ ਸੁੱਟਦੀ ।
ਖਿੜ ਕੇ ਸ਼ਾਹ ਜ਼ਮਾਨ, ਛਿੱਥਾ ਪੈ ਗਿਆ,
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਆਨ, ਹੱਲਾ ਬੋਲਿਆ ।
ਵਧਿਆ ਵੱਲ ਹਰਮੰਦਰ, ਝਈਆਂ ਲੈ ਕੇ,
ਜਾਣ ਨ ਦਿੱਤਾ ਅੰਦਰ, ਐਪਰ ਖਾਲਸੇ ।
ਮਾਰੀ ਐਸੀ ਮਾਰ, ਧੂੰਆਂ ਕੱਢ ਤਾ,
ਜਾਨ ਬਚਾਣ ਦੇ ਯਾਰ, ਨੂੰ ਲਾਲੇ ਪੈ ਗਏ ।
ਭੱਜ ਕੇ ਆਣ ਲਹੌਰ, ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਵੜ ਗਿਆ,
ਵਾਪਸ ਗਿਆ ਪਸ਼ੌਰ, ਵਕਤ ਬਚਾ ਕੇ ।

ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੋਹਰਾ

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਥੀਂ, ਵਧਦਾ ਦਿਨ ਪੁਰ ਰਾਤ,
ਰਾਜ ਖਾਲਸਾ ਪਾ ਗਿਆ, ਸਭਨਾਂ ਤਾਈਂ ਮਾਤ ।
ਝੂਲਣ ਲੱਗੇ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਕਿਲ੍ਹੇ ਲਹੌਰ ਤੇ,
ਕਬਜ਼ੇ ਕੀਤਾ ਆਨ, ਸਿੰਘਾਂ ਪਸ਼ੌਰ ਨੂੰ ।
ਲੱਦਾਖ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਖਾਲਸੇ ਮੱਲਿਆ,
ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ, ਦੀ ਦੋਹੀ ਫਿਰ ਗਈ ।
ਖੈਬਰ ਤੇ ਜਮਰੌਦ, ਕੰਬਾਏ ਖਾਲਸੇ,
ਆਈ ਮੁਗਲ ਦੀ ਔਧ, ਦਿਸੇ ਜਗ ਨੂੰ ।
ਆਪਣਾ ਹੋ ਗਿਆ ਰਾਜ, ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ।
ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰਤਾਜ, ਯੋਧੇ ਗੁਰੂ ਦੇ,

ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦਾ ਮਾਣ, ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ।
 ਹਰਮੰਦਰ ਦੀ ਸ਼ਾਨ, ਅੰਬਰ ਛੋਹ ਰਹੀ ।
 ਕਿਸ ਦੀ ਅੱਜ ਮਜ਼ਾਲ, ਝਾਕੇ ਏਸ ਵੱਲ,
 ਉਂਗਲ ਤਖਤ ਅਕਾਲ, ਵੱਲ ਨ ਉਠ ਸਕੇ,
 “ਧਰਮ ਹਕੂਮਤ ਨਾਲ, ਹੀ ਨੇ ਚੱਲਦੇ”,
 “ਬਿਨਾਂ ਰਾਜ ਕੋਈ ਹਾਲ, ਨ ਰਹਿੰਦਾ ਧਰਮ ਦਾ” ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਵਿੱਤਰ - ਸ਼ਹਿਰ ਦੋਹਰਾ

ਤੇਤੀ ਠਾਰਾਂ ਸੌ ਜਾਂ, ਸੰਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਆ,
 ਸ਼ਹਿਰ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਅੰਬਰਸਰ, ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਨਾ ।
 ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰੀ ਦੀਵਾਲੀ, ਜਿਸ ਦਮ ਆ ਗਈ,
 ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਲਾਲੀ, ਚਿਹਰੀਂ ਛਾ ਗਈ ।
 ਉਹ ਦਿਨ ਰਹਿ ਗਏ ਦੂਯ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਾਕਮਾਂ,
 ਕੀਤਾ ਚਕਨਾ ਚੂਰ, ਅਸਾਡੇ ਮਾਣ ਨੂੰ ।
 ਏਸੇ ਦਿਨ ਸ਼ਹੀਦ, ਕਰ ਕੇ ਮਨੀ ਸਿੰਘ,
 ਹਾਕਮਾਂ ਕਦੀ ਸੀ ਈਦ, ਮਨਾਈ ਆਪਣੀ ।
 ਆਪਣੇ ਹਾਕਮ ਆਪ, ਹੁਣ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸਨ,
 ਹੋਏ ਕੀਰਤਨ ਜਾਪ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਖੌਫ਼ ਨਾ ।
 ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਫੇਰ, ਭੇਟਾ ਚਾਹੜ ਕੇ,
 ਕਿਹਾ ਉਠ ਇਕ ਵੇਰ, ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ ਨੇ ।
 “ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ, ਪਵਿੱਤਰ ਰਹੇਗਾ”,
 “ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰ, ਨਾ ਹੁਣ ਤੋਂ ਪਏਗਾ” ।
 “ਤੰਬਾਕੂ ਤਾਂ ਬੰਦ, ਅੱਗੇ ਹੀ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ”,
 “ਕਰਮ ਕੁਕਰਮ ਕੋਈ ਮੰਦ, ਏਥੇ ਹੋਊ ਨਾ” ।
 “ਦਾਰੂ ਆਮੋ ਖਾਸ, ਲਈ ਪੀਣੀ ਮਨ੍ਹਾ ਹੈ”,
 “ਹੁਣ ਪਰ ਕਰ ਅਰਦਾਸ, ਹੁਕਮ ਮੈਂ ਦੇ ਰਿਹਾਂ”,
 “ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚਕਾਰ, ਫੌਜੀਆਂ ਤਾਈਂ ਵੀ”,
 “ਸ਼ਰਾਬ ਮਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ, ਕੀਤੀ ਅੱਜ ਤੋਂ” ।

ਇਹ ਸੀ ਆਪਣੇ ਰਾਜ, ਦੀ ਬਰਕਤ ਖਾਲਸਾ ।
 ਇਹ ਸੀ ਆਪਣੇ ਰਾਜ, ਦੀ ਬਰਕਤ ਖਾਲਸਾ ।

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮਹਾਰਾਜੇ ਉਤੇ

ਦੋਹਰਾ

ਮਹਾਰਾਜ ਤੋਂ ਹੋ ਗਿਆ, ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਕਸੂਰ,
ਹੁਕਮ ਹੋ ਗਿਆ ਤਖਤ ਤੋਂ, ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਹਜ਼ੂਰ ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ, ਵੱਡਾ ਸੂਰਬੀਰ,
ਲੋਕ ਰਹਿਣ ਭੈ ਭੀਤ, ਜਿਸ ਦੇ ਰੁਹਬ ਤੋਂ,
ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਸ਼ਾਨ, ਸਾਹਵੇਂ ਤੁੱਛ ਸੀ,
ਵਾਂਗ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਆਨ, ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹ ਖੜ੍ਹ ਗਿਆ,
ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ, ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਨੇ,
ਉੱਚੀ ਕਿਹਾ ਵੰਗਾਰ, ਇਉਂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ,
“ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ ਫਰਮਾਨ, ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਦਾ”,
“ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਐਲਾਨ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਰ ਰਿਹਾਂ” ।
ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀਸ ਝੁਕਾਂਦਿਆਂ ਆਪਣਾ,
“ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀਸ਼, ਸਜਾ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾਂ” ।
“ਮੈਂ ਹਾਂ ਤਾਬਿਆਦਾਰ, ਸਾਰੇ ਪੰਥ ਦਾ”,
“ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਰਕਾਰ, ਸਜਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ” ।
ਇਹ ਹੈ ਅਦਬ ਅਦਾਬ, ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਦਾ,
ਵਸਦਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ, ਇਹਦੀ ਮਿਹਰ ਥੀਂ ।
ਐਸਾ ਮਹਾਂ ਦਲੇਰ, ਜਿਹਾ ਸਨਿਮਰ ਸੀ,
ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੂਲਾ ਸ਼ੇਰ, ਸੇਵਕ ਪੰਥ ਦਾ ।

ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦਾ ਪਤਨ

ਦੋਹਰਾ

ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੂੰ ਉਂਜ ਤੇ, ਹਰ ਗੱਲ ਦਾ ਸੀ ਗਿਆਨ,
ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਗੱਦਾਰ ਵੱਲ, ਪਰ ਨ ਦਿੱਤਾ ਧਿਆਨ ।
ਜਦੋਂ ਆ ਗਏ ਸ਼ੇਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ, ਧੁਰ ਦੇ ਪਰਵਾਨੇ,
ਜਦ ਸੁੰਵੇ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ, ਕੁੱਲ ਮਾਲ ਖਜ਼ਾਨੇ ।
ਤਾਂ ਇਕਦਮ ਅੱਖਾਂ ਫੇਰ ਗਏ, ਉਹਦੇ ਯਾਰ ਧਿਆਨੇ,
ਉਹਨਾਂ ਮੌਤ ਨਚਾਈ ਰੱਜ ਕੇ, ਵਿਚ ਰਾਜ ਘਰਾਨੇ,
ਉਹਨਾਂ ਛੱਜੇ ਸੁੱਟੇ ਕੌਰ ਤੇ, ਬੰਨ੍ਹ ਠੀਕ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ।
ਆ ਖਬਰ ਹੋਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੂੰ, ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੇ,
ਉਹਨਾਂ ਭੁੱਖੀਂ ਅੱਖੀਂ ਤੱਕਿਆ, ਵਲ ਬਾਰ ਖਜ਼ਾਨੇ,

ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗਦਾਰਾਂ ਗਿਣ ਲਈ, ਗੱਲ ਅੰਦਰ ਖਾਨੇ,
 ਉਹਨਾਂ ਡੋਗਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਰ ਲਏ, ਦੇਣੇ ਇਵਜਾਨੇ,
 ਤੁਸੀਂ ਬਹਿਣ ਪੰਜਾਬੀ ਦਿਉ ਨਾ, ਵਿਚ ਅਮਨ ਅਮਾਨੇ,
 ਅਸੀਂ ਆਪੇ ਬਾਹਰੋਂ ਕਰਾਂਗੇ, ਕੁੱਲ ਸਾਜ ਸਮਾਨੇ ।
 ਉਹਨਾਂ ਥਾਂ ਥਾਂ ਛੇੜਾਂ ਛੇੜੀਆਂ, ਲੈ ਲੈ ਬਹਾਨੇ ।
 ਉਹਨਾਂ ਆਕੀ ਕੀਤੇ ਚੁੱਕ ਕੇ, ਕਹੀਆਂ ਤੇ ਕਾਨੇ ।
 ਇਓਂ ਡੋਗਰੇ ਨਿਮਕ ਹਰਾਮੀਆਂ, ਰਲ ਕੀਤਾ ਕਾਰਾ,
 ਤੜਪਾਇਆ ਬੁਰਛੇ ਗਰਦੀਆਂ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਾਰਾ ।
 ਖਹਿ ਬਾਸਾਂ ਅੱਗਾਂ ਲਾਈਆਂ, ਬਣ ਜਲਿਆ ਸਾਰਾ,
 ਪਰਬਤ ਭਿੜ ਪਏ ਪਰਬਤੀਂ, ਹੋਏ ਮਿੱਟੀ ਗਾਰਾ,
 ਕੋਈ ਕੌਰ ਨਾ ਜੀਂਦਾ ਛੱਡਿਆ, ਨ ਗੱਭਰੂ ਭਾਰਾ ।
 ਜੰਗ ਹਿੰਦ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਣ ਮੱਚੀ,
 ਕਰ ਗਏ ਡੋਗਰੇ ਝੱਟ ਗਦਾਰੀਆਂ ਜੀ ।
 ਤੇਜ ਸਿੰਘ ਪਹਾੜਾ ਸਿੰਘ, ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜਹੇ,
 ਪਿਛੇ ਭਜ ਗਏ ਮਾਰ ਉਡਾਰੀਆਂ ਜੀ ।
 ਕੰਬ ਗਏ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਜਰਨੈਲ ਫਿਰ ਵੀ,
 ਜਹੀਆਂ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਤੇਗਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਜੀ ।
 ਮਾਤ ਪੈ ਗਈ ਬਾਜ਼ੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘਾ,
 ਛੋਜਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ, ਕਿਸਮਤਾਂ ਹਾਰੀਆਂ ਜੀ!

ਗੋਰੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇਹਰਾ

ਮੁਗਲ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਬਚੇ, ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਹ ਕੁ ਸਾਲ,
 ਵਾਹ ਪੈ ਗਿਆ ਫੇਰ ਤੋਂ, ਗੋਰੇ ਹਾਕਮ ਨਾਲ ।
 ਹੁਕਮਰਾਨ ਜੋ ਕਰਦੇ, ਰਾਜ ਨੇ ਕਿਸੇ ਤੇ,
 ਨਾਲ ਗੋਰ ਦੇ ਪੜ੍ਹਦੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਵਾਰੀਖ ।
 ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬੇਜੋੜ, ਪੜ੍ਹ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ,
 ਕੱਢਿਆ ਏਹੋ ਨਿਚੋੜ, ਸਿਆਣੇ ਗੋਰਿਆਂ,
 ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਮਹਾਨ, ਜੋ ਤਖ਼ਤ ਅਕਾਲ ਹੈ,
 ਹੈ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਨ, ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ।
 ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਤਾਲ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀ ਕੇ,
 ਲੜਦੇ ਕਾਲ ਦੇ ਨਾਲ, ਮਰਦੇ ਕਦੇ ਨਾ ।
 ਜਦ ਤੱਕ ਰਹਿਣ ਅਜ਼ਾਦ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਧਾਮ,

ਜਾਰੀ ਰਹੂ ਫਸਾਦ, ਅਜ਼ਾਦੀ ਵਾਸਤੇ ।
ਹੋਵੇ ਜਿਹੜੇ ਹਾਲ, ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦੈ,
ਕਬਜ਼ੇ ਤਖਤ ਅਕਾਲ, ਹੀਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ।
ਬੜੀ ਸੁਖਾਵੀਂ ਚਾਲੁ, ਵਰਤ ਕੇ ਗੋਰਿਆਂ,
ਲਏ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਢਾਲ, ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇਸ ਦੇ ।
‘ਸਰਬਰਾਹ’, ਮਹੰਤ, ਲਾਏ ਸਿਫਾਰਸ਼ੀ,
ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਤੇ ਅੰਤ, ਉਹਨਾਂ ਛਾਂਟ ਕੇ ।
ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ, ਉਹ ਸਨ ਵਫ਼ਾਦਾਰ,
ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਬੇਹੱਦ, ਲੋਭੀ ਖਾਣ ਦੇ ।
ਅੰਦਰੋ ਅੰਦਰੀਂ ਗਈ, ਬਣਾਈ ਵਿਉਂਤ ਸੀ,
ਸਮਝ ਕਿਸੇ ਨਾ ਆਈ, ਵਿਚਲੀ ਗੱਲ ਦੀ ।

ਮਹੰਤ ਵਲੋਂ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਵਿਚ ਕੁਕਰਮ ਹੋਣੇ ਦੌਹਰਾ

ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ ਸਰਬਰਾਹ, ਲਾਏ ਜਿਹੜੇ ਮਹੰਤ,
ਲੱਗ ਪਏ ਕਰਨ ਕੁਕਰਮ ਤੇ, ਪਾਪ ਓਹੋ ਬੇਅੰਤ ।
ਸਾਧੂ ਰਾਮ ਤੇ ਕਿਸ਼ਨ ਦਾਸ, ਨਰੈਣ ਦਾਸ ਫਿਰ ਅੰਤ,
ਨਨਕਾਣੇ ਦੇ ਬਣੇ ਉਹ, ਵਾਰੋ ਵਾਰ ਮਹੰਤ ।
ਮਾਸ, ਸ਼ਰਾਬ ਉਡਾਉਂਦੇ, ਕਰਨ ਬਲਾਤਾਕਾਰ,
ਕਰਨ ਅਵਗਿਆ ਧਰਮ ਦੀ, ਪਾਪੀ ਹਰ ਪਰਕਾਰ ।
ਠਾਰਾਂ ਉਂਨੀ ਸੌ ਵਿਖੇ, ਇਕ ਸਿੰਧੀ ਪਰਵਾਰ,
ਆਇਆ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਨਨਕਾਣੇ ਵਿਚਕਾਰ ।
ਤੇਰਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਕੁੜੀ, ਲਈ ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਚੁੱਕ,
ਲੁੱਟੀ ਅਸਮਤ ਓਸ ਦੀ, ਗਈ ਕਹਾਣੀ ਮੁੱਕ ।
ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਾਲਿਓਂ ਉਸੇ ਸਾਲ, ਕੁੜੀਆਂ ਛੇ ਜਵਾਨ,
ਹੈਸਨ ਆਈਆਂ ਕਰਨ ਲਈ, ਪੁੰਨਿਆਂ ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ।
ਲਈਆਂ ਚੁੱਕ ਪੁਜਾਰੀਆਂ, ਉਹ ਵੀ ਧੱਕੇ ਨਾਲ,
ਅਸਮਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫਿਰ, ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਮਾਲ ।
ਸੁਣ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹਿੱਕ ਨੂੰ, ਗਈ ਕਟਾਰੀ ਵੱਗ,
ਸਾਰੇ ਹੀ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ, ਭੜਕ ਪਈ ਇਕ ਅੱਗ ।
ਧਾਰੋਵਾਲੀਆ ਸੂਰਮਾ, ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ,
ਟੁਰਿਆ ਦੋ ਸੌ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ, ਕਰਕੇ ਜਥਾ ਤਿਆਰ ।
ਸੰਨ ਉਂਨੀ ਸੌ ਉਂਨੀ ਦੀ, ਵੀਹ ਫਰਵਰੀ ਸੀ,

ਪੁੱਜੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਵਿਚ, ਸੀਨੇ ਠੰਢ ਪਈ ।
 ਗੁੰਡੇ ਝੰਟ ਮਹੰਤ ਦੇ, ਉੱਤੇ ਝਪਟ ਪਏ,
 ਭੁੰਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਕਈ, ਵੱਢੇ ਕਈ ਗਏ ।
 ਪੁੱਠਾ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਸਾੜਿਆ, ਲਛਮਣ ਜੰਡ ਦੇ ਨਾਲ,
 ਤੇਲ ਮਿਟੀ ਦਾ ਸੁੱਟ ਕੇ, ਸਾੜੇ ਗਏ ਤਤਕਾਲ ।
 ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਨੂੰ, ਬੁਰੀਆਂ ਮਾਰਾਂ ਮਾਰ,
 ਬਲਦੀ ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟ, ਸਾੜਿਆ ਉਸ ਬਦਕਾਰ ।
 ਅਗਲੀ ਭਲਕ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ, ਮੱਚ ਗਈ ਹਾਹਾਕਾਰ,
 ਨਨਕਾਣੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ।
 ਕੰਬਣੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ, ਵਿਹੰਦਿਆਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ,
 ਦਿੱਤੀਆਂ ਕੁੰਜੀਆਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ, ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਦੀਆਂ ।

ਸੰਨ ਬਾਈ ਆਰੰਭਿਆ, ਮੋਰਚਾ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਾਗ,
 ਪਾ ਪਾ ਸਿੰਘਾਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ, ਲਾਹੇ ਅਣਖ ਤੋਂ ਦਾਗ ।
 ਸੰਨ ਤੇਈ ਵਿਚ ਚੱਲਿਆ, ਨਾਭੇ ਦਾ ਸੰਗਰਾਮ,
 ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਸੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਗੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਪਰਾਮ ।
 ਫਿਰ ਚੌਵੀ ਵਿਚ ਯੋਧਿਆਂ, ਗੰਗਸਰ ਜੈਤੋ ਆ,
 ਗੁੰਥ ਪੰਥ ਗੁਰ ਧਾਮ ਲਈ, ਜਾਨਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਲਾ ।
 ਆਖਰ ਸਾਹਵੇਂ ਤਖਤ ਦੇ, ਸਰਕਾਰ ਸਿੰਘਾਂ ਤੱਕ ਆ,
 ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ, ਪੰਥ ਨੂੰ ਗਈ ਫੜਾ ।
 ਗੋਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇੰਜ ਖਾਲਸੇ, ਵੱਡ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਾਲ,
 ਕੁੱਲ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਸੰਗ ਹੀ, ਛਡਵਾਇਆ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ।
 ਇੰਜ ਪਰਾਏ ਵੱਸ 'ਚੋਂ, ਧਰਮ ਨੂੰ ਕੱਢ ਲਿਆ,
 ਕਾਇਮ ਧਰਮ ਤੇ ਕੌਮ ਦਾ, ਰੱਖਿਆ ਮਾਣ ਗਿਆ ।

ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਜੰਗ ਦੋਹਰਾ

ਸਿੱਖ ਮੋਰਚਿਆਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ, ਦਿੱਤੀ ਅਣਖ ਜਗਾ,
 ਹੋਏ ਅਜ਼ਾਦੀ ਵਾਸਤੇ, ਅੰਦੋਲਨ ਜਗਾ ਜਗਾ ।

ਕਾਂਗਰਸ ਹੋਈ ਤਿਆਰ, ਸੀ ਇਕ ਪਾਰਟੀ,
 ਖੜੀ ਕੀਤੀ ਸਰਕਾਰ, ਵਿਚੋਲਗੀ ਲਈ ਸੀ ।
 ਐਪਰ ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਦ, ਪਾਲਿਸੀ ਬਦਲ ਗਈ ।
 ਭਾਰਤ ਕਰੋ ਅਜ਼ਾਦ, ਆਖਿਆ ਕਾਂਗਰਸ ।

ਸਿੱਖ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਮਤਾ ਪਕਾ ਕੇ,
 ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੇ ਚੱਲ, ਰਲ੍ਹ ਗਏ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ।
 ਡਾਹ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ, ਲੜਨ ਦੀ ਧਾਰ ਲਈ,
 ਰੱਖਣਾ ਧੌਣ ਤੇ ਗੋਡਾ, ਜ਼ਾਲਮ ਰਾਜ ਦੇ ।
 ਇਕ ਮਜਲਿਸ ਇਹਰਾਰ, ਮੁਸਲਿਮ ਪਾਰਟੀ,
 ਕੁੱਦ ਪਈ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰ, ਏਸ ਜਹਾਦ ਵਿਚ ।
 ਠੰਢੇ ਤੱਤੇ ਖਿਆਲ ਦੇ, ਸੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ,
 ਹਿੱਸਾ ਵਿੱਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੈਂਦੇ ਆਪਣਾ ।
 ਗੋਲੀਆਂ, ਫਾਂਸੀਆਂ, ਜਿਹਲਾਂ, ਮਿਲੀਆਂ ਇਵਜ਼ ਵਿਚ,
 ਸੰਤਾਲੀ ਵਿਚਕਾਰ, ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲ ਗਈ ।
 ਦਿੱਤਾ ਗੋਰਿਆਂ ਲਿਖ, ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ,
 ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਿਮ, ਸਿੱਖ ਕੌਮਾਂ ਤਿੰਨ ਨੇ ।
 ਸਭ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਹੋਊ ਫੈਸਲਾ,
 ਵੰਡ 'ਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲ, ਹੋਊ ਨ ਵਿਤਕਰਾ ।
 ਵੰਡ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਉਂਤ, ਬਣਾ ਕੇ ਆਵਣਾ,
 ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਰਾਜ, ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡੀਏ?
 ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨ, ਜਿਹੜਾ ਹੋਏਗਾ,
 ਜਾਗੀ ਉਹ ਫਰਮਾਨ, ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ ।
 ਵੱਡਾ ਸਿਆਸਤਦਾਨ, ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦਾ,
 ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਹਾ ਮਹਾਨ, ਦਾਨਸ਼ਮੰਦ ਸੀ ।
 ਦੋ ਟੁੱਕ ਇੱਕੇ ਵਾਰ, ਮੁਕਾਈ ਗੱਲ ਉਸ,
 ਗੱਜ ਵੱਜ ਲਲਕਾਰ, ਉਹਨੇ ਆਖਿਆ,
 “ਕਰਨਾ ਮੈਨੂੰ ਮੁਆਫ਼, ‘ਗਾਂਧੀਓ, ਨਹਿਰੂਓ’!
 “ਇਨਕਾਰ ਹੈ ਸਾਡਾ ਸਾਫ਼, ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਤੋਂ” ।
 “ਹਿੰਦੂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ, ਰੱਖਣ ਆਪਣਾ”,
 “ਵੱਖਰਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਅਸੀਂ ਤੇ ਲਵਾਂਗੇ” ।
 ਪਰ ਲਏ ਸਿੱਖ ਪੁਚਕਾਰ, ਹਿੰਦੂ ਚਾਤਰਾਂ,
 ਕਰ ਝੂਠੇ ਇਕਰਾਰ, ਫਾਹੀ ਪਾ ਲਈ ।
 ਪੂਰਾ ਕਰ ਇਤਬਾਰ, ਉੱਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ,
 ਲਈ ਮਰਨ ਦੀ ਧਾਰ, ਸਿੱਖਾਂ ਜੀਂਦਿਆਂ,
 ਹੋ ਗਈ ਗੱਲ ਜਾਂ ਤੈ, ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ,
 ਵੱਖਰਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈ, ਮੌਮਨ ਪਾਰ ਗਏ ।
 ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ, ਰਹਿਣਾ ਮੰਨ ਗਏ ।
 ਸਿਰ ਤੇ ਆਪਣਾ ਕਾਲ, ਆਪ ਬਿਠਾ ਲਿਆ ।

ਉੱਨੀ ਸੌ ਸੰਤਾਲੀ, ਅਗਸਤ ਦੀ ਪੰਦਰਾਂ,
ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤ ਖਾਲੀ, ਗੋਰੇ ਟੁਰ ਪਏ ।

ਕਾਲੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੋਹਰਾ

ਨਵਾਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਦਿਆਂ, ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਇਕ ਦੌਰ,
ਬਦਲੇ ਕਾਲੇ ਹਾਕਮਾਂ, ਨਵੇਂ ਤਰੀਕੇ ਤੌਰ ।
ਗੋਰੇ ਮਾਲਿਕ ਗਏ, ਤੇ ਕਾਲੇ ਆ ਗਏ,
ਕਾਲਿਆਂ ਅਪਣਾ ਲਏ, ਤਰੀਕੇ ਗੋਰਿਆਂ ।
ਗੋਰੇ ਕਰ ਇਕਰਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਲਹੌਰ ਦਾ,
ਹਥਿਆਰ ਸੁਟਾਂਦਿਆਂ ਸਾਰ, ਮੁੱਕਰ ਗਏ ਸੀ ।
ਇਉਂ ਬਾਹਮਣਵਾਦੀ ਸਾਰੇ, ਅੱਖਾਂ ਫੇਰ ਗਏ,
ਕੋਹਲੂ ਗੇੜ ਵਿਚਾਰੇ, ਪੈ ਗਏ ਖਾਲਸੇ ।
ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਖੰਡ, ਰੱਖਣ ਲਈ ਜੋ,
ਹੋ ਹੋ ਕੇ ਖੰਡ ਖੰਡ, ਮਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ,
ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਬਾਦੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡੇਢ ਸੀ,
ਲੈਣ ਲਈ ਅਜ਼ਾਦੀ, ਵੱਧ ਵੱਧ ਮਰੇ ਉਹ ।
ਸਾਢੇ ਠੰਨਵੇਂ ਜਿਹੜੇ, ਹੈਸਣ ਸੌ ਚੋਂ,
ਮਰੇ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਕਿਹੜੇ, ਆਉ ਵੇਖੀਏ ।

(ਵੇਰਵਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ)

ਤੇਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਚਾਲੀ, ਫਾਹੇ ਸਿੱਖ ਚੜ੍ਹੇ,
ਬਾਕੀ ਕੁਲ ਅਠਤਾਲੀ, ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ 'ਚੋਂ ।
ਮਾਰੇ ਬਜਬਜ ਘਾਟ, ਛਿਆਨਵੇਂ ਕੁੱਲ ਜੋ,
ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਤਾਹਟ, ਕੱਲੇ ਸਿੱਖ ਸਨ ।
ਜੱਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ, ਇਕ ਘੱਟ ਅੱਠ ਸੌ,
ਤਿੰਨ ਸੌ ਤਿੰਨ ਨਿਭਾਗ, ਬਾਕੀ ਕੁੱਲ ਮਰੇ ।
ਸੰਤਾਲੀਆਂ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਇੱਕੀ ਸੌ ਅੱਠ ਸਨ,
ਗਏ ਜੋ ਗਾਲੇ ਪਾਣੀ, ਸੇਵਕ ਵਤਨ ਦੇ ।
ਕੇਵਲ ਪੰਜ ਸੌ ਤਿੰਨ, ਸਿੱਖਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸਨ,
ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਭਿੰਨ, ਕੌਮਾਂ ਲਿਆ ਜੋ ।
ਜੈਤੋ ਗੰਗਸਰ ਨਾਭਾ, ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਾ,
ਝੱਲਿਆ ਬੇਹਿਸਾਬਾ, ਸਿੰਘਾਂ ਜੁਲਮ ਸੀ ।

ਜੈਦਾਦਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ, ਕੁਰਕ ਬਿਅੰਤ ਹੀ,
 ਐਡ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਪਾਈਆਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਨਾ ।
 ਗੈਰਤ, ਮਾਰ ਅਡਵੈਰ, ਨੂੰ ਰੱਖੀ ਕੌਮ ਦੀ,
 ਭਗਤ ਸਰੂਬਿਆਂ ਵੈਰ, ਲਏ ਜਿੰਦ ਵਾਰ ਕੇ ।
 ਆਈ ਐਨ ਏ ਖੜੀ, ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ,
 ਕੁਰਬਾਨੀ ਸੀ ਬੜੀ, ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ।
 ਐਪਰ ਗਿਣੀ ਨਾ ਇਕ, ਵੇਲਾ ਕੱਢ ਕੇ,
 ਬਹਿ ਗਏ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚ, ਧੋਤੀਆਂ ਕੁੰਜ ਕੇ ।
 ਬੂਟਾ ਜੋ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਪਾਲਿਆ ਖਾਲਸੇ,
 ਖਾਧਾ ਫਲ ਸਵਾਦੀ, ਉਹਦਾ ਲਾਲਿਆ ।
 ਬਲ੍ਹੀ ਸ਼ਮ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਮਹਿਲੀਂ ਹੋਰਨਾਂ,
 ਹਿੱਸੇ ਆਈ ਬਰਬਾਦੀ, ਪਰ ਪਰਵਾਨਿਆਂ ।

ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਿੱਖ ਘਾਤਕ ਨੀਤੀ ਦੋਹਰਾ

ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਮਰੇ ਜੋ, ਸਿੰਘ ਸੂਰੇ ਬਲਵਾਨ,
 ਉਹਨਾਂ ਤਾਈਂ ਆਪ ਹੀ, ਹਾਕਮ ਲੱਗੇ ਖਾਣ ।
 ਗਸ਼ਤੀ ਚਿੱਠੀ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ,
 ਪੜ੍ਹ ਜੋ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠੀ, ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ ਨੇ ।
 ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ, ਆਈ. ਸੀ. ਐਸ. ਸੀ,
 ਸੀ ਜੋ ਪੁਰਹੁਸ਼ਿਆਰ, ਡੀ. ਸੀ. ਲੱਗਿਆ ।

ਗਸ਼ਤੀ ਚਿੱਠੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ

ਕੌਮ ਜਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ, ਵੱਡੀ ਸਿੱਖ ਨੇ,
 “ਹੈ ਵੱਡਾ ਅੰਦੇਸ਼ਾ, ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ” ।
 “ਹਰ ਇਕ ਢੰਗ ਦੇ ਨਾਲ, ਦਬਾਓ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ”,
 “ਕਰ ਦੇਵੋ ਪਾਮਾਲ, ਜੀਕੂੰ ਹੋ ਸਕਣ”,
 “ਦਿਓ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਉੜਾ, ਜੇਕਰ ਲੋੜ ਪਏ”,
 “ਔਕਾਤ ਦਿਓ ਸਮਝਾ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ” ।
 “ਹਾਕਮ ਨੇ ਅੱਜ ਕੌਣ, ਤੇ ਕੌਣ ਗੁਲਾਮ ਨੇ”,
 “ਕੀੜਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਭੋਣ, ਖਾਲਸੇ ਰਹਿ ਗਏ” ।

ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ

ਵਕਤ ਵਿਧਾਨ ਬਨਾਣ ਦਾ, ਆਇਆ ਜਿਸ ਸਮੇਂ,
ਸਿੰਘਾਂ ਤਾਈਂ ਮੁਕਾਨ, ਦੀ ਹੀ ਮਥ ਲਈ ।
‘ਬਾਪੂ’ ‘ਬਾਪੂ’ ਕਰਦੇ, ਸਨ ਜੋ ਗੋਂ ਲਈ,
ਪੈਰੀਂ ਤਲੀਆਂ ਧਰਦੇ, ਸਨ ਜੋ ਆਣ ਕੇ ।
ਝੰਡੇ ਦੇ ਵਿਚ ਪਾਇਆ, ਕੇਸਰੀ ਰੰਗ ਵੀ,
ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰ ਚਾਇਆ, ਤੀਜੀ ਕੌਮ ਕਹਿ ।
ਨਾਲੇ ਇਹ ਫਰਮਾਇਆ, ਕਸਮਾਂ ਚੁੱਕ ਕੇ,
“ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਬਣਾਇਆ, ਜਾਊ ਦੇਸ਼ ਦਾ”,
“ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ, ਬਾਝ ਨ ਬਣੇਗਾ” ।
“ਹੋਊ ਅੱਤ ਜ਼ਰੂਰੀ, ਸਮਤੀ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ।”

ਲਾਗੂ ਗਿਆ ਕਰਾਇਆ, ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਪਰ,
ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾਇਆ, ਉੱਕਾ ਹੀ ਗਿਆ ।
ਦੇ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਬਿਆਨ, ਗਾਂਧੀਆਂ ਨਹਿਰੂਆਂ,
ਕਰ ਕਰ ਨਿੱਤ ਐਲਾਨ, ਬਾਹਵਾਂ ਕੁੰਜ ਕੇ ।
ਕਿਹਾ, “ਕਿ ਖਾਸ ਸਥਾਨ, ਬਣੇਗਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ,
ਜਿਥੇ ਪੂਰੀ ਸ਼ਾਨ, ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਰਹਿਣਗੇ” ।
ਪਰ ਰਾਜ ਸਾਂਭਦੇ ਸਾਰ, ਦੁਜੀਭੇ ਮੁੱਕਰੇ,
“ਬਦਲ ਗਏ ਸਰਦਾਰ, ਜੀ ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਉਹ” ।
“ਸਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ”,
“ਰਹਿਣਾ ਪਊ ਹਰ ਹਾਲ, ਚੇਤੇ ਰੱਖਿਓ” ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ

ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਜਦ ਗੱਲ ਚੱਲੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ,
ਧਿਆਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਲ, ਦਿੱਤਾ ਕਿਸੇ ਨਾ ।
‘ਤਾਮਲ ਨਾਡੂ’ ਆਦੀ, ਸੂਬੇ ਬਣ ਗਏ,
ਪਰ ਚੁੱਪ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਸਾਧੀ, ਪੱਥਰ ਪੂਜਕਾਂ ।
ਬੋਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸੂਬਾ ਲੈਣ ਲਈ,
ਮੋਰਚਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ, ਰੁੱਝੇ ਖਾਲਸੇ ।
ਮਰਨ ਵਰਤ ਫਿਰ ਵੱਡੇ ਰੱਖੇ ਲੀਡਰਾਂ,
ਜੂਸ ਲਈ ਮੂੰਹ ਟੱਡੇ, ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਵੀ ।
ਚੜ੍ਹਦੇ ਰਹੇ ਸਿੰਘ ਅੱਡੇ, ਸ਼ਾਤਰ ਹਾਕਮਾਂ,
ਅਜਮਾ ਅਜਮਾ ਛੱਡੇ, ਸਣ ਕਈ ਵਾਰ ਜੋ ।

ਮੋਰਚਿਆਂ ਦੀ ਲੜੀ, ਅਟੁੱਟ ਚਲਵਾ ਕੇ,
 ਮੂੰਹੋਂ ਮੂੰਹੀਂ ਜਿਹਲਾਂ, ਨੂੰ ਭਰਵਾ ਕੇ ।
 ਸੂਬਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆਰ ਅੰਤ ਤੰਗ ਆ ਕੇ,
 ਪਰ ਦਿੱਤਾ ਬੱਕਰੀ ਦੁੱਧ ਮੀਂਗਣਾਂ ਪਾ ਕੇ ।
 ਹਿਮਾਚਲ ਹਰਿਆਣਾ, ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ,
 ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਇਲਾਕੇ ਵੱਢ ਕੇ ।
 ਸੂਬਾ ਆਖਰਕਾਰ, ਇੰਜ ਬਣਾ ਕੇ,
 ਖੁਸ਼ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ, ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਖਾ ਕੇ ।
 ਪਾਣੀ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ, ਉਹਨਾਂ ਖੋਹ ਲਿਆ ।
 ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਧੋ ਲਿਆ ।
 ਦਰਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ, ਵਿਚ ਜੋ ਜੋ ਸਨ,
 ਉਹਨਾਂ ਈਂ ਸੂਬਿਆਂ ਸੰਦੇ, ਗਏ ਉਹ ਹੋ ਸਨ ।
 ਵੱਖਰਾ ਪਰ ਪੰਜਾਬ, ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ,
 ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ, ਵੀ ਛੁੱਲ੍ਹਦਾ ਖੂਨ ਸੀ ।
 ਭਾਖੜੇ ਦੀ ਵੀ ਬਿਜਲੀ, ਤੇ ਨ ਹੱਕ ਸੀ,
 ਪਾਣੀ ਮੁਫਤ ਗੈਰਾਂ ਵੱਲ, ਦਿੱਤਾ ਧੱਕ ਸੀ ।
 ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ, ਵਿਚ ਵੀ ਆਣ ਕੇ,
 ਸਰਕਾਰ ਪੁਆੜੇ ਪਾਏ, ਸਾਰੇ ਜਾਣ ਕੇ ।
 ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਤਰੀਕਾ ਜੋ ਸੀ,
 ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ, ਨ ਹਰਗਿਜ਼ ਉਹ ਸੀ ।
 ਤਾਮਲ ਨਾਡੂ, ਵਿਚ, ਜਿਵੇਂ ਮਦਰਾਸ ਸੀ,
 ਰਾਜਧਾਨੀ ਉਹ ਰਹੀ, ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਪਾਸ ਸੀ ।
 ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ, ਜਿਵੇਂ ਬੰਬਈ ਸੀ,
 ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਵੀ, ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ।
 ਸ਼ਹਿਰ ਪਵਿੱਤ੍ਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਕਰਵਾਣ ਲਈ,
 ਸਿੰਘ ਹੋਏ ਮਜ਼ਬੂਰ, ਜਾਨਾਂ ਲਾਣ ਲਈ ।
 ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲਈ ਕਿੱਨੀ, ਯੋਗ ਸੀ ਲਹਿਰ ਇਹ,
 ਕਿ, “ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ ਕਰਾਰ, ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਸ਼ਹਿਰ ਇਹ” ।
 ਜੀਕੂੰ ਮਥਰਾ, ਕਾਂਸ਼ੀ, ਹਰੀਦੁਆਰ ਨੇ,
 ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ, ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨੇ ।
 ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਬਾਰੇ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ
 ਸਿੰਘ ਧਾਰਮਕ ਪੱਖੋਂ, ਮਥ ਲਏ ਮਾਰਨੇ ।
 ਇਹਨਾਂ ਜਲੂਸਾਂ ਨੂੰ ਵੀ, ਡੱਕੇ ਡਾਹੇ ਗਏ,
 ਹਿੰਦੂਆਂ ਕੋਲੋਂ ਵੱਖ, ਜਲੂਸ ਕਢਾਏ ਗਏ -

“ਬੀੜੀ ਜਲੂਸਾਂ” ਨਾਲ, ਸਿੱਖ ਚਿੜਾਏ ਗਏ,
 ਅੱਗਾਂ ਲਾਣ ਲਈ ਨਾਹਰੇ, ਅੱਗ ਦੇ ਲਾਏ ਗਏ,
 ਨਾਹਰੇ ਸਨ, ਕਿ, “ਕੜੇ ਕੱਛੇ ਕਿਰਪਾਨ ਨੂੰ -”,
 “ਧੱਕ ਦਿਆਂਗੇ ਸਿੱਖੋਂ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ” ।

ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਦੀ ਫੋਟੋ, ਵੱਢੀ ਗਈ ਸੀ,
 ਫਿਰ ਜੁੱਤੀ ਤੇ ਜੁੱਤੀ, ਉਸ ਤੇ ਪਈ ਸੀ ।
 ਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਹਰਮੰਦਰ, ਮਾਡਲ ਤੋੜਿਆ,
 ਅਣਖ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਤਾਈਂ, ਗਿਆ ਝੰਜੋੜਿਆ -
 ਹਰਮੰਦਰ ਤੇ ਤਖਤ, ਦੀ ਹੱਤਕ ਸਹਿਣ ਜੋ,
 ਸਿੰਘਾਂ ਲਈ ਹੈ ਲਾਅਨਤ, ਜੀਂਦੇ ਰਹਿਣ ਜੋ ।
 ਏਦਾਂ ਗਿਆ ਭਖਾਇਆ, ਇਕ ਇਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ
 ਲਾਂਬੂ ਗਿਆ ਲਗਾਇਆ, ਇਕ ਇਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ।
 ਏਹੋ ਜਹਆਂ ਹੱਕੀ, ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਹੀ,
 ਸ਼ਰਨ ਆਨੰਦਪੁਰ ਮਤੇ ਦੀ, ਲੈਣੀ ਪਈ ਸੀ ।

ਆਨੰਦਪੁਰ ਦਾ ਮਤਾ ਦੋਹਰਾ

ਮਤਾ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਬ ਦਾ, ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਨਾਲ,
 ਅਕਤੂਬਰ ਵਿਚ ਸਾਜਿਆ, ਸੱਨ ਤਿਹੱਤਰੇ ਸਾਲ,

ਤਖਤ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਵੇਂ, ਮਤਾ ਪਕਾ ਕੇ,
 ‘ਆਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਮਤੇ’, ਦਾ ਨਾਮ ਰਖਾ ਕੇ ।
 ਆਖਿਆ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ, ਹੱਕ ਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ।
 ਜ਼ੁਲਮ ਅਸਾਡੇ ਉਤੇ, ਨਿੱਤ ਨੇ ਢਾਹੀਦੇ ।
 ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਸੀ,
 ਹਿੰਦੂ ਰਾਜ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ, ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ ।
 ਕਿਹਾ ਸੀ ਫੈਡਰਲ ਸਿਸਟਮ ਹੋਊ ਦੇਸ਼ ਦਾ,
 ਇਹੋ ਈ ਅਸਲੀ ਹੱਲ ਹੈ, ਕੁੱਲ ਕਲੇਸ਼ ਦਾ ।
 ਵੱਧ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ, ਅਧਿਕਾਰ ਨੇ ਚਾਹੀਦੇ,
 ਪੂਰੇ ਕਰਨੇ, ਉਹ ਇਕਰਾਰ ਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ।
 ਡੀਫੈਂਸ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਸੰਗ ਮਹਿਕਮੇ, ਡਾਕ ਤੇ ਤਾਰ ਦੇ,
 ਸਣੇ ਕਰੰਸੀ ਹੋਣ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ।
 ਬਾਕੀ, ਸੂਬਿਆਂ ਕੋਲ, ਹੋਣ ਅਧਿਕਾਰ ਸਭ,
 ਤਾਂ ਹੀ ਹੋਣਗੇ ਹੱਲ, ਇਹ ਤਕਰਾਰ ਸਭ ।

ਇਨਸਾਫ ਨੂੰ ਤੋਲਣ ਲੱਗਿਆਂ, ਡੰਡੀ ਮਾਰ ਜੋ,
 ਰੱਖੇ ਪੰਜਾਬੀ ਥਾਂ, ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਹਰ ਜੋ ।
 ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸਾਰੇ, ਪਾ ਕੇ ਰਹਾਂਗੇ,
 ਆਪਣਾ ਹੱਕੀ ਹੱਕ, ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਲਵਾਂਗੇ ।
 ਧਰਮ ਆਪਣਾ ਅਸੀਂ, ਅਜ਼ਾਦ ਹੈ ਰੱਖਣਾ ।
 ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਜੀ ਸਕਦਾ, ਧਰਮੋਂ ਸੱਖਣਾ ।
 ਕੋਡ ਬਿਲ ਜੋ ਹਿੰਦੂ, ਅਸਾਂ ਤੇ ਠੋਕਿਆ,
 ਕਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਅਸੀਂ, ਉਹਦੇ ਲਈ ਟੋਕਿਆ ।
 ਸਿੱਖ ਵੱਖਰੀ ਕੌਮ ਹੈ, ਹਿੰਦੂ ਮੂਲ ਨਹੀਂ,
 ਧੱਕਾ ਸਿੱਖਾਂ ਤਾਈਂ, ਇਹ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ।
 ਹੱਕੀ ਮੰਗਾਂ ਹੋਰ, ਵੀ ਲਿਖ ਕੇ ਘੱਲੀਆਂ,
 ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਵਿਚ ਪੈ, ਗਈਆਂ ਤਰਬੱਲੀਆਂ ।
 ਆਖਿਆ ਫੇਰ, “ਵਧੀਕੀ, ਜਰਨੀ ਹੋਰ ਨਾ”,
 “ਹਾਕਮ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝੇ, ਹੁਣ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਾ”,
 “ਇਹਨਾਂ ਮੰਗਾਂ ਕੋਲੋਂ, ਘੱਟ ਨ ਲਵਾਂਗੇ”,
 “ਬਾਜ਼ੀ ਜਾਨ ਦੀ, ਅੰਤਮ, ਲਾ ਕੇ ਰਹਾਂਗੇ” ।

ਬਹੁਤ ਭੰਡੀ ਪਰਚਾਰ, ਕਰ ਕਰ ਲਾਲਿਆਂ,
 ਦਿੱਤੀ ਹੱਦ ਮੁਕਾ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਕਾਲਿਆਂ ।
 ‘ਦੇਸ਼ ਧ੍ਰੋਹੀ’ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ‘ਗ਼ਦਾਰ’ ਵੀ,
 ‘ਵੱਖਵਾਦੀ’ ‘ਅੱਤਵਾਦੀ’, ਤੇ ‘ਖ਼ੁਧਾਰ’ ਵੀ,
 ਇੰਦਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਫੈਸਲਾ, ‘ਸਿੱਖ ਮੁਕਾਣ’ ਦਾ,
 ‘ਮੱਤ’ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ, ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਖਾਣ ਦਾ ।

ਸਿੱਖ ਮਾਰੂ ਨੀਤੀਆਂ (ਨਰੰਕਾਰੀਏ - ਸਰਕਾਰੀਏ) ਦੋਹਰਾ

ਇੰਦਰਾ ਨੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀਏ, ਸੱਦ ਲਏ ਸ਼ਿਗਾਰ ।
 ਮਾਰੀਏ ਚੰਗੀ ਰਲ ਕੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਤਾਈਂ ਮਾਰ ।
 ‘ਨਿਰੰਕਾਰੀਏ’ ਅਸਲ, ਜੋ ਸਨ ‘ਸਰਕਾਰੀਏ’,
 ਇੰਦਰਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰੀਏ ।

ਗੁਰਬਚਨੇ ਤਾਈਂ ਸ਼ਿਗਾਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਘੱਲਿਆ,
 ਆਣ ਵਸਾਖੀ ਠੱਤਰ, ਦੀ ਪਿੜ ਮੱਲਿਆ ।
 ਕੱਢਆ ਓਸ ਜਲੂਸ, ਸ਼ਾਨਾ ਵੱਡੀਆਂ,
 ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ, ਪੰਥ, ਨੂੰ ਕੱਢੀਆਂ ।
 ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀਵਾਨ, ਪਤਾ ਜਾਂ ਲੱਗਿਆ,
 ਛੁਰਾ ਕਲੇਜੇ ਇਕ ਇਕ, ਸਿੱਖ ਦੇ ਵੱਜਿਆ ।
 ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਫਿਰ ਭਿਡਰਾਂ, ਰੋਹ ਵਿਚ ਆ ਕੇ,
 'ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ' ਦੇ ਸਿੰਘ, ਵੀ ਨਾਲ ਰਲਾ ਕੇ,
 ਆਖਿਆ, "ਸਿੰਘੋ! ਅਸੀਂ, ਨਾ ਇਹ ਕੁਝ ਸਹਾਂਗੇ" ।
 "ਗੁਰਬਚਨਾ,' 'ਦੁਰਬਚਨਾ', ਮਾਰ ਕੇ ਰਹਾਂਗੇ" ।
 ਆਖਿਰ ਸੰਗਤਾਂ ਠੰਢੇ, ਮਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੇ -
 ਕਿਹਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਚਿੱਤ, ਰਤਾ ਕੁ ਧਾਰ ਕੇ -
 ਕਹਿ ਕੇ ਟੋਰਿਆ ਜਥਾ, ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਰਹਿਣ ਲਈ,
 ਬੰਦਿਆਂ ਵਾਂਗੂ ਗੱਲ, ਬਚਨੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲਈ ।
 "ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਦੁੱਖ, ਤੁਹਾਡੇ ਧਰਮ ਦਾ"
 "ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਮੁਕਾਮ, ਇਹ ਵੱਡੀ ਸ਼ਰਮ ਦਾ" ।
 "ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਮਨਾਓ, ਮਰਜ਼ੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ",
 "ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੰਦਾ ਚੰਗਾ, ਆਖੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ" ।
 "ਮੰਦੇ ਬਚਨ ਨਾ ਬੋਲੋ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ",
 "ਗਾਹਲਾਂ ਮੂਲ ਨਾ ਕੱਢੋ, ਸਾਡੇ ਪੰਥ ਨੂੰ" ।
 ਹੋ ਰਿਹਾ, ਗੀਰੋ ਪੁਲ ਦੇ, ਕੋਲ ਦੀਵਾਨ ਸੀ,
 ਲਿਆ ਪੁਲਸ ਨੇ ਰੋਕ ਜਥਾ ਆਨ ਸੀ ।
 ਗੱਲ ਪੁਲਸ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਹੀ ਮਿਥੀ ਮਿਥਾਈ ਸੀ,
 ਗੋਲੀ ਉਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ, ਇਕ ਚਲਾਈ ਸੀ ।
 ਇਸ ਗੋਲੀ ਦਾ ਝੱਟ, ਇਸ਼ਾਰਾ ਪਾ ਕੇ,
 ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ, ਗੋਲੀਏ, ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾ ਕੇ ।
 ਵਿੰਨਿਆ ਜਥੇ ਨੂੰ ਤੀਰਾਂ, ਤਿੱਖਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ,
 ਸੁੱਟ ਤੇਜ਼ਾਬ ਫੁਹਾਰਾਂ, ਕਰੇ ਹਲਾਲ ਵੀ ।
 'ਤੇਰਾਂ ਵਾਲੇ' ਗੁਰੂ ਦੇ, ਤੇਰਾਂ ਸੂਰਮੇ,
 ਅੱਜ ਤੇਰਾਂ ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ, ਪਾ ਕੇ ਪੂਰਨੇ ।
 ਹੋ ਗਏ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਲਈ,
 ਇਜ਼ਤ ਧਰਮ ਦੀ ਬਚਨੇ ਕੋਲੋਂ ਬਚਾਨ ਲਈ ।
 ਫੱਟੜ ਹੋਏ ਸਿੰਘ, ਜਥੇ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ,
 ਕੀਤਾ ਅਤਿਆਚਾਰ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਘੋਰ ਸੀ ।

ਸਿੰਘਾਂ ਸੁਣੀ ਜਾਂ ਖਬਰ, ਹਨੇਰੀ ਛਾ ਗਈ,
ਕਹਿਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਅੱਗ, ਕਾਲਜੇ ਲਾ ਗਈ ।
ਬਚਨੇ ਨੂੰ ਖੁਦ ਕਾਰ, ਦੇ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਕੇ,
ਨੰਜੂ¹ ਡੀ. ਸੀ. ਮੁੜਿਆ, ਬਿਆਸ ਟਪਾ ਕੇ ।
ਪਾਪੀ ਅੱਜ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ, ਬਚ ਟੁਰ ਗਿਆ ਸੀ,
ਮੌਤ ਨੇ ਐਪਰ ਨਾਮ ਉਹਦਾ ਲਿਖ ਲਿਆ ਸੀ ।
ਨਰੂਣੂ² ਜਗਤ ਵੀ ਉਥੇ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੀ,
ਮਹੰਤ³ ਨਰੈਣੂ ਜੰਮਿਆ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਸੀ ।

ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਮੁਕਦਮੇ, ਵਿਚ ਗਵਾਹ ਸੀ,
ਲਾਈ ਮੁਕਦਮੇ ਤਾਈਂ, ਉਹਨੇ ਢਾਹ ਸੀ ।
ਬਚਨਾ ਹੋਇਆ ਬਰੀ, ਆਂਚ ਨਾ ਆਈ ਸੀ,
ਫਿਟ ਲਾਅਨਤ ਪਰ ਜੱਜ ਨੇ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪਾਈ ਸੀ ।
ਬਚਨਾ ਬਚਿਆ ਦੁਨੀਆਂ, ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ,
ਰੱਬ ਨ ਬਖਸ਼ਿਆ ਉਹਨੂੰ, ਸ਼ਹੀਦੀ ਖੂਨ ਤੋਂ ।
ਅਣਖੀਲਾ ਰਣਜੀਤ, ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਸੀ,
ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਚਿੱਤ, ਲਈ ਉਸ ਧਾਰ ਸੀ ।
ਉਹਨੇ ਗੁਪਤੀ ਇਕ, ਸਕੀਮ ਬਣਾ ਕੇ,
ਮਾਰਿਆ ਬਚਨਾ ਐਨ, ਉਹਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ।
ਮਰਿਆ ਬਚਨਾ • ਖੁਸ਼ੀ, ਮਨਾਈ ਖਾਲਸੇ

ਸਿਰ ਚਾਹੜੀ ਹੋਈ ਭਾਜੀ, ਲਾਹੀ ਖਾਲਸੇ ।
ਜਗਤ ਨਰੈਣ ਨਰੈਣੂ, ਵੀ ਨਾ ਛੱਡਿਆ,
ਫਸਤਾ ਉਹਦਾ ਵੀ ਕੁਝ ਚਿਰ, ਪਿਛੋਂ ਵੱਢਿਆ ।
ਗੁਰ ਰਾਮ ਦਾਸ ਦੀ ਫੋਟੋ, ਵੱਢੀ ਜਿਨ੍ਹੇ ਸੀ,
ਮਾਰਿਆ ਉਸ ਹਰਬੰਸ, ਲਾਲ ਨੂੰ ਦਿਨੇ ਸੀ ।
ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਅਸਮਾਨ, ਸਿਰੀਂ ਮਹਾਸ਼ਿਆਂ,
ਰੁੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ, ਕਿਹਾ ਮਹਾਸ਼ਿਆਂ ।

¹ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਡੀ. ਸੀ. ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

²ਜਗਤ ਨਰੈਣ 9 ਸਤੰਬਰ 1981 ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ

³ਨਨਕਾਣੇ ਵਾਲਾ ਮਹੰਤ

•ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨਿਰੰਕਾਰੀ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ 1980 ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂ ਉਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ

ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਇਕ ਰਚਾ ਕੇ, ਵਿਓਂਤ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ,
ਕਤਲਾਂ ਵਿਚ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਮੁਜਰਮ ਦਿੱਤਾ ਕਰਾਰ ।
ਪਰਚਾਰ ਫੇਰੀ ਤੇ ਸੰਤ ਸੀ, ਚੰਦੋ ਕਲਾਂ ਗਏ,
ਵਾਰੰਟ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ, ਇਸ਼ੂ ਕਰਾ ਲਏ ।
ਓਧਰ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਫੌਜ ਦਾ, ਭਾਰੀ ਪਹਿਰਾ ਲਾ,
ਚੰਦੋਕਲਾਂ ਨੂੰ ਘੁੱਟਵਾਂ, ਲਿਆ ਸੀ ਘੇਰਾ ਪਾ ।

ਸੰਤ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਫਿਰ, ਕਰ ਕੇ ਪੱਕੀ ਗੱਲ,
ਪਰਬੰਧ ਲਈ ਟਕਸਾਲ ਦੇ, ਚੱਲੇ ਮਹਿਤੇ ਵੱਲ ।
ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਿਸ ਦਮ ਮਾਰਿਆ, ਛਾਪਾ ਓਥੇ ਆਨ,
ਸੰਤ ਕਿਤੇ ਜਦ ਦਿਸੇ ਨ, ਪੁਲਿਸ ਲੱਗੀ ਘਬਰਾਨ ।
ਗੁੱਸਾ ਖਾ ਅੱਗ ਪੁਲਸ ਨੇ, ਬੱਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਲਾ,
ਬੀੜਾਂ ਟੀਕਿਆਂ ਸਣੇ ਹੀ, ਦਿੱਤੀ ਬੱਸ ਜਲਾ ।
ਚੰਦੋਕਲਾਂ ਤੋਂ ਚੌਂਕਾ ਤੱਕ, ਸੀ ਕਰੜਾ ਪਰਬੰਧ,
ਕੀਤੀ ਫੌਜ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ, ਧੁਰ ਤੀਕਰ ਸੀ ਕੰਧ ।
ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਕਿੰਜ ਸੰਤ ਜੀ, ਮਹਿਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ,
ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ, ਹੋਏ ਹੈਰਾਨ ਪਏ!
ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਪਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ, ਹੋ ਗਿਆ ਕੱਠ ਮਹਾਨ,
ਡਰਦੇ ਅਫਸਰ ਹੱਥ ਨਾ, ਸੰਤਾਂ ਤਾਈਂ ਪਾਨ ।

ਸਰਕਾਰੀ ਅਪੀਲ:

ਭੇਜੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਇਕ, ਫਿਰ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਪਾਸ,
“ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਖੁਦ ਦੇ ਦਿਓ, ਕਰਕੇ ਕਿਰਪਾ ਖਾਸ” ।

ਸੰਤ ਜੀ:

“ਅਰਦਾਸ ਨ ਜਦ ਤਕ ਕਰ ਲਵਾਂ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੇ ਜਾ”

“ਉਦੋਂ ਤੀਕ ਨਹੀਂ ਅਸਾਂ ਨੂੰ, ਹੱਥ ਸਕਦਾ ਕੋਈ ਪਾ” ।

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਫਿਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਆਨ,
ਸੋਧ ਗਏ ਅਰਦਾਸ ਵੀ, ਕਰ ਵੀ ਗਏ ਇਸ਼ਨਾਨ ।

ਅਖਬਾਰ ਖਬਰ ਇਹ ਛਾਪ ਕੇ, ਪਿੱਟ ਉਠੇ ਕੁਰਲਾ,
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਗਏ ਸੰਤ ਕਿੰਜ, ਮਹਿਤੇ ਗਏ ਕਿੰਜ ਆ?
ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੀ ਪੁਲੀਸ ਦੀ, ਗਿਣਤੀ ਵੱਡ ਮਹਾਨ,
ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਦੇ ਹੋਰ ਸਨ, ਬਾਰਾਂ ਸੌ ਜਵਾਨ ।

ਗਿਣਤੀ ਪੀ. ਏ. ਪੀ. ਦੀ, ਸੀ ਪੰਤਾਲੀ ਸੌ,
 ਪਰ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ, ਮਾਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭੋ।
 ਸਿੰਘ ਸਵਾ ਕੁ ਲੱਖ ਗਏ, ਲੱਗਭੱਗ ਕੱਠੇ ਹੋ,
 ਸੁੰਨ ਮਸੁੰਨ ਸਰਕਾਰ ਹੋ, ਹੋਸ਼ ਬੈਠੀ ਸੀ ਖੋ।
 ਸੰਨ ਇਕਾਸੀ ਦਾ ਦਿਵਸ, ਮਾਹ ਸਤੰਬਰ ਵੀਹ,
 ਅਜਬ ਦੁਵੱਲੀ ਏਸ ਦੀ, ਬਿਰਥਾ ਦੋਹਰੀ ਸੀ।
 ਵਿਚ ਜਲੰਧਰ ਇਕ ਤਰਫ਼, ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਾਗ਼ ਵਿਚਕਾਰ,
 ਕਿਰਿਆ ਲਾਲੇ ਦੀ ਹੋਏ, ਹੋਵੇ ਹਾਹਾ ਕਾਰ।
 ਓਧਰ ਮਹਿਤਾ ਚੌਂਕ ਵਿਚ, ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੇ ਸੰਤ,
 ਸਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਦੇ, ਗੂੰਜ ਰਹੇ, ਜੈਕਾਰੇ ਬੇਅੰਤ।
 ਸੰਤਾਂ ਆਖਿਆ ਭੀੜ ਨੂੰ, ਰਹਿਣਾ ਸ਼ਾਂਤ ਜ਼ਰੂਰ,
 ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗੜਬੜੀ, ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਨਜ਼ੂਰ।
 ਵੱਟਾ ਵੀ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਵੱਟ,
 ਉਸ ਵੱਟੇ ਦੀ ਲੱਗਣੀ, ਮੇਰੇ ਸੀਨੇ ਸੱਟ।
 ਬਹਿ ਗਏ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਹ, ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕਾਰ,
 ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਹੋ ਗਏ, ਇੰਜ ਸੰਤ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ।
 ਐਪਰ ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਦ ਹੀ, ਭੜਕੀ ਐਸੀ ਭੀੜ,
 ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅਖੀਰ।
 ਦਿੱਤੀ ਇਕ ਦਮ ਪੁਲਿਸ ਨੇ, ਗੋਲੀ ਜਦੋਂ ਚਲਾ,
 ਬਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ, ਗਏ ਮਹਿਤੇ ਵਿਚ ਪਾ।
 ਹਾਕਮਾਂ ਲਾ ਕਚਹਿਰੀਆਂ, ਜਿਹਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਆ,
 ਸੰਤਾਂ ਤਾਈਂ ਫਸਾਣ ਦੀ, ਲਾਈ ਪੂਰੀ ਵਾਹ।
 ਨਿਕਲੀ ਜਦ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ, ਚੱਲਿਆ ਨਾ ਕੋਈ ਦਾਅ,
 ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ, ਕੀਤੇ ਸੰਤ ਰਿਹਾ।
 ਵਜ੍ਹਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ, ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿਚਕਾਰ,
 ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਿ ਅਸਾਂ ਨੂੰ, ਸੰਤ ਹੋਣ ਦਰਕਾਰ।
 ਸੰਤ ਜੀ ਆਏ ਜਿੱਤ ਕੇ, ਪੂਰੀ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਨਾਲ,
 ਵੇਖ ਵੇਖ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ, ਹੋਈਆਂ ਲਾਲ ਗੁਲਾਲ।

ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਵਧੀਕੀਆਂ, ਹਰ ਮੌਕੇ ਸਰਕਾਰ,
 ਸਬਕ ਸਿਖਾਣ ਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ, ਲਈ ਹਾਕਮਾਂ ਧਾਰ।
 ਹਰਮੰਦਰ ਨਕਲੀ ਦੋਸਤੋ, ਚਕਰਾਤੇ ਵਿਚਕਾਰ,

ਫੌਜੀ ਮਸ਼ਕਾਂ ਵਾਸਤੇ, ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਿਆਰ ।
 ਫੌਜੀ ਮਸ਼ਕਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਸਿਖਾਣ ।
 ਹਰਮੰਦਰ ਤੇ ਤਖਤ ਦੋਏ, ਕਿਵੇਂ ਉਡਾਏ ਜਾਨ ।
 ਪੈਰ ਪੈਰ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ, ਏਧਰ ਕਰਨ ਜ਼ਲੀਲ,
 ਵਾਅਦੇ ਕਰਦੇ, ਮੁਕਰਦੇ, ਝੂਠੇ ਮਹਾਂ ਬੁਖੀਲ ।
 ਖੇਡਾਂ ਏਸ਼ੀਆ ਵਾਲੀਆਂ, ਹੋਈਆਂ ਦਿੱਲੀ ਜਾਂ,
 ਦਿੱਲੀ ਜਾਣੋ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਹੈਸਣ ਸਿੱਖ ਮਨਾਂ,
 ਥਾਂ ਥਾਂ ਕਰਨ ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ, ਥਾਂ ਥਾਂ ਕਰਨ ਖ਼ਾਰ,
 ਫਿਰ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣ ਨ, ਦੇਂਦੀ ਸੀ ਸਰਕਾਰ ।
 ਇਕ ਕੇਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ, ਕਰਨ ਸਿੰਘ ਅਮਰੀਕ ।
 ਘੱਲਿਆ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਚਹਿਰੀ ਤੀਕ ।
 ਓਥੇ ਈ ਓਹਨੂੰ ਪਕੜ ਕੇ, ਅੰਦਰ ਦਿੱਤਾ ਡੱਕ,
 ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਖਬਰ ਇਹ, ਪਹੁੰਚੀ ਸੰਤਾਂ ਤੱਕ ।
 ਪਰਚਾਰ ਦੌਰੇ ਤੇ ਸੰਤ ਸਣ, ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ,
 ਓਸੇ ਵੇਲੇ ਅੰਬਰਸਰ, ਪੁੱਜੇ ਲੈ ਕੇ ਕਾਰ ।
 ਆਉਂਦਿਆਂ ਓਥੋਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਫੌਰਨ ਉਹਨਾਂ ਐਲਾਨ,
 “ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅੱਜ ਹੀ, ਫੌਰਨ ਛੱਡੇ ਜਾਨ” ।
 “ਜੇ ਨ ਛੱਡਿਆ ਓਸ ਨੂੰ, ਹੋਊ ਕੰਮ ਖਰਾਬ”,
 “ਰੰਗੀਂ ਵਸਦਾ ਕਰੋ ਨਾ, ਦੁਖੀ ਮਿਰਾ ਪੰਜਾਬ” ।
 ਪਰ ਨ ਗੋਲੀ ਇਕ ਵੀ, ਹੰਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰ,
 ਸਬਕ ਸਿਖਾਣ ਲਈ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ, ਹੈ ਸੀ ਜੋ ਤੱਯਾਰ ।
 ਫਿਰ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਸੋਚ ਕੇ, ਮੋਰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਲਾ,
 ਇਕਵੰਜਾ ਦਾ ਭੇਜਿਆ, ਪਹਿਲਾ ਜਥਾ ਗਿਆ ।
 ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਤੇ ਚੋਣਵੇਂ, ਟੋਹੜੇ ਵਰਗੇ ਹੋਰ,
 ਆਣ ਕੇ ਲੀਡਰਾਂ ਆਖਿਆ, ਇਹ ਅਨਿਆ ਹੈ ਘੋਰ ।
 “ਚਲੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੁਸੀਂ, ਬੈਠੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ”,
 “ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਦਾ ਮੋਰਚਾ, ਰਲ ਮਿਲ ਲਓ ਸੰਭਾਲ” ।
 “ਤੁਹਾਡੀ ਮੰਗ ਵੀ ਹੋਏਗੀ, ਸ਼ਾਮਲ ਮੰਗਾਂ ਵਿਚ”,
 “ਇਸ ਧੱਕੜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ, ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ ਚਿੱਤ” ।
 ਸੰਤ ਮੰਨ ਕੇ ਗੱਲ ਇਹ, ਮਹਿਤਿਓਂ ਹੋਏ ਵਿਦਾ,
 ਡੇਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ, ਲਏ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲਾ ।
 ਰਲ ਮਿਲ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕੇ, ਪੂਰੇ ਨਾਲ ਧਿਆਨ,
 ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਦਾ ਮੋਰਚਾ, ਲੱਗਾ ਪੰਥ ਚਲਾਨ ।
 ਬਿਆਸੀ ਚਾਰ ਅਗਸਤ ਨੂੰ, ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਕੇ ਚਾ,

ਚਾਲੂ ਕੀਤਾ ਮੋਰਚਾ, ਦਿੱਤਾ ਬਿਗਲ ਬਜਾ ।
ਕਰ ਅਰਦਾਸਾ ਤਖਤ ਤੇ, ਹੁਕਮ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪਾ,
ਗਿਆਰਾਂ ਸੌ ਦਾ ਜਥਾ ਲੈ, ਬਾਦਲ ਚੱਲ ਪਿਆ ।

ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂ ਦੋਹਰਾ

ਆਓ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰਸਿੱਖੇ, ਇੱਕ ਝਾਤ ਜਹੀ ਮਾਰ,
ਯੋਧੇ ਸਿੰਘ ਜਰਨੈਲ ਦੇ, ਕਰੀਏ ਰਤਾ ਦੀਦਾਰ ।

ਧੁੰਮਾਂ ਪਈਆਂ ਜਿਸ ਦੀਆਂ, ਪਾਈ ਜਿਸ ਤਰਥੱਲ,
ਉਸ ਯੋਧੇ ਦੀ ਬੈਠ ਕੇ, ਆਓ ਕਰੀਏ ਗੱਲ ।
ਉਂਨੀ ਸੌ ਸੰਤਾਲੀਆ,, ਅਪ੍ਰੈਲ ਮਹੀਨਾ ਚਾਰ,
ਜਨਮਿਆ ਸੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਰੋਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚਕਾਰ ।
ਪਿਤਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਨ, ਸਾਧਾਰਨ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ,
ਸੁੱਚੇ ਕਿਰਤੀ ਸਿੱਖ ਹੈ ਸਨ, ਸਾਰੇ ਸਤਿਕਾਰ ।
ਵੱਡੇ ਭਾਈ ਛੇ ਸਨ, ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਆਪ,
ਮਸਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ, ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਚੁਪ ਚਾਪ ।
ਉਮਰ ਸੀ ਪੌਣੇ ਪੰਜ ਸਾਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਆਨ,
ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਿੰਡਰਾਂ, ਹੋਏ ਮਿਹਰਬਾਨ ।
ਆਏ ਰੋਡੇ ਪਿੰਡ ਫਿਰ, ਸੱਨ ਪੈਂਠ ਵਿਚਕਾਰ,
ਕੀਤਾ ਬਾਲਕ ਸੰਤ ਦਾ, ਚਾਵਾਂ ਨਾਲ ਦੀਦਾਰ ।
ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ, ਸੰਤਾਂ ਮੰਗੀ ਮੰਗ,
ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੈ ਗਏ, ਭਿੰਡਰਾਂ ਆਪਣੇ ਸੰਗ ।
ਸਾਲ ਬਾਦ ਫਿਰ ਆਪ ਦਾ, ਦਿੱਤਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ,
ਬਾਲਕ ਤੋਂ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਗ੍ਰਿਹਸਤੀ ਹੋਏ ਗਿਆ ।
ਜਥੇ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਆਪ ਸਨ, ਹਰ ਗੱਲ ਦੇ ਪਾਬੰਦ,
ਕੇਵਲ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਸੀ ਆਨੰਦ ।
ਕਰ ਲਿਆ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਸੀ, ਇਕੋ ਦਿਨ ਵਿਚ ਯਾਦ,
ਵਾਰ ਆਸਾ ਦੀ ਕਰ ਲਈ, ਅੱਠ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਦ ।
ਤੀਖਣ ਸ਼ਕਤੀ ਯਾਦ ਦੀ, ਹੈ ਸੀ ਬੁੱਧ ਬਿਬੇਕ,
ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਜਥੇ ਵਿਚ, ਜਪੀਂ ਤਪੀ ਤੇ ਨੇਕ ।
ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਜਾਂ ਹੋਏ ਵੱਸ ਕਾਲ,
ਸਾਂਭੀ ਤਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਆਗੂ ਹੋ ਟਕਸਾਲ ।
ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਦਾ ਲਈ, ਹੋ ਗਏ ਜਦੋਂ ਵਿਦਾ.

ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਿੰਡਰਾਂ, ਥਾਪਿਆ ਮੁਖੀ ਗਿਆ ।
 ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਿਦਕ ਥੀ, ਘਾਲ ਕੇ ਕਰੜੀ ਘਾਲ,
 ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਚਲਾਉਂਦੇ, ਦਮਦਮੀਆਂ ਟਕਸਾਲ ।
 ਮਾਊਜ਼ਰ ਜਾਂ ਗੀਵਾਲਵਰ, ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਪਾਨ,
 ਖੋਬੇ ਪਾਸੇ ਲਟਕਦੀ, ਸਦਾ ਰਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ।
 ਸਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ, ਲੋਹੇ ਦਾ ਇਕ ਤੀਰ,
 ਲੰਮਾ ਪਤਲਾ ਆਪਦਾ, ਸਾਫ਼ ਸਡੌਲ ਸਰੀਰ ।
 ਸਵਾ ਸਵਾ ਸੌ ਪਾਠ ਉਹ, ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ,
 ਹੋਰ ਬਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ, ਲੈਂਦੇ ਨਿੱਤ ਮੁਕਾ ।
 ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ, ਹੈਸਨ ਆਪ ਮਹਾਨ,
 ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰ ਪਿਤਾ ਵੱਲ, ਬੱਚਿਆਂ ਜਿਹਾ ਧਿਆਨ ।
 ਕਥਨੀ ਬਦਨੀ ਵਿਚ ਗਿਆ, ਏਨਾ ਸੱਚ ਸਮਾ,
 ਵੇਖ ਯੁਧਿਸ਼ਟਰ ਵੀ ਓਹਨੂੰ, ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਸ਼ਰਮਾ ।
 ਡਟ ਕੇ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਤੇ, ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਸਦਾ,
 ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਸਕਦਾ, ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਝੁਕਾ,
 ਗ੍ਰੰਥ ਪੰਥ ਲਈ ਸਦਾ ਸੀ, ਮਰ ਜਾਣਾ ਮਨਜ਼ੂਰ,
 ਡਰ ਭੈ, ਦੁਬਧਾ, ਹੀਣ ਭਾਵ, ਕੋਹਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਦੂਰ ।
 ਲਿਸ਼ ਲਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ, ਚਿਹਰੇ ਅਜਬ ਜਲਾਲ,
 ਬਿਰਕ ਸਕੇ ਜੋ ਸਾਹਮਣੇ, ਹੋਵੇ ਕ੍ਰਿਦੀ ਮਜਾਲ?
 ਨ ਇੱਛਾ ਚਿਰ ਜੀਣ ਦੀ, ਨ ਮਰਨੇ ਦਾ ਭੈ,
 ਇੱਛਾ ਇਕੋ ਇੱਛਦੇ, ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੀ ਜੈ ।
 ਨਾ ਲਾਲਚ ਧਨ ਮਾਲ ਦਾ, ਨ ਦੇਹੀ ਦਾ ਮਾਨ,
 ਕਾਹਲੇ ਵਾਂਗੂੰ ਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਹੋਣ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨ ।
 ਕਾਰਨ ਇਹਨਾਂ ਈ ਗੁਣਾਂ ਦੇ, ਮਿਲਣ ਜੋ ਲੀਡਰ ਆਣ,
 ਸਾਹਵੇਂ ਆਉਂਦਿਆਂ, ਝੱਟ ਹੋ, ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਜਾਣ ।
 ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਸਿੱਖੀ ਅਰਸ਼ ਤੇ, ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਸਾਕੇ ਨਾਲ,
 ਆਇਆ ਸਿੱਖ ਅਣਖ ਲਈ, ਯੋਧਾ ਬਣ ਕੇ ਢਾਲ ।
 ਮੈਂ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਦੀ, ਕਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਗੱਲ,
 ਆਓ, ਆਪਾਂ ਪਰਤੀਏ, ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਦੇ ਵੱਲ ।

ਆਨੰਦਪੁਰ ਮਤਾ ਅਟੱਲ **ਦੋਹਰਾ**

ਇਕ ਦਿਨ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ, ਵਿਚ ਭਰੇ ਦੀਵਾਨ,
 ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਿੰਡਰਾਂ, ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਐਲਾਨ ।

ਭਿਡਰਾਂਵਾਲਾ:

“ਲਾ ਲਾ ਕੇ ਨਿੱਤ ਮੋਰਚੇ, ਕੌਮ ਰਹੇ ਮਰਵਾ,”
“ਦੇ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੰਘ ਲਏ, ਅਜ ਤੱਕ ਕੈਦ ਕਰਾ” ।
“ਅਗਣਤ ਯੋਧੇ ਸੂਰਮੇ, ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਮਰਵਾ”,
ਖਾਜ ਨ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਨ ਤੇ ਹੋਈ ਅਜੇ ਰਤਾ ।
“ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਮੋਰਚਾ, ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰਾਂ ਨਾਲ” ।
“ਜਿਹਲਾਂ ਤੀਕਰ ਗੂੰਜਦਾ, ਜਾਏ ਅਕਾਲ ਅਕਾਲ”,
“ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਵੀ ਜਾਪਦੈ, ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਦੇ ਨਾਲ”,
“ਮਸਲਾ ਹੋਣਾ ਹੱਲ ਇਹ, ਲਗਦੈ ਬਹੁਤ ਮੁਹਾਲ” ।
“ਹਾਕਮ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਨੇ, ਕਰਦੇ ਨਿੱਤ ਚਲਿੱਤ”,
“ਹੱਥਾਂ ਬਾਝ ਕਰਾਰਿਆਂ ਵੈਰੀ, ਹੋਣ ਨ ਮਿੱਤ” ।
“ਪੋਲੀਂ ਹੱਥੀਂ ਇਹਨਾਂ ਨੇ, ਦੇਣਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਕੁਝ”,
“ਹੁਣ ਬਿਪਰਨ ਕੀ ਰੀਤ ਨੂੰ, ਅਸਾਂ ਤੇ ਲਿਆ ਹੈ ਬੁੱਝ” ।
“ਪਾਣੀ ਹੀ ਵੀਹ ਅਰਬ ਦਾ, ਲੈ ਸਾਡਾ ਹਰ ਸਾਲ”,
“ਹਰਿਆਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨੂੰ, ਰਹੀ ਇੰਦਰਾ ਪਾਲ” ।
“ਕਰਨ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਵਾਂਗ, ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ”,
“ਏਦਾਂ ਸੁਣਨੀ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੀ ਕੂਕ ਪੁਕਾਰ” ।
“ਸਿੰਘੋ! ਸਿੰਘ ਹੋ ਸਿੰਘ ਬਣੋ, ਰਹੋ ਨ ਭੇਡਾਂ ਵਾਂਗ”,
“ਝੁੱਲੇ ਵਾਂਗਰ ਝੱਖੜਾਂ, ਬਣ ਕੇ ਉੱਠੋ ਕਾਂਗ” ।
“ਆਪਣਾ ਮੂਲ ਪਛਾਣ ਕੇ, ਲਓ ਸੀਨੇ ਤੇ ਲਿਖ”,
“ਹਾਂ ਸ਼ਸਤ੍ਰਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੇ, ਸ਼ਸਤ੍ਰਧਾਰੀ ਸਿੱਖ” ।
“ਵੀਰ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰੋ, ਕੁਝ ਚਿਰ ਲਓ ਉਡੀਕ”,
“ਫਿਰ ਪੱਥਰ ਤੇ ਖਿੱਚ ਦਿਓ, ਇਕ ਆਖਰੀ ਲੀਕ” ।
“ਉਠੋ ਮੁੜ ਕੇ ਯੋਧਿਓ, ਦੂਜਾ ਰੂਪ ਦਿਖਾਣ”,
“ਤਾਂਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਲਏ, ਸਾਡਾ ਰੂਪ ਪਛਾਣ” ।
“ਇਹਨਾਂ ਹੱਥ ਹਕੂਮਤਾਂ, ਇਹ ਹਨ ਬਾ ਅਖਤਿਆਰ”,
“ਫੌਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਕੋਲ ਨੇ, ਸੈ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰ” ।
“ਕੱਟੜਪੁਣਾ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਕੋਲ, ਇਹਨਾਂ ਕੋਲ ਅਖਬਾਰ”,
“ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਭਰਿਆ ਕਰਨ ਨਿੱਤ, ਉਲਟ ਸਾਡੇ ਪਰਚਾਰ” ।
“ਵੱਖਵਾਦੀ, ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ, ਲੇਬਲ ਸਾਨੂੰ ਲਾਣ”,
“ਮਰੇ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ, ਇਹ ਗੱਦਾਰ ਬਨਾਣ” ।
“ਅਸੀਂ ਮਰੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇਹ ਹੈ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼” ।
“ਹੋਰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਜਾਓ ਨ, ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ ਕਲੇਸ਼” ।
“ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਜੇ ਦਿਓਗੇ, ਹੱਥੀਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ”,

“ਅਸਾਂ ਮੋੜਨਾ ਮੂਲ ਨਹੀਂ, ਕਰ ਲੈਣੇ ਪਰਵਾਨ” ।
 “ਸਿੰਘੇ ਤਰਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨ, ਸੁਣਦੇ ਜ਼ਾਲਮ ਗੱਲ”,
 “ਤਿੱਤਰਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਵੇਖ ਲਓ, ਵੇਖ ਕੇ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵੱਲ” ।
 “ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਦੇ, ਬਾਜ਼ ਹੀ ਜਾਓ ਹੋ”,
 “ਸਿੰਘੇ ਤਰਲੇ ਪਾਓ ਨ, ਉਠੋ ਸਿੰਘ ਬਣੋ” ।

ਨਿੱਤ ਨਿੱਤ ਲਾ ਲਾ ਮੋਰਚੇ, ਨਿੱਤ ਨਿੱਤ ਮੰਗਾਂ ਮੰਗ,
 ਜੁਰਕੇ ਵਾਲੇ ਗੱਭਰੂ, ਆ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਤੰਗ ।
 ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਗੱਭਰੂ ਸਿੱਖ ਜਵਾਨ,
 ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਦੀ, ਆ ਗਏ ਹੇਠ ਕਮਾਨ ।
 ਹੋਰ ਸਿੰਘਾਂ ਵੀ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ, ਆਗੂ ਮਿਥ ਲਿਆ,
 ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਦੇ ਦੌਰ ਤੋਂ, ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਉਕਤਾ ।

ਫੇਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ, ਸਭ ਸਿੱਖ ਵਰਗਾਂ ਵੱਲ,
 ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਆਣ ਲਈ, ਦਿੱਤੇ ਪੱਤਰ ਘੱਲ ।
 ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਅੰਬਰਸਰ, ਪਹੁੰਚੇ ਹੁਮ ਹੁਮਾ,
 ਪੰਦਰਾਂ ਕੋਈ ਹਜ਼ਾਰ ਤੱਕ, ਪੁੱਜੀ ਗਿਣਤੀ ਜਾ ।
 ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਬਰਗੋਡੀਅਰ, ਪੂਰੇ ਬਾਰਾਂ ਸਨ,
 ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਤੇ ਜੇ. ਸੀ. ਓ., ਹੋਰ ਸਤਾਰਾਂ ਸਨ ।
 ਐਨ. ਸੀ. ਓ. ਬੇਗਿਣਤ ਵਿਚ, ਸਾਬਕਾ ਪੰਜ ਜਰਨੈਲ,
 ਬਾਈ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਸਨ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨੈਲ ।
 ਸਭਨਾਂ ਇਕ ਅਵਾਜ਼ ਹੋ, ਬਾਹਵਾਂ ਉਤ੍ਰਾਂ ਉਠਾ,
 ਸੰਮਤੀ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ, ਸੰਗ ਦਿੱਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾ ।
 ਡਟ ਕੇ ਆਖਿਆ ਯੋਧਿਆ, ਪੂਰੀ ਜੁਰਅੱਤ ਨਾਲ,

“ਅਸੀਂ ਹਾਂ ਪੰਥਕ ਹਿਤਾਂ ਲਈ, ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਨਾਲ”,
 “ਲੜੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਅਸੀਂ, ਆਈ. ਐਨ. ਏ. ਵਿਚਕਾਰ” ।
 “ਜਾਨਾਂ ਹੀਲ ਕੇ ਲਾਇਆ, ਦੇਸ਼ ਦਾ ਬੇੜਾ ਪਾਰ”,
 “ਆਜ਼ਾਦੀ ਫੇਰ ਬਚਾਣ ਲਈ, ਲੜੇ ਅਸੀਂ ਕਸ਼ਮੀਰ”,
 “ਪੈਂਟ ਸ਼ੱਤਰ ਦੇ ਯੁੱਧਾਂ ਦੀ, ਭੇਟਾ ਕਰੇ ਸਰੀਰ” ।
 “ਨੇਛਾ ਤੇ ਲਦਾਖ ਵਿਚ, ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਝੋਕ,
 “ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹ ਮਾਰ ਕੇ, ਰੱਖਿਆ ਵੈਰੀ ਰੋਕ” ।
 “ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਦੇਸ਼ ਲਈ, ਕੀਤਾ ਉਹ ਘਮਸਾਨ”,
 “ਹਥਿਆਰ ਸੁਟਾਏ ਅਸੀਂ ਹੀ, ਕਰ ਵੈਰੀ ਘਲਿਆਣ” ।

“ਅਜ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਲਈ, ਮੰਗੀਏ ਹੱਕੋ ਹੱਕ”,
 “ਵਾਧੂ ਅਸਾਂ ਨੇ ਮੰਗਿਆ, ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਅੱਜ ਤੱਕ” ।
 ਸਿਰ ਮੱਥੇ ਤੇ ਮੰਨਣਾ, ਪੰਥ ਦਾ ਹਰ ਫ਼ਰਮਾਨ”,
 “ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ, ਵਾਰ ਦਿਆਂਗੇ ਜਾਨ” ।
 ਏਦਾਂ ਈਂ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ, ਹੁਕਮ ਪੰਥ ਦਾ ਪਾ,
 ਸੰਨ ਤਰਾਸੀ ਜਨਵਰੀ, ਧੁੰਮਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਾ ।
 ਕਿੰਨੇ ਆਈ. ਸੀ. ਐਸ. ਸਨ, ਪੀ. ਸੀ. ਐਸ. ਬੜੇ,
 ਕਵੀ ਨਾਵਲਿਸਟ ਕਲਾਕਾਰ, ਇਕ ਥਾਂ ਆਨ ਖੜ੍ਹੇ ।
 ਕਈ ਵਕੀਲ ਕਈ ਡਾਕਟਰ, ਸਾਬਕ ਜੱਜ ਕਈ,
 ਬਾਰਾਂ ਸੌ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ, ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਗਈ ।
 ਉਹਨਾਂ ਹਰ ਇਲਜਾਮ ਦੇ, ਉਤਰ ਦਿੱਤੇ ਉਹ,
 ਸੱਚੇ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ, ਚੜ੍ਹ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਰੋਹ ।
 ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਫਿਰ, ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਏਲਾਨ,
 “ਧੌਕੇਸ਼ਾਹੀ ਵਰਤ ਰਹੇ, ਅੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨ” ।
 “ਅਜ ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਵਾਂਗ ਹੋ, ਸਿੱਖ ਰਹੇ ਪਾਮਾਲ”,
 “ਅਸੀਂ ਜੀਆਂਗੇ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ, ਮਰਾਂਗੇ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ” ।

ਇਹ ਕੁਝ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖ ਕੇ, ਸਮਝ ਗਈ ਸਰਕਾਰ,
 ਵੰਡ ਵਿਤਕਰਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਹੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ।
 ਓਧਰ ਸੰਤਾਂ ਸਮਝ ਲਈ, ਸਭ ਸਰਕਾਰੀ ਚਾਲ,
 ਛੱਡ ਕੇ ਨਾਨਕ ਨਿਵਾਸ ਨੂੰ, ਆ ਗਏ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ।
 ਹਰਮੰਦਰ ਨੂੰ ਢਾਣ ਦੀ, ਬਣ ਸੀ ਵਿਓਂਤ ਰਹੀ,
 ਚਕਰਾਤੇ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ, ਫੌਜੀ ਮਸ਼ਕ ਸਹੀ ।
 ਸੰਤਾਂ ਕਿਹਾ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ, ਲਿਆ ਹੈ ਪੱਕ ਪਕਾ,
 “ਵੱਖਰੀ ਕੌਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਛੱਡਣੇ ਸਿੱਖ ਮੁਕਾ” ।
 “ਅਬਦਾਲੀਆਂ ਮੰਨੂੰਆਂ ਵਾਲੜਾ ਹੈ, ਫੜ ਲਿਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹ”,
 “ਹਰਮੰਦਰ ਤੇ ਤਖਤ ਨੂੰ, ਆਖਣ ਛੱਡਣੇ ਢਾਹ” ।
 “ਢਹਿੰਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇ, ਸਿੱਖ ਜਾਵਣਗੇ ਢਹਿ,
 “ਬਿਨਾਂ ਸਹਾਰੇ ਤਖਤ ਦੇ, ਮਿੱਟੀ ਜਾਣਗੇ ਰਹਿ” ।
 “ਟਕਸਾਲ ਦਮਦਮੀ ਜੀ ਰਹੀ, ਅੱਜ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵਾਂਗ”,
 “ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾਂਗ ਹੀ, ਮਰਨ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਤਾਘ” ।

ਖਤਰਾ ਧਰਮ ਲਈ ਵੇਖ ਕੇ, ਯੋਧੇ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ,
 ਜੂਝਣ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਤੱਯਾਰ ।

ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਜਰਨੈਲ ਨੂੰ, ਥਾਪਿਆ ਸਿਪਾਹ ਸਲਾਰ,
 ਕੱਠੇ ਕਰ ਲਏ ਜਿਹੋ ਜਹੇ, ਮਿਲ ਸਕੇ ਹਥਿਆਰ ।
 ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਗੱਭਰੂ, ਥਾਂਕੇ ਬੀਰ ਜਵਾਨ,
 ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਦੀ, ਸਨ ਜੋ ਹੇਠ ਕਮਾਨ ।
 ਫੌਜੀ ਸਿਕਸ਼ਾ ਉਹਨਾ ਨੂੰ, ਦਿੱਤੀ ਸਿੰਘ ਸੁਬੇਗ,
 ਵਰਤਣੇ ਨਵੇਂ ਹਥਿਆਰ ਕਿੰਜ, ਵਾਹੁਣੀ ਕਦ ਹੈ ਤੇਗ ।
 ਖਾਲਸਾ ਫੌਜ ਲਈ ਕੋਡ ਵੀ, ਨਵੇਂ ਬਣਾ ਲਏ ਓਸ,
 ਖੂਬ ਦਿੱਤੀ ਸਿਖਲਾਈ ਗਈ, ਸਿੰਘਾਂ ਤਾਈਂ ਠੋਸ ।
 ਓਧਰ ਹੋ ਹੋ ਤਿੰਨ ਵਾਰ, ਟੁੱਟ ਸਮਝੋਤੇ ਗਏ,
 ਕਿਉਂਕਿ ਹੋਈ ਗੱਲ ਤੋਂ, ਹਾਕਮ ਫਿਰਦੇ ਰਹੇ ।
 ਅਸਲ ਵਿਚ ਤੇ ਰਹੀ ਸੀ, ਇੰਦਰਾ ਵੇਲਾ ਟਾਲ,
 ਨਹੀਂ ਤਸੱਲੀ ਬਖਸ਼ ਸੀ, ਚਕਰਾਤੇ ਦਾ ਹਾਲ ।
 ਏਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਚ ਫਿਰ, ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਕਈ,
 ਬੰਦੇ ਸਿੱਖੀ ਭੇਸ ਵਿਚ, ਭੇਜੇ ਗੜਬੜ ਲਈ ।
 ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ, ਗੜਬੜ ਉੱਠ ਖੜੀ,
 ਕਤਲ ਡਕੈਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਦਹਿਸ਼ਤ ਵਧੀ ਬੜੀ ।
 ਕਿੰਨੇ ਈ ਮੁਲਜ਼ਮ ਫੜੇ ਗਏ, ਇਸ ਅਰਸੇ ਵਿਚਕਾਰ,
 ਸਿੱਖੀ ਭੇਸ 'ਚ ਰਹੇ ਸਣ, ਜਿਹੜੇ ਡਾਕੇ ਮਾਰ ।
 ਸਣ ਮਸ਼ਨੂਈ ਦਾਹੜੀਆਂ, ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਵਾਲ,
 ਸਿਰ ਤੇ ਪੱਗਾਂ ਬੱਧੀਆਂ, ਬੀੜੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਨਾਲ ।
 ਇਕ ਈਸਾਈ ਨਿਕਲਿਆ, ਦੋ ਤਿੰਨ ਹਿੰਦੂ ਜਨ,
 ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ 'ਮੋਰਚਾ', ਭੇਜੇ ਇੰਦਰਾ ਸਨ ।
 ਕਿਹਾ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ, ਚਿੱਠੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪਾ,
 ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਲਈ, ਦਿਓ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਿਠਾ ।
 ਪਰ ਨ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੋਲਿਆ, ਗੋਲਣਾ ਕਿਸ ਨੇ ਸੀ?
 ਫੇਫੇ ਕੁੱਟਣੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ, ਭਲਾ ਕੀ ਗੁੱਝਾ ਸੀ ।
 ਵਿਚ ਮਦਾਨ ਦੇ ਕੁਦ ਪਏ, ਸਭ ਹਿੰਦੂ ਅਖਬਾਰ,
 ਸਿੱਖਾਂ ਉਲਟ ਵਰ੍ਹਾ ਰਹੇ, ਕਲਮਾਂ 'ਚੋਂ ਅੰਗਿਆਰ ।
 ਓਧਰ ਭਜਨੇ ਬਾਣੀਏ, ਅੱਤ ਲਈ ਸੀ ਚੁੱਕ,
 ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢ ਕੱਢ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ, ਬੰਨ੍ਹੀ ਡਾਢੀ ਠੁੱਕ ।
 ਫਿਰ ਨੀਚਾਂ ਦੇ ਨੀਚ ਨੇ, ਨੀਚ ਸਕੀਮ ਬਣਾ,
 ਘਨੌਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਆਣ ਕੇ, ਰੇਲ ਲਈ ਰੁਕਵਾ ।

'ਸਰਕਾਰ ਇਹਨਾਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋਤੇ ਪਰਵਾਨ ਕਰ ਕੇ ਫੇਰ ਜਾਣ ਖੁੱਭ ਕੇ ਤੋੜ ਦਿੰਦੀ ਰਹੀ:
 2 ਨਵੰਬਰ 1982, 18 ਨਵੰਬਰ 1982, 20 ਅਪ੍ਰੈਲ 1983.

ਗੁੰਡੇ ਸੱਦੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਥੇ ਢੋਲ ਵਜਾ,
 ਲੁੱਟ ਮਾਰ ਤੇ ਕਤਲ ਦੀ, ਦਿੱਤੀ ਖੁਲ ਕਰਾ ।
 ਗੁੰਡਿਆਂ ਗੱਡੀ ਰੋਕ ਕੇ, ਸਿੱਖ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਲਏ,
 ਕੁੱਟ ਕੁਟਾਪੇ ਬਾਦ ਫਿਰ, ਮੁੰਨੇ ਕੇਸ ਗਏ ।
 ਲਾਹ ਲਾਹ ਸਿੱਖ ਜਨਾਨੀਆਂ, ਲੁੱਟੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੱਤ,
 ਨਾਲੇ ਆਖਣ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ, ਅਸੀਂ ਸਿਖਾ ਰਹੇ ਮੱਤ ।
 ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਥਾਂ ਤੋਂ, ਪਰ੍ਹੇ ਕੋਈ ਦੋ ਕੁ ਮੀਲ,
 ਸੇਠੀ ਭਜਨਾ ਦੋਵੇਂ ਸਨ, ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਜਲੀਲ ।
 ਇੰਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਤੇ, ਹੋਈ ਇਹ ਕਰਤੂਤ,
 ਸੀ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ੋਰ ਦਾ, ਸਿਰ ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਭੂਤ ।
 ਅੱਗ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗ ਗਈ, ਇਹ ਕੁਝ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ,
 ਵਿਚੋਂ ਵਿਚ ਪਰ ਰਹਿ ਗਏ ਧੁਖਦੇ ਇਹ ਅੰਗਿਆਰ ।

ਹਮਲੇ ਲਈ ਸਲਾਹਵਾਂ ਦੋਹਿਰਾ

ਇੰਦਰਾ ਸੋਚੀਂ ਪਈ ਸੀ, ਕਰੀਏ ਕੋਈ ਉਪਾ,
 ਹੀਣੇ ਕਰੀਏ ਖਾਲਸੇ, ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਨੂੰ ਢਾਹ ।

ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤੀਕਰਾਂ - ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਮਈ ਤੱਕ:
 ਤਖਤ ਢਾਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ, ਕਰ ਨਾ ਸਕੀ ਨਝੱਕ,

ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤੀਕਰਾਂ, ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਮਈ ਤੱਕ,
 ਤਖਤ ਢਾਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ, ਕਰ ਨਾ ਸਕੀ ਨਝੱਕ ।
 ਸੋਚੇ ਕਦੀ ਕਿ ਤਖਤ ਨੂੰ, ਦਿੱਤਾ ਜੇਕਰ ਢਾ,
 ਵਿਚ ਅਕਾਲੀਆਂ ਰਲਣਗੇ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਵੀ ਜਾ ।
 ਜੇ ਨਾ ਢਾਈਏ ਤਖਤ ਨੂੰ, ਕਰ ਦਈਏ ਜੇ ਦੇਰ,
 ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀਆਂ, ਵੋਟਾਂ ਸਾਨੂੰ ਫੇਰ ।
 ਜਾਂ ਜਰਨੈਲਾਂ, ਫੌਜੀਆਂ, ਨਾਲ ਕਰੇ ਸੰਵਾਦ,
 ਪੁੱਛੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕਿੰਜ, ਮੁੱਕੂ ਵਾਦ ਵਿਵਾਦ?
 ਸਿੱਖ ਜਰਨੈਲਾਂ ਓਸ ਨੂੰ, ਦਿੱਤੀ ਇੰਜ ਸਲਾਹ ।
 “ਢਾਹ ਲੱਗੂਗੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ, ਤਖਤ ਜੇ ਦਿੱਤਾ ਢਾਹ” ।
 ਪਰ ਹਿੰਦੂ ਜਰਨੈਲ ਸਭ, ਵਿਚ ਤਅੱਸਬ ਆ,
 ਆਖਣ, “ਦੇਵੇਂ ਤਖਤ ਨੂੰ, ਬਿਨਾਂ ਝਿਜਕ ਦੇ ਢਾ” ।
 “ਮਿੰਨਤਾਂ ਤਰਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਬਾਗੀ ਸਕਦੇ ਟੱਲ”,

“ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਹੀ ਜੱਗ ਤੇ, ਰਾਜ ਰਹੇ ਨੇ ਚੱਲ” ।
 “ਜੇ ਨਾ ਢਾਇਆ ਤਖਤ ਨੂੰ, ਹੋਰ ਕਰੋਗੇ ਕੀ” ?
 “ਮਿਲਣਾ ਨਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ‘ਚੋਂ, ਕਣਕ ਦਾ ਦਾਣਾ ਵੀ” ।
 “ਕਣਕ ਬਿਨਾਂ ਜੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ, ਭੁੱਖਾ ਮਾਰ ਲਿਆ”,
 “ਵੋਟਾਂ ਮੂਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀਆਂ, ਸਮਝੋ ਰਾਜ ਗਿਆ” ।
 “ਇੰਦਰਾ ਆਖਿਆ, “ਮੇਰੀ ਵੀ, ਅਸਲੋਂ ਇਹੋ ਸਲਾਹ”,
 “ਤਖਤ ਢਾਣ ਤੋਂ ਬਾਝ ਨਹੀਂ, ਹੋਰ ਰਿਹਾ ਕੋਈ ਰਾਹ” ।
 “ਮੈਂ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈਣ ਲਈ, ਫੌਜ ਕਮਾਂਡੋ ਦੀ”,
 “ਇੰਗਲੈਂਡ ‘ਚ ਖੁਫੀਆ ਫੌਜ ਦੇ, ਬੰਦੇ ਭੇਜੇ ਸੀ” ।
 “ਛੇ ਸੌ ਬੰਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨੇ, ਕੀਤਾ ਆਣ ਤਿਆਰ”,
 “ਹਰਮੰਦਰ ਤੇ ਤਖਤ ਨੂੰ, ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਸਮਾਰ” ।
 ਏਦਾਂ ਇੰਦਰਾ ਕਰ ਰਹੀ, ਸੋਚਾਂ ਨਾਲ ਸੀ ਯੁੱਧ,
 ਤਖਤ ਢਾਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਹੋਈ, ਗਈ ਭਰਿਸ਼ਟੀ ਬੁੱਧ ।

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਮਲਾ ਦੌਹਿਰਾ

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੇ ਇੰਦਰਾ, ਚੱਲ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦੀ ਚਾਲ,
 ਕੀਤਾ ਹਮਲਾ ਫੌਜ ਦੀ, ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ।
 ਚੁਰਾਸੀ ਦੀ ਮਈ ਉਨੱਤੀ ਨੂੰ, ਟੀ. ਵੀ. ਉਤੇ ਆਨ,
 ਕੀਤਾ ਦੇਵੀ ਇੰਦਰਾ, ਇਓਂ ਝੂਠਾ ਏਲਾਨ ।

ਏਲਾਨ:

“ਹਰਮੰਦਰ ਤੇ ਤਖਤ ਦਾ, ਲਾਜ਼ਮ ਹੈ ਸਤਿਕਾਰ”,
 “ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਊ ਨਾ, ਫੌਜ ਕਿਸੇ ਪਰਕਾਰ” ।
 ਘੇਰਾ ਪਰ ਹਰਮੰਦਰ ਨੂੰ, ਪਹਿਲੀ ਜੂਨ ਨੂੰ ਪਾ,
 ਕਰਫੀਊ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ, ਦਿੱਤਾ ਓਸ ਲਵਾ ।
 ਕੀਤਾ ਕਰੜਾ ਹੁਕਮ ਇਹ, ਫੌਜ ਨਾ ਚੁੱਪ ਰਵੇ,
 ਮਾੜੀ ਜਗੀ ਹਿੱਲ ਜੁੱਲ ਤੇ, ਗੋਲੀ ਦਾਗ ਦਵੇ ।
 ਰੇਡੀਓ, ਟੀ. ਵੀ., ਡਾਕ ਘਰ, ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਭ ਬੰਦ,
 ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਪੰਜਾਬ ਦਾ, ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਸੰਬੰਧ ।
 ਤਾਂਕਿ ਹੱਲਾ ਕਹਿਰ ਦਾ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਲੱਗੇ ਹੋਣ,
 ਚੀਕਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਸੁਣੇ ਨਾ, ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਲੱਗੇ ਹੋਣ ।

ਸੈਂਟਰਲ C.I.D. ਦੇ ਦੋ ਅਫਸਰ, ਗੈਰੀ ਸਕਸੈਨਾ ਅਤੇ ਐਚ. ਆਰ. ਕੋਲ - ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡੋਜ਼ ਦੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਲਈ
 ਇੰਦਰਾ ਨੇ ਲੰਡਨ ਭੇਜੇ । ਜੋ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ 600 ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰਮੰਦਰ ਤੇ ਹੱਲੇ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ।

ਤਾਇਨਾਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਫੌਜੀ ਜੁਆਨ।
ਅੱਲਾ ਦਾ ਘਰ ਢਾਣ ਲਈ, ਚੜ੍ਹ ਆਏ ਸ਼ੈਤਾਨ।
ਮਿੱਟੀ ਕਿੰਜ ਮਿਲਾਈ ਗਈ, ਰੱਬੀ ਤੱਖਤ ਦੀ ਸ਼ਾਨ,
ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘਾ ਤੂੰ ਸੂਝ ਨਾਲ, ਜੰਗ ਦਾ ਕਰੀਂ ਬਿਆਨ।

(ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਯੁੱਧ ਦੀ ਵਾਰ)

ਹੁਕਮ ਭੇਜਿਆ ਇੰਦਰਾ, “ਕਰ ਲਓ ਤਿਆਰੀ”,
“ਗੱਲ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਸੰਗ, ਰਲ ਨੇਪਰੀ ਚਾਹੜੀ”,
“ਸੁਪਰੀਮ ਕਮਾਂਡਰ ਦੇਸ਼ ਦਾ, ਢੁਲਕਈਆ ਭਾਰੀ”,
ਤਖਤ ਢਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੇ, ਉਹਨੇ ਘੁੰਗੀ ਮਾਰੀ।
ਸਾਡੇ ਉਹਨੇ ਇਹਸਾਨ ਦੀ, ਕੁੱਲ ਕੀਮਤ ਤਾਰੀ”,
ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਏਹੋ ਜਹੀ, ਜੀਵੇ ਸਰਦਾਰੀ”।
ਦਸਖਤ ਕਰ ਕੇ ਓਸ ਨੇ, ਕਿਹਾ ਇਕੋ ਵਾਰੀ,
ਢਾਹ ਦਿਓ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਨੂੰ, ਸੱਟ ਮਾਰ ਕਰਾਰੀ।
“ਹੋਊ ਉਹਦੀ ਵੀ ਨਾਲ, ਹੋਊ ਜੇ ਮੇਰੀ ਖੁਆਰੀ”।
ਸਿੰਘ ਰਣਜੀਤ ਦਿਆਲ ਇਕ, ਜਰਨੈਲ ਸੀ ਭਾਰਾ,
ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਬਰਾੜ ਵੀ, ਕਰਨੈਲ ਕਰਾਰਾ।
ਸੁੰਦਰ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਹੇਠ, ਸੀ ਲਸ਼ਕਰ ਸਾਰਾ,
ਵਿਚ ਸਪੀਕਰ ਮਾਰ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਲਲਕਾਰਾ।
ਆਖਿਆ ਪੂਰੇ ਰੁਅਬ ਨਾਲ, ਇੰਜ ਮਾਰ ਫੁੰਕਾਰਾ,
“ਅੱਤਵਾਦੀਓ ਛੱਡ ਦਿਓ, ਅੱਤਵਾਦ ਦਾ ਨਾਅਰਾ”।
“ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਭਰ ਲਿਆ, ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਭੰਡਾਰਾ”,
“ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਦੇ ਦਿਓ, ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਾ”।
“ਕਰ ਮਾਫ਼ ਦਿਆਂਗੇ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ, ਸਾਡਾ ਜ਼ਿੰਗੀਰਾ ਭਾਰਾ”।
“ਸੁੱਟੇ ਜੇ ਹਥਿਆਰ ਨਾ, ਜਿਹਾ ਵਰਤੂ ਕਾਰਾ”,
“ਖੰਡਰ ਹੋ ਜਾਊ ਪਲਾਂ ਵਿਚ, ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਰਾ”।
ਏਧਰ ਵੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਜਰਨੈਲ ਕਰਾਰਾ,
ਉਹਨੂੰ ਓਟ ਲੈ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਦੀ, ਕਿਹਾ ਬਚਨ ਕਰਾਰਾ,
“ਤੁਸੀਂ ਦੀਨ ਵੇਚ ਲਿਆ ਪਾਂਬਰੇ, ਦੁਨੀਆਂ ਲਈ ਸਾਰਾ”।
“ਥੋਡਾ ਏਥੇ ਓਥੇ ਕੋਈ ਵੀ, ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸਹਾਰਾ”।
“ਦੋ ਟਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੇਚ ਗਏ, ਤੁਸੀਂ ਧਰਮ ਪਿਆਰਾ”।
“ਤਖਤ ਜੇ ਢਾਅ ਕੇ ਤੁਸਾਂ ਨੇ, ਕੋਈ ਕੀਤਾ ਕਾਰਾ”।

ਜਿਹੋ ਜਹੇ ਮਾੜੇ ਮੱਟੇ ਦਸਤਖਤ ਅਲਪੜ ਜਿਹੇ ਕਰਦੇ ਹੋਣ।

“ਯਾਦ ਰੱਖਿਓ ਗਰਕ ਜਾਊ, ਭਾਰਤ ਵੀ ਸਾਰਾ” ।
 “ਅਸਾਂ ਅੱਜ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧ ਕੇ, ਛੱਡਿਆ ਜੈਕਾਰਾ” ।
 “ਉੱਤਰ ਦਿਆਂਗੇ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ, ਅੱਜ ਜਿਹਾ ਕਰਾਰਾ” ।
 “ਗਿੱਦੜਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਭੱਜ ਜਾਊ, ਥੋਡਾ ਫੌਜੀ ਲਾਰਾ” ।

ਫੌਜ ਭਾਰਤੀ, ਸੁਣਦਿਆਂ, ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਈ,
 ਬ੍ਰਹਮ ਬੂਟੇ ਦੀ ਛੱਤ ਤੋਂ, ਗੋਲੀ ਚਲਵਾਈ ।
 ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਿਚ ਜਾ, ਆ ਕੇ ਟਕਰਾਈ,
 ਸ਼ਾਹਬੇਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਰਾਮਾਤ, ਅੱਗੋਂ ਦਿਖਲਾਈ ।
 ਗੋਲੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਬੁਛਾੜ ਨਾਲ, ਜਹੀ ਵਾਛੜ ਲਾਈ,
 ਇਕ ਦਮ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵਿਚ, ਮਚ ਗਈ ਦੁਹਾਈ ।
 ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਫਿਰ ਦਿਆਲ ਨੇ, ਚੁੱਕ ਟੈਂਕ ਚੜ੍ਹਾਏ,
 ਪੁਰਤੀ ਪੁੱਟਦੇ ਭੂਤਰੇ, ਹਰਮੰਦਰ ਆਏ ।

ਕਹਿਰੀ ਗੋਲੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ, ਫਿਰ ਆਣ ਵਰ੍ਹਾਏ ।
 ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਖਾਲਸੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਏ ।
 ਐਮ. ਐਮ. ਜੀ. ਤੇ ਮਾਰਟਰਾਂ, ਬੰਦਲ ਗਰੜਾਏ
 ਗੋਲੇ ਛੱਡ ਛੱਡ, ਟੈਂਕ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੰਬਣ ਲਾਏ ।
 ਇਕ ਟੈਂਕ ਸਰੋਵਰ ਸੁੱਟਿਆ, ਦੂਜੇ ਘਬਰਾਏ ।

ਫੇਰ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੇ, ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ,
 ਨੇਵੀ ਕਮਾਂਡੋ ਵੀਹ, ਬੰਬਈਓਂ ਮੰਗਵਾ ਕੇ,
 ਕਾਲੀਆਂ ਵਰਦੀਆਂ ਪਹਿਨਾ ਕੇ, ਮੂੰਹ ਕਾਲਖ ਲਾ ਕੇ ।
 ਸਰੋਵਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹੰਸਲੀ, ਥਾਣੀ ਲੰਘਵਾ ਕੇ -
 ਕੱਢੇ ਗੋਤਾਖੋਰ, ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ।
 ਜਿਹੜਾ ਵਿਹੰਦਾ ਪਾਣੀਓਂ, ਸਿਰ ਉਤ੍ਰਾਂ ਉਠਾ ਕੇ,
 ਤਰਦਾ ਬਣ ਕੇ ਲੋਥ ਉਹ, ਪਾਣੀ ਤੇ ਆ ਕੇ ।
 ਆਖਰ ਵੀਹ ਦੇ ਵੀਹ, ਕਮਾਂਡੋ ਜਦ ਮਰਵਾ ਕੇ,
 ਬਹਿ ਗਏ ਵਾਂਗ ਜੁਆਰੀਆਂ, ਧੰਨ ਮਾਲ ਲੁਟਾ ਕੇ ।
 ਕੀਤਾ ਫੇਰ ਅਟੈਕ ਹੋਰ, ਉਹਨਾਂ ਝੁੰਜਲਾ ਕੇ ।

ਫੇਰ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੂੰ, ਸੈ ਮੁੜ੍ਹਕੇ ਆਏ ।
 ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਬੰਬ, ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਗਏ ਮੰਗਾਏ ।
 ਅਸਮਾਨੋਂ ਬੰਬ ਅਨੇਕ, ਤਖਤ ਤੇ ਗਏ ਵਰ੍ਹਾਏ ।
 ਢੱਠਾ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਜਾਂ, ਸਿੰਘ ਬਾਹਰ ਆਏ ।
 ਤੇਗਾਂ ਸ਼ਸਤਰ ਜੋ ਸਨ, ਗਏ ਖੂਬ ਚਲਾਏ ।
 ਸ਼ਾਹਬੇਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੁਗਤ ਨਾਲ, ਸਿੰਘ ਖੂਬ ਲੜਾਏ ।
 ਅਮੀਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਆਹੂ ਲਾਹੇ ।

ਫਿਰ ਸੰਤ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਗੱਜ ਗੱਜ, ਜੈਕਾਰੇ ਲਾਏ ।
 ਤੇਰੇ ਘਰ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਕੈਮ, ਅਸੀਂ ਰੱਖਣ ਆਏ ।
 ਜਿੰਨੀ ਸਾਡੀ ਵਾਹ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਹੱਥ ਵਿਖਾਏ ।
 ਜਿੰਨੇ ਆਹੂ ਲਹਿ ਸਕੇ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਲਾਹੇ ।
 ਵੀਹ ਗੋਲੀਆਂ ਲਈਆਂ ਮੈਂ, ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਪਾਏ ।
 ਚਰਨੀਂ ਤੇਰੇ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ, ਅਸੀਂ ਫਤਹਿ ਗਜਾਏ ।
 ਰਹੀਂ ਪੰਥ ਦੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਅੰਗ ਸੰਗ ਸਹਾਏ ।
 ਫੌਜੀਆਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ, ਜਹੇ ਕਹਿਰ ਕਮਾਏ,
 ਉਹਨਾਂ ਭੁੰਨ ਭੁੰਨ ਮਾਰੇ ਯਾਤਰੂ, ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਆਏ ।
 ਬੱਚੇ ਬੁੱਢੇ ਤੀਵੀਆਂ, ਜਲ ਤੋਂ ਤ੍ਰਿਹਾਏ,
 ਤੜਫ਼ ਤੜਫ਼ ਕੇ ਮਰ ਗਏ, ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਜਾਏ ।
 ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਦੇ ਬੱਚੇ ਸ਼ੀਰ ਖੋਰ, ਰੋਏ ਕੁਰਲਾਏ ।
 ਜੋੜੇ ਸੱਜ ਵਿਆਹੇ ਹੋਏ, ਸੁੱਖ ਦੇਣ ਜੋ ਆਏ,
 ਸਣ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੇ ਗਾਨਿਆਂ, ਉਹ ਗਏ ਮੁਕਾਏ ।
 ਕਈ ਸੱਜ ਵਿਆਹੀਆਂ ਲਹੂ ਵਿਚ, ਸਨ ਗੋਤੇ ਲਾਏ ।
 ਅੰਗ ਕੱਟੇ ਵੱਢੇ ਤਰ ਰਹੇ, ਮੱਛੀਆਂ ਦਰਿਆਏ,
 ਕਈ ਬਾਹਵਾਂ ਚੂੜੇ ਵਾਲੀਆਂ, ਵਿਚ ਚੂੜੇ ਪਾਏ ।
 “ਬੋਹੜੀਂ ਰੱਬਾ ਮੇਰਿਆ”, ਅੰਬਰ ਕੁਰਲਾਏ,
 ਸੂਰਜ ਦੇ ਮੂੰਹ ਕਾਲਖਾਂ, ਪਿਆ ਮੂੰਹ ਛੁਪਾਏ ।
 ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੀਬ ਸਿੰਘ, ਸਣ ਗਏ ਮੁਕਾਏ,
 ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਵੀ ਖੂਬ, ਖਾਲਸੇ ਆਹੂ ਲਾਹੇ ।
 ਇੰਦਰਾ ਰੱਖੂ ਯਾਦ, ਜਿਹੋ ਜਹੇ ਹੱਥ ਵਿਖਾਏ ।
 ਮਾਲ ਜਲੋਂ ਦਾ ਲੁੱਟਿਆ, ਕੁਲ ਤੋਸ਼ਾ ਖਾਨਾ,
 ਸਾੜੀਆਂ ਹੋਰ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਸਾਡੇ ਮਿਹਰਬਾਨਾਂ ।
 ਲਾਇਬਰੇਰੀ, ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ, ਸਾੜੀ ਸ਼ੈਤਾਨਾਂ,
 ਆਰਕਾਈਵਜ਼ ਭੰਡਾਰ, ਤਬਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈਵਾਨਾਂ ।
 ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਈ ਤੋਂ ਬਾਦ ਵੀ, ਜ਼ਾਲਮ ਨਾਦਾਨਾਂ,
 ਸਾੜੇ ਦਫਤਰ, ਆਰਾਮ ਘਰ, ਸਣੇ ਹੋਰ ਮਕਾਨਾਂ,
 ਲੁੱਟ ਪੁੱਟ ਗਈਆਂ ਜਲਾਈਆਂ, ਕਈ ਸਿੱਖ ਦੁਕਾਨਾਂ ।
 ਸੁਰਤ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੂੰ, ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਆਈ,
 ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਰਦਰਸ਼ਨੀ, ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਲਾਈ ।
 ਲਾਲਿਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵੇਖ ਵੇਖ, ਵੰਡੀ ਮਠਿਆਈ,
 ਲਾ ਲਾ ਮਾਵਾ ਲਾਲਿਆਂ, ਬੋਦੀ ਅਕੜਾਈ ।
 ਧੋਤੀ ਸੁੱਕੀ ਵੇਖ ਕੇ, ਖੁਸ਼ ਹੋਈ ਝਾਈ ।

ਦੇਂਦੇ ਫੌਜੀ ਜਨਰਲਾ ਨੂੰ, ਬਹੁਤ ਵਧਾਈ,
 ਥੋਡੀ ਵਾਹਵਾ ਸਿੱਖੇ ਜਨਰਲੇ, ਵੱਡੀ ਵਡਿਆਈ ।
 ਬਿਲਡਿੰਗ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਦੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੱਥੀਂ ਢਾਹੀ ।
 ਨੱਚ ਉਠੀ ਲਾਲਾ ਵਸੋਂ ਸਭ, ਵਡ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ ।
 ਪਾ ਬਜ਼ਾਰੀਂ ਭੰਗੜੇ, ਗੋਗੜ ਭੁੜਕਾਈ ।

ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਖਬਰ ਜਦੋਂ, ਇਹ ਪਹੁੰਚੀ ਜਾ ਕੇ,
 ਕੱਲੇ ਕੱਲੇ ਸਿੰਘ ਨੂੰ, ਗਈ ਲੰਬਾਂ ਲਾ ਕੇ ।
 ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਨੱਠ ਉਠੇ, ਗਭਰੂ ਗੱਚ ਖਾ ਕੇ,
 ਰੋਕ ਰੱਖੇ ਸਨ ਫੌਜ ਪਰ, ਪੁਲ੍ਹ ਡੱਕੇ ਲਾ ਕੇ ।
 ਮਰ ਗਏ ਕਿੰਨੇ ਈ ਫੌਜ ਨਾਲ, ਪੇਂਡੂ ਟਕਰਾ ਕੇ,
 ਬੰਦੀ ਕਰ ਕੇ ਸੁੱਟ ਲਏ, ਕਈ ਬੰਨ੍ਹ ਬੰਨ੍ਹਾ ਕੇ ।
 ਛੱਡੀ ਕਹਿਰੀ ਅੱਗ ਨੇ, ਜਹੀ ਧਰਤ ਤਪਾ ਕੇ,
 ਦਾਣਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਭੁੰਨ ਤੇ, ਸਿੱਖ ਭੱਠੀ ਪਾ ਕੇ ।
 ਕਦ ਤਕ ਬਚਣਾ ਜ਼ਾਲਮਾਂ, ਪਰ ਜਾਨ ਲੁਕਾ ਕੇ?
 ਛੱਡੁ ਗੁਰੂ ਦਾ ਖਾਲਸਾ, ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ ਚੁਕਾ ਕੇ ।

(ਵਿਸਥਾਰ ਹੋਰ ਅਤਿਆਚਾਰ ਦਾ)

ਉਹਨਾਂ ਫੌਜੀਆਂ ਨੌਂ ਡਵੀਜ਼ਨਾਂ ਨਾਲ,
 ਲਿਆ ਜਿੱਤ ਕੇ ਤਖਤ ਨੂੰ ਰੋਕ ਮੀਆਂ ।
 ਸਾਹਵੇਂ ਚੀਨਿਆਂ, ਨੇਛਾ ਲਦਾਖ ਵਿਚੋਂ,
 ਜਿਹੜੇ ਨੱਠੇ ਸੀ ਮਾਰਦੇ ਮੋਕ ਮੀਆਂ ।
 ਬੈਠ ਬੈਠ ਹਰਮੰਦਰ ਵਿਚ ਮੱਸੇ ਵਾਂਗੂੰ,
 ਪੀਂਦੇ ਦਾਰੂਆਂ ਪਾ ਪਾ ਕੋਕ ਮੀਆਂ ।

ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਤੂੰ ਕਰੀਂ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘਾ,
 ਕੋਈ ਦਵੇ ਨ ਪਰਾ ਵਿਚ ਟੋਕ ਮੀਆਂ ।
 ਢੇਰ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਨ ਪਰਕਰਮਾ 'ਚ ਜੋ,
 ਫੌਜੀ ਢੋਈ ਟਰੱਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਮੀਆਂ ।
 ਅੱਧ ਮਰੇ ਕਈ ਸਿਸਕਦੇ ਕਹਿਣ ਪਾਣੀ,
 ਮੋਏ ਜੀਂਦੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣ ਮੀਆਂ ।
 ਚਾਰ ਦਿਨ ਰਹੇ ਚੌਹਠ ਟਰੱਕ ਢੋਂਦੇ,
 ਸੋਲ੍ਹੀਂ ਥਾਈਂ ਬਣਾਈ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਮੀਆਂ ।
 ਧਰਮ ਹਾਰਿਆ ਅੱਜ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘਾ,
 ਜਿੱਤ ਗਿਆ ਪਲੀਤ ਸ਼ੈਤਾਨ ਮੀਆਂ ।

ਹੱਥ ਧੋਵੰਦੇ ਟੱਟੀ ਪਿਸ਼ਾਬ ਵਾਲੇ,
 ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਤ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਅੱਜ ਮੀਆਂ ।
 ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸੀਸ ਦਿੱਤਾ,
 ਬੇਅਦਬੀਆਂ ਕਰਨ ਨਿਰਲੱਜ ਮੀਆਂ ।
 ਅੰਤ ਸੱਚ ਨੇ ਜਿੱਤਣਾ, ਕੂੜ ਹਾਰੂ,
 ਸਿੰਘ ਆਖਦੇ ਨੇ ਗੱਜ ਗੱਜ ਮੀਆਂ ।
 ਸਿਰ ਤੇ ਕੂਕਦਾ ਕਾਲ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ,
 ਕਿੱਥੇ ਜਾਵਣਾ ਪਾਪੀਆਂ ਭੱਜ ਮੀਆਂ?
 ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਹਿਰ ਵਾਲੀ,
 ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਫੌਜੀਆਂ ਹੱਦ ਮੀਆਂ ।
 ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਗਭਰੂ ਜੁਆਨ ਉਹਨਾਂ,
 ਫੜੇ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੀਆਂ ।
 ਫੜ ਫੜ ਮਾਰ ਕੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਥਾਂ ਥਾਂ,
 ਲੰਮਾ ਹੋ ਗਿਆ ਇੰਦਰਾ ਦਾ ਕੱਦ ਮੀਆਂ ।
 ਰਾਜੇ ਰਾਣੇ ਨ ਰਹਿਣੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ,
 ਇਕ ਦਿਨ ਜਾਣਾ ਜਹਾਨ ਤੋਂ ਲੱਦ ਮੀਆਂ ।
 ਹਮਲਾ ਹਾਕਮਾਂ ਆ ਹੰਕਾਰ ਅੰਦਰ,
 ਕੀਤਾ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਨ ਉਤੇ ।
 ਅੱਤਵਾਦ ਦੀ ਜ਼ਾਲਮ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅੱਜ,
 ਲਾਈ ਮੋਹਰ ਹਰ ਸਿੱਖ ਜਵਾਨ ਉਤੇ ।
 ਕਾਇਮ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਨੇ,
 ਧੱਬਾ ਲਾਇਆ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਉਤੇ ।
 ਚੁੱਕੀ ਹਾਕਮਾਂ ਅੱਤ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘਾ,
 ਝੁੱਲੂ ਕਹਿਰ ਕੋਈ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਉਤੇ ।
 ਸੀਲ ਬੰਦ ਪੰਜਾਬ ਸੀ ਭਵਾਂ ਕੀਤਾ,
 ਖਬਰਾਂ ਫੇਰ ਵੀ ਰਹਿਣ ਨ ਸੀਤੀਆਂ ਜੀ ।
 ਸਿੱਖ ਸੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਨੇ ਲਈ ਫਿਰਦੇ,
 ਜ਼ਹਿਰੀ ਅਗਨੀਆਂ ਘੋਲ ਕੇ ਪੀਤੀਆਂ ਜੀ ।
 ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਵੀ ਫੌਜਾਂ ਵਿਚ ਖਬਰ ਪੁੱਜੀ,
 ਫੌਜੀ ਸਿੱਖਾਂ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜੀ ।
 ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਗੱਲ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘਾ,
 ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਗੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੀਤੀਆਂ ਜੀ ।
 ਸੀਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੋਈ ਬੇਪਤੀ ਕਾਰਨ,

ਲਾਵਾ ਉਬਲਦੈ ਕਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੀਆਂ ।
ਫਟਿਆ ਜਦੋਂ ਅਸਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗੂ,
ਆਉ ਹਿੰਦ ਵਿਚ ਜਿਹਾ ਭੂਚਾਲ ਮੀਆਂ ।
ਕਿਲ੍ਹੇ ਢਹਿਣਗੇ ਮਹਿਲ ਮੁਨਾਰਿਆਂ ਨਾਲ,
ਨੱਚੂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਲ ਬਿਕਰਾਲ ਮੀਆਂ ।
ਮੂਹਰੇ ਕੀਤੀਆਂ ਆਉਣ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘਾ,
ਹਾਕਮ ਸਕਣਗੇ ਕਾਲ ਨ ਟਾਲ ਮੀਆਂ ।

ਜੇ ਕੁਝ ਬੀਜੀਏ ਉਗਦੈ ਧਰਤ ਵਿਚੋਂ,
ਅੱਗ ਬੀਜਿਆਂ ਉੱਗਣ ਅੰਗਾਰ ਮੀਆਂ ।
ਸਿਰ ਬੀਜੇ ਜੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਤੁਸੀਂ ਹੱਥੀਂ,
ਸਿਰ ਉੱਗਣੇ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਮੀਆਂ ।
ਇਕ ਇਕ ਸਿਰ ਦੇ ਦੋ ਦੋ ਹੱਥ ਹੋਸਣ,
ਇਕ ਇਕ ਹੱਥ 'ਚੋਂ ਉੱਗੂ ਤਲਵਾਰ ਮੀਆਂ ।
ਚੜ੍ਹਨਾ ਨਹੀਂ ਕਚਹਿਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘਾ,
ਲੇਖੇ ਹੋਣਗੇ ਸਰੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੀਆਂ ।

ਜਨਮੇ ਸਿੰਘ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਧਾਰ ਵਿਚੋਂ,
ਪਲ੍ਹੇ ਰਹਿ ਕੇ ਝੱਖੜਾਂ ਪਾਸ ਮੀਆਂ ।
ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੰਗਦੇ,
ਰੱਖੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੂਲ ਨਾ ਆਸ ਮੀਆਂ ।
ਆਸ ਰੱਖੀਏ ਇਕ ਅਕਾਲ ਉਤੇ,
ਦੁਖ ਸੁਖ ਸਾਡਾ ਓਸੇ ਪਾਸ ਮੀਆਂ ।

ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘਾ,
ਸਿੰਘ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਨਿਰਾਸ ਮੀਆਂ ।

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਉਸਾਰੀ ਦੋਹਰਾ

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਢਾਅ ਇੰਦਰਾ, ਗਈ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪੈ,
ਮੈਨੂੰ ਕਿਧਰੇ ਪਾਪ ਇਹ, ਲੈ ਕੇ ਜਾਏ ਨ ਬਹਿ ।
ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਦਾ ਤਖਤ ਢਾ ਕੇ,
ਪੈ ਗਈ ਕਾਹਲੀ ਬਨੌਣ ਦੀ ਇੰਦਰਾ ਨੂੰ ।
ਚਿੰਤਾ ਲੱਗ ਗਈ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਕੋਲੋਂ,
ਲਾਏ ਫੱਟ ਲੁਕੌਣ ਦੀ ਇੰਦਰਾ ਨੂੰ ।
ਖੇਲੇ ਹੋਏ ਹੋਏ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਤਾਈਂ,

ਫੌਜੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਉਤੇ ਬਨਵੌਣ ਲੱਗੀ ।
 ਸਿੱਤਾ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ ਨੂੰ ਚਾਹੜ ਟੇਟੇ,
 ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਬੇਕਾਰ ਕਰਵੌਣ ਲੱਗੀ ।
 ਐਪਰ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਪਈ ਬਿਪਤਾ,
 ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਰਾਹ ਵਿਖਾਲਦੇ ਰਹੇ ।
 ਹੁਕਮ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਉੱਤੇ,
 ਹੁਕਮ ਸਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ ਕੇ ਪਾਲਦੇ ਰਹੇ ।
 ਅੱਜ ਵੀ ਜਿਹੜਿਆਂ ਜਾਬਰਾਂ ਤਖਤ ਢਾਇਐ,
 ਭੁੱਲ ਗਏ ਨੇ ਸ਼ੈਦ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ।
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਹੇ ਦੇ ਚਨੇ ਚਬਾਏ ਹੈਸਣ,
 ਮੀਰ ਮੰਨੂੰ ਤੈਮੂਰਾਂ ਅਬਦਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ।
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਸੀਸ ਦਿੱਤਾ,
 ਘਰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਢਾਅ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਨੇ ਉਹ ।
 ਸਾਡੀ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਮੌਤ ਸਾਡੀ,
 ਸਾਡੀ ਅਲਖ ਮੁਕਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਨੇ ਉਹ ।
 ਲੱਖ ਪੂਰ ਦੇਵੇ ਘਾਪੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ,
 ਲੱਖ ਢੱਠੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਉਸਾਰੀ ਜਾਵੇ ।
 ਲੱਖ ਲਾਸ਼ਾਂ ਸਰੋਵਰ 'ਚੋਂ ਕੱਢੀ ਜਾਵੇ,
 ਲੱਖ ਰੇਡੀਓ ਉੱਤੇ ਪਰਚਾਰੀ ਜਾਵੇ ।
 ਐਪਰ ਪੰਥ ਦੀ ਹੋਈ ਨਿਰਾਦਰੀ ਨੂੰ,
 ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਤੀਕ ਨਹੀਂ, ਸਿੱਖ ਭੁਲਾ ਸਕਦਾ ।
 ਫੱਟ ਜ਼ਖਮ ਦਾ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ਕ ਭਰ ਸਕਦੇ,
 ਐਪਰ ਜ਼ਖਮਾਂ ਦਾ ਦਾਗ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ।
 ਤੀਲ੍ਹੀ ਲਾ ਕੋਈ ਭਾਂਬੜ ਤਾਂ ਬਾਲ ਸਕਦੇ,
 ਮੱਚਿਆ ਭਾਂਬੜ ਸੰਭਾਲਣਾ ਬੜਾ ਔਖੇ ।
 ਸੌਖੇ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਸ਼ੇਰ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਨਾ,
 ਫੱਟੜ ਸ਼ੇਰ ਸੰਭਾਲਣਾ ਬੜਾ ਔਖੇ ।
 ਅਸੀਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਖਾਲਸੇ ਦੇ,
 ਕਾਂਗਰੀ ਚੜ੍ਹੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਕੌਣ?
 ਤੇਗਾਂ ਭੁੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਾਣ?
 ਅਰਸ਼ੋਂ ਡਿੱਗਦੀਆਂ, ਬਿਜਲੀਆਂ ਬੋਚਦੇ ਕੌਣ?
 ਆ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਅੰਦਰ,
 ਮਸਤੀ ਦੂਰ ਨਾ ਸਮਝ ਮਸਤਾਨਿਆਂ ਦੀ ।
 ਸੁਝਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸ਼ਮੂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੀ,
 ਰੰਗ ਲਿਆਵੇਗੀ ਮੌਤ ਪਰਵਾਨਿਆਂ ਦੀ ।

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਬਾਰੇ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੌਹਰਾ

ਹਰਿਮੰਦਰ ਤੇ ਤਖਤ ਦੀ, ਕੈਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸ਼ਾਨ,
 ਰਹੇ ਨਿੰਤਰਦੇ ਸੂਰਮੇ, ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਮੈਦਾਨ ।
 ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹੋ ਹਾਕਮੋ, ਕੰਨ ਖੋਲ੍ਹੋ ਸਰਕਾਰ,
 ਕੀ ਸਕਦੇ ਹੋ ਰੱਬ ਨੂੰ, ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਾਲਮੇ ਮਾਰ?
 ਜੇ ਰੱਬ ਮਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ, ਇਹ ਫੌਜੀ ਸਰਕਾਰ,
 ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤ ਵੀ, ਨਹੀਂ ਸਕੋਗੇ ਮਾਰ ।
 ਖਾਲਸਾ ਪੁੱਤ ਅਕਾਲ ਦਾ, ਬਾਪੂ ਇਹਦਾ ਅਕਾਲ,
 ਪੋਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਦੀ ਵੀ, ਦੋਹਾਂ ਤਾਈਂ ਕਾਲ ।
 ਹੋਇਆ ਪਰਗਟ ਖਾਲਿਸਾ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਮੌਜ,
 ਪੁੱਤਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਦਾ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਫੌਜ ।
 ਸਮਝੋ ਹੁਣ ਗਏ ਪਾਪੀਓ, ਦਿਨ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਮੁੱਕ,
 ਧਰਤੀ ਉਤੋਂ ਪਾਪ ਨੇ, ਜਾਣੈ ਡੇਰਾ ਚੁੱਕ ।
 ਅਮਰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਖਾਲਿਸਾ, ਮੌਤ ਸਕੇ ਨ ਮਾਰ,
 ਅਜਮਾ ਚੁੱਕੇ ਏਸ ਨੂੰ, ਕਈ 'ਮੰਨੂ' ਕਈ ਵਾਰ ।
 ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮਿਲਦੀ ਸਦਾ ਹੀ, ਸ਼ਰਤ ਮੌਤ ਦੀ ਨਾਲ,
 ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਡਰੀਏ ਮੌਤ ਤੋਂ, ਲੱਖ ਕੂਕੇ ਸਿਰ ਕਾਲ ।
 ਕੰਡੇ ਮੁੜਵੇਂ, ਸਿੱਖ ਨੇ, ਨਹੀਂ ਬੇਰੀ ਦੇ ਬੇਰ,
 ਇਕ ਹਲੂਣੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਝਾੜ ਲਓਗੇ ਫੇਰ ।
 ਨ ਇਹ ਮਰੇ ਨ ਮਰਨਗੇ ਹਸਰ ਤੀਕਰ,
 ਕਾਲ ਰਹਿਤ ਇਹ ਪੁੱਤ ਅਕਾਲ ਦੇ ਨੇ ।
 ਅਜ ਤੱਕ ਵਿਚਰਦੇ ਖਾਲਸੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ,
 ਇਹ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਦੇ ਨੇ ।
 ਅਜ ਟੈਂਕਾਂ, ਮੀਜਾਈਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ,
 ਸਾਡੇ ਲਹੂ ਥੀਂ ਧਰਤ ਹੰਗਾਲਦੇ ਨੇ,
 ਸੱਚ ਆਖਦਾ ਮੈਂ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘਾ,
 ਫਿਰਦੇ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਭਾਲਦੇ ਨੇ ।
 ਅੱਜ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਅਬਦਾਲੀਆਂ, ਮੰਨੂਆਂ ਜੋ,
 ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾਗੀਆਂ ਨੇ ।
 ਰੂਪ ਧਾਰ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ਦਾ,
 ਫੇਰ ਹੋਣੀਆਂ 'ਮੱਸਿਓ' ਜਾਗੀਆਂ ਨੇ ।

ਭਿਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੀ ਲੋਥ ਤੇ ਪਾ ਭੰਗੜੇ,
ਤੁਸੀਂ ਖੂਬ ਮਠਿਆਈਆਂ ਖਾਧੀਆਂ ਨੇ ।
ਸੱਥਰ ਵਿਛਣਗੇ ਉਥੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘਾ,
ਗਈਆਂ ਜਿਥੇ ਮਨਾਈਆਂ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਨੇ ।

ਇੰਦਰਾ ਦਾ ਕਤਲ

ਪੂਰਤੀ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਦੀ

ਦੋਹਰਾ

ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ, ਦੋ ਯੋਧੇ ਸਰਦਾਰ,
ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ, ਜਨਮੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ।

ਵਿੱਚ ਖਾਲਸੇ ਭਲਾ ਹੈ, ਵੱਡਾ ਛੋਟਾ ਕੌਣ?

ਗੁਰ ਨਿੰਦਕ ਦੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਕੌਣ ਲਾਹ ਦਵੇ ਧੌਣ?

ਜੰਮਿਆਂ ਵਿਚ ਮਲੋਇਆਂ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਨਾਲ,

ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮਦਾਸੀਆ, ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲਾਲ ।

ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਜਵਾਨ ਸੀ, ਪੁਲਿਸ 'ਚ ਦਿੱਲੀ ਜਾ,

ਸਿੱਧਾ ਥਾਣੇਦਾਰ ਹੀ, ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਣਾ ।

ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਉਹ, ਗਿਆ ਸਭਨਾਂ ਮਨ ਭਾ,

ਇੰਦਰਾ ਦੇ ਅੰਗ ਰਕਸ਼ਕਾਂ, ਸੀ ਵਿਚ ਲੱਗ ਗਿਆ ।

ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਉਹ ਸਿਰੇ ਦਾ, ਗਿਣਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਸੀ,

ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ 'ਚ ਇੰਦਰਾ, ਨਾਲ ਹੀ ਰੱਖਦੀ ਸੀ ।

ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਤੇ ਇੰਦਰਾ, ਕੀਤਾ ਹਮਲਾ ਜਾਂ,

ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਬੇਅੰਤ ਤੋਂ, ਗੱਲ ਹੋ ਸਕੀ ਨਾ ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਓਸ ਨੇ, ਪੂਰੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ,

ਪਹਿਲੀ ਹੋਈ ਕੁਰਹਿਤ ਦੀ, ਤਨਖਾਹ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਲ ।

ਇਕ ਜਰਨੈਲ ਸੀ ਫੌਜ ਦੇ, ਦਿਆਲ ਤੇ ਜੱਟ ਬਰਾੜ,

ਨੌਕਰੀਆਂ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ, ਤਖਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸਾੜ ।

ਇਹ ਇਕ ਸਿੰਘ ਰਾਮਦਾਸੀਆ, ਭਾਈ ਜੈਤੋ ਦਾ ਵੀਰ,

ਰੜਕਿਆ ਜੀਹਦੀ ਹਿੱਕ ਵਿਚ, ਤਖਤ ਬੇਅਦਬੀ ਤੀਰ ।

ਸਤਵੰਤ ਰੰਧਾਵਾ ਜੱਟ ਜੋ, ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੀ ਕੁੱਲ,

ਮਾੜਾ ਮੋਟਾ ਜਿਉਂਦੇ ਨਾ, ਘੁਲਣ 'ਚ ਕੋਈ ਤੁੱਲ ।

ਧਰਮ ਕੋਟ ਰੰਧਾਵਿਓਂ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲਾਲ,

ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਅਗਵਾਨ ਪਰ, ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਫਿਲਹਾਲ ।

ਅੰਗ ਰਕਸ਼ਕ ਸੀ ਉਹ ਵੀ, ਰਾਣੀ ਇੰਦਰਾ ਦਾ,

ਲਿਆ ਬੇਅੰਤ ਨੇ ਓਸ ਨੂੰ, ਜਿਗਰੀ ਯਾਰ ਬਣਾ ।

ਫਿਰ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਬੈਠ ਕੇ, ਪੱਕੀ ਕੀਤੀ ਗੱਲ,

ਮਸਲਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦਾ, ਆਪਾਂ ਕਰੀਏ ਹੱਲ ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਗੁਰੂ ਪਾਸ,
 ਬੇਅੰਤ ਨੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ, ਕਰਵਾਈ ਅਰਦਾਸ ।
 ਦੇਗ ਨਾਲ ਹੀ ਓਸ ਨੂੰ, ਫੁੱਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੰਜ,
 ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਚਿੱਤ ਨੂੰ, ਮਿਟ ਗਏ ਸਾਰੇ ਰੰਜ ।
 ਓਥੇ ਪਰ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਸਕਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ,
 ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪਰ ਉਹ ਵੀ, ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਗਿਆ ।
 ਅਕਤੂਬਰ ਸੱਨ ਚੁਰਾਸੀਆ, ਕੱਤੀ ਸੀ ਤਰੀਕ,
 ਲੰਘੀ ਕੋਲੋਂ ਇੰਦਰਾ, ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਤੇ ਠੀਕ ।
 ਇਕ ਦਮ ਸ਼ੇਰ ਬੇਅੰਤ ਨੇ, ਗੋਲੀ ਦਿੱਤੀ ਚਲਾ,
 ਸਟੇਨ ਗੰਨ ਸਤਵੰਤ ਨੇ, ਦਿੱਤੀ ਕੁੱਲ ਵਰ੍ਹਾ ।
 ਇੰਦਰਾ ਡਿੱਗੀ ਧਰਤ ਤੇ, ਇਕ ਗਿਰਧਣੀ ਖਾ,
 ਮੇਰਾ ਰਾਖਾ ਹਿੰਦੂਓ! ਮੈਨੂੰ ਮਾਰ ਗਿਆ ।
 ਕਿਹਾ ਬੇਅੰਤ ਨੇ ਗੱਜ ਕੇ, ਗੋਲੀ ਹੋਰ ਚਲਾ,
 ਤੂੰ ਵੀ ਰਾਖੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ, ਤਖਤ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਢਾਂ ।
 ਜੈਲੇ, ਦਿਆਲ, ਬਰਾੜ ਜਹੇ, ਇੰਦਰਾ ਨਹੀਂ ਸਭ ਸਿੱਖ,
 ਤੇਰੀ ਮੌਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ, ਇਹ ਸਕਦੇ ਨੇ ਲਿਖ ।
 ਝੱਟ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਵਾਲਿਆਂ, ਦਿੱਤੀ ਅੱਗ ਵਰ੍ਹਾ,
 ਸਤਵੰਤ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾ ਕੇ, ਚੌਦਾਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ।
 ਫੜ ਕੇ ਪਰ ਬੇਅੰਤ ਨੂੰ, ਠਾਣੇ ਲੱਗੇ ਲਜਾਨ,
 ਖੋਹਣ ਪੈ ਗਿਆ ਗੱਨ ਨੂੰ, ਧੁਰਲੀ ਮਾਰ ਜੁਆਨ ।
 ਇਕ ਦਮ ਡਰਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਨੇ, ਗੋਲੀਏਂ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾ,
 ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਨੂੰ, ਦਿੱਤਾ ਪਾਰ ਬੁਲਾ ।
 ਰੇਡੀਓ, ਟੀ. ਵੀ. ਕੂਕਦੇ, ਪਏ ਕੀਰਨੇ ਪਾਣ,
 ਸਿੱਖ ਇੰਦਰਾ ਨੂੰ ਮਾਰ ਗਏ, ਅੱਗ ਰਖਸ਼ਕ ਨਾਦਾਨ ।
 ਜੋ ਭਿੰਡਰਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ, ਥੱਕੇ ਨਾ ਭੰਗੜੇ ਪਾ,
 ਸੁਣ ਇੰਦਰਾ ਦੀ ਮੌਤ ਉਹ, ਡਿੱਗ ਪਏ ਸੀ ਗਸ਼ ਖਾ ।
 ਧੰਨ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਧੰਨ ਨੇ ਸਿੱਖ ਤੇਰੇ,
 ਧੰਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੂੰ ਸਰਦਾਰੀਆਂ ਨੇ ।
 ਪਾਈਆਂ ਭਾਜੀਆਂ ਹਾਕਮਾਂ ਟੈਂਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ,
 ਸਿੰਘਾਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਉਤਾਰੀਆਂ ਨੇ ।
 ਜੰਮਦੇ ਰਹੇ ਬੇਅੰਤ ਸਤਵੰਤ ਵਰਗੇ,
 ਜਾਨਾਂ ਵਾਰੀਆਂ, ਆਨਾਂ ਨ ਹਾਰੀਆਂ ਨੇ ।
 ਪੰਥ ਪਾਊਗਾ ਮੁੱਲ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘਾ,
 ਮੱਲਾਂ ਯੋਧਿਆਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਨੇ ।

ਇੰਦਰਾ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਦੋਹਰਾ

ਜਾਂ ਇੰਦਰਾ ਦੇ ਮਰਨ ਦਾ, ਸ਼ਾਮੀਂ ਹੋਇਆ ਏਲਾਨ,
ਗੁੰਡੇ ਕਾਂਗੋ ਆਈ ਦੇ, ਨਿੱਤਰੇ ਵਿਚ ਮਦਾਨ ।
ਬਣੀ ਬਣਾਈ ਵਿਚਿੰਤ ਸੀ, ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਚਾਲ,
ਅਫਵਾਹਾਂ ਫੈਲਾ ਕੇ, ਪਾਇਆ ਖੂਬ ਭੁਚਾਲ ।
ਮਿਲੀ ਭੁਗਤ ਸੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ, ਏਸ ਜਬਰ ਵਿਚਕਾਰ,
ਗੋਂਦ ਗੁੰਦੀ ਸੀ ਗੁੰਡਿਆਂ, ਹੋ ਪੂਰੇ ਤੱਯਾਰ ।
ਦਿੱਤੀਆਂ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਹੀ, ਅਫਵਾਹਾਂ ਫੈਲਾ,
ਸਿੱਖਾਂ ਪੀਣ ਦੇ ਪਾਣੀਏਂ, ਦਿੱਤੀ ਜ਼ਹਿਰ ਮਿਲਾ ।
ਸਿੱਖ ਇੰਦਰਾ ਦੇ ਮਰਨ ਤੇ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਰਹੇ ਮਨਾ,
ਘਰ ਘਰ ਹੋਣ ਦੀਵਾਲੀਆਂ, ਦੀਵੇ ਰਹੇ ਜਗਾ ।
ਤੀਜੀ ਇਹ ਅਫਵਾਹ ਸੀ, ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੈਲਾ,
ਲਾਸ਼ਾਂ ਲੱਦੀ ਰੇਲ ਇਕ, ਗਈ ਪੰਜਾਬੋਂ ਆ ।
ਤਿੰਨਾਂ ਹੀ ਅਫਵਾਹਾਂ ਨੂੰ, ਵਿਚਿੰਤਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ,
ਜੀਪਾਂ ਉਤੇ ਪੁਲਸੀਏ, ਥਾਂ ਥਾਂ ਗਏ ਉਛਾਲ ।
ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਫੇਰ ਕੇ, ਖੂਬ ਕੀਤਾ ਪਰਚਾਰ,
ਨਾਅਰਾ ਜਿਵੇਂ ਜਹਾਦ ਦਾ, ਖੁਦ ਲਾਇਆ ਸਰਕਾਰ ।
ਬੱਸਾਂ ਅਤੇ ਸਕੂਟਰਾਂ, ਜੀਪਾਂ ਕਾਰਾਂ ਲਾ,
ਵਿਚ ਟਰੱਕਾਂ ਵੋ ਵੋ, ਗੁੰਡੇ ਲਏ ਮੰਗਾ ।
ਹਰਿਆਣੇ 'ਚੋਂ ਭਜਨ ਲਾਲ, ਢੋਲ ਤੇ ਡੱਗੇ ਮਾਰ,
ਗੁੱਜਰ ਜਾਟ ਅਹੀਰ ਸੀ, ਆਂਦੇ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ।
ਬਾਲਮੀਕੀਏ, ਭੰਗੀਏ, ਧਾਣਕ ਟੱਪਰੀ ਵਾਸ,
ਵਿਚ ਸਲੱਮਾਂ ਰਹਿਣ ਜੋ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹੀ ਪਾਸ ।
ਗੁੰਡੇ ਕਾਂਗੋ ਆਈ ਦੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਓਹਦੇਦਾਰ,
ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਆ ਗਏ, ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਕਾਰ ।

ਆਖਿਆ ਦੇ ਦੇ ਬੋਤਲਾਂ, ਨਾਲ ਰੁਪਈਆ ਸੌ,
 ਸਰਕਾਰ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਹੈ, ਰੱਤਾ ਨਾ ਰੱਖਿਓ ਭੋ ।
 ਨਾਲ ਬਾਰੂਦੀ ਸਲਫਰਾਂ, ਰਾਡਾਂ ਲੱਭੋ ਦੀਆਂ,
 ਅੱਗਾਂ ਲਾਣ ਨੂੰ ਡੱਬੀਆਂ, ਦਿੱਤੀਆਂ ਆਮ ਗਈਆਂ ।
 ਲੁੱਕ, ਮਿਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਤੇ, ਪਟਰੌਲ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਨਾਲ,
 ਆਖਿਆ, “ਧਰਮੀਂ ਗੁੰਡਿਓ, ਸਿੱਖੜੇ ਲਓ ਸੰਭਾਲ” ।
 ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ ਵਿਚ ਪਲਾਂ ਦੇ, ਦਿੱਤਾ ਹੱਲਾ ਬੋਲ,
 ਦਿਸਿਆ ਜਿਥੇ ਸਿੱਖ ਕੋਈ, ਖੱਪੇ ਦਿੱਤੇ ਖੋਲ੍ਹ ।
 ਲੱਗੇ ਮੂਹਰੇ ਜਾ ਰਹੇ, ਐਮ. ਪੀ. ਲੀਡਰ ਆਪ,
 ਸਿੱਖ ਘਰਾਂ ਤੇ ਜਾਣ ਉਹ, ਲਾਲ ਚਰਖੜੀ ਛਾਪ ।
 ਭੀੜ ਪਛਾਣ ਕੇ ਚਰਖੜੀ, ਧਾਵਾ ਬੋਲ ਦਵੇ,
 ਕੱਲੇ ਕੱਲੇ ਸਿੱਖ ਤੇ, ਸੌ ਸੌ ਕੁੱਦ ਪਵੇ ।
 ਕੁੱਟ ਕੁੱਟ ਰਾਡਾਂ ਨਾਲ ਹੀ, ਸਿਰ ਦੇਂਦੇ ਸਨ ਪਾੜ,
 ਪਾ ਪਾ ਕੇ ਪਟਰੌਲ ਵੀ, ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਾੜ ।
 ਮਜ਼ਬੂਰਾਂ ਸੰਗ ਹੋ ਰਿਹਾ, ਜ਼ੋਰੀਂ ਬਲਾਤਾਕਾਰ,
 ਪਿਤਾ ਸਾਹਮਣੇ ਧੀ ਸੀ, ਪਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾਰ ।
 ਲਾਜਪਤ ਨਗਰ, ਮੁਨੀਰਕਾ, ਆਸ਼ਰਮ ਜਮਨਾ ਪਾਰ,
 ਭੋਗਲ ਨਾਲੇ ਜੋਗ ਪੁਰਾ, ਕੀਤੇ ਅੱਤ ਲਚਾਰ ।
 ਕੁੱਲ ਸਕੂਟਰ ਟੈਕਸੀਆਂ, ਸਣ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਜੋ,
 ਸਣੇ ਮਾਲਿਕਾਂ ਸੜਕ ਤੇ, ਸਾੜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਉਹ ।
 ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਤੇ ਹੱਟੀਆਂ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਪਛਾਣ,
 ਗੁੰਡੇ ਕਾਂਗੋ ਆਈ ਦੇ, ਵਧ ਵਧ ਸਾੜੀ ਜਾਣ ।
 ਤ੍ਰਿਲੋਕਪੁਰੀ ਮੰਗੋਲਪੁਰੀ, ਨਾਲੇ ਜਮਨਾ ਪਾਰ,
 ਜਾਟਾਂ ਰਲ੍ਹੇ ਰੰਗ ਗੁੱਜਰਾਂ, ਕੀਤੀ ਸੀ ਇਹ ਕਾਰ ।
 ਲੈ ਅਕਤੂਬਰ ਕੱਤੀਓਂ, ਚਾਰ ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ,
 ਦਰਿਆ ਲਹੂ ਦੇ ਵੇਖ ਕੇ, ਪਏ ਪਰਲੋਂ ਦੀ ਸ਼ੌਂਕ ।
 ਪੁਲਸ ਫੌਜ ਵੀ ਰਲੀ ਸੀ, ਇਹਨਾਂ ਗੁੰਡਿਆਂ ਸੰਗ,
 ਹੱਥੀਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹੱਥ ਲਏ, ਖੂਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ।
 ਮਾਰੇ ਗਏ ਤਸੀਹੇ ਦੇ, ਪਾ ਪਾ ਗਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਟੈਰ,
 ਸਾੜੇ ਅੱਗਾਂ ਲਾ ਕੇ, ਕੱਢਿਆ ਕਿਹੜਾ ਵੈਰ ।
 ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦਾ, ਏਸੇ ਦਿੱਲੀ ਆ,
 ਸਿਰ ਦੇ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਲਿਆ ਸੀ ਧਰਮ ਬਚਾ ।
 ਮੇਨ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਿੱਲੀ ਤੇ, ਰੇਲਾਂ ਤਾਈਂ ਰੋਕ,
 ਵੱਢਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ, ਲੱਖਾਂ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕ ।

ਬੱਕਰੇ ਸਣ, ਜਿਉਂ ਸਿੱਖ ਕੋਈ, ਹੋਸਣ ਨਹੀਂ ਇਨਸਾਨ,
 ਧਰਤੀ ਹੋਈ ਦੇਸ਼ ਦੀ, ਸਾਰੀ ਲਹੂ ਲੁਹਾਨ ।
 ਦੱਸਾਂ ਕੀ ਮੈਂ ਦੋਸਤੋ, ਕੀਕੂੰ ਕਰਾਂ ਬਿਆਨ,
 ਕਲਮ ਨਹੀਂ ਲਿਖਣਾ ਮੰਨਦੀ, ਲਾਇਆ ਬਬੇਰਾ ਤਾਨ ।
 ਏਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ, ਹੋਰਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ,
 ਏਸੇ ਢੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਲਏ, ਸਾਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਖਿੱਚ ।
 ਰਾਡਾਂ ਏਸੇ ਢੰਗ ਦੀਆਂ, ਲੰਮੀਆਂ ਇਕ ਸਮਾਨ,
 ਓਹੀ ਬਰੂਦੀ ਸਲਫਰਾਂ, ਘਰਾਂ ਤੇ ਓਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ।
 ਗੱਲ ਕੀ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਵਿਚ, ਸਿੱਖ ਮੁਕਾਣ ਲਈ,
 ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕਾਂਗੋ ਵਲੋਂ ਸੀ, ਚਿਰ ਤੋਂ ਘੜੀ ਗਈ ।
 ਨਾ ਵੀ ਮਰਦੀ ਇੰਦਰਾ, ਕਾਰਾ ਹੋਣਾ ਈ ਸੀ,
 ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਸੀ ਰੜਕਦੀ, ਦਾਹੜੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ।
 ਇਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੰਦ ਵਿਚ, ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਮਰੇ,
 ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਈ ਅਰਬ ਦੇ, ਅੱਗ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹੇ ।
 ਬੇਘਰ ਹੋਏ ਬੇਅੰਤ ਹੀ, ਕੈਂਪਾਂ ਵਿਚ ਪਏ,
 ਬੱਚੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤਾਈਂ ਨਾ, ਅੱਜ ਤੱਕ ਲੱਭ ਰਹੇ ।

ਧੀਆਂ ਜਿਹਨਾਂ ਉਧਾਲੀਆਂ, ਛੁਡਵਾਈਆਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ,
 ਅਕ੍ਰਿਤਘਣਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ, ਗੱਲਾਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ।
 ਮਰਦੇ ਰਹੇ ਸਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਲਈ, ਸਭ ਕੁਝ ਗਏ ਉਹ ਭੁੱਲ,
 ਵਾਹਵਾ ਸਾਡੇ ਸਿਰਾਂ ਦਾ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਪਾਇਆ ਮੁੱਲ ।
 ਭਾਣਾ ਸਿੰਘੋ ਮੰਨ ਲਓ, ਕਰੋ ਨ ਛੋਟਾ ਜੀ,
 ਭਾਵੀ ਟਲ੍ਹੇ ਨ ਟਾਲਿਆਂ, ਭਾਵੀ ਵਰਤ ਗਈ ।
 ਐਪਰ ਸਾਰੀ ਯੋਧਿਓ, ਹੈ ਆਪਣੀ ਹੀ ਭੁੱਲ,
 ਬੇਮੁਖ ਹੋਣ ਦਾ ਗੁਰੂ ਤੋਂ, ਪਿਆ ਤਾਰਨਾ ਮੁੱਲ ।
 ਗੁਰਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਜਦੋਂ ਤੱਕ, ਰਹਿਣ ਨਿਆਰੇ ਸਿੱਖ,
 ਸਦਾ ਰਹਾਂਗਾ ਅੰਗ ਸੰਗ, ਲਓ ਪੱਥਰ ਤੇ ਲਿਖ” ।
 “ਐਪਰ ਮੇਰੇ ਸਿੱਖ ਜਦ, ਗਏ ਬਿਪਰਨ ਕੀ ਰੀਤ”,
 “ਮੋੜ ਲਊਂ ਮੈਂ ਮੁੱਖੜਾ, ਕਰਾਂ ਨਾ ਮੈਂ ਪਰਤੀਤ” ।
 ਰੁੱਠਾ ਕਲਗੀ ਵਾਲੜਾ, ਰਲ ਕੇ ਲਈਏ ਮਨਾ,
 ਇਸ “ਬਿਪਰਨ ਕੀ ਰੀਤ” ਦਾ, ਪਾਪ ਲਈਏ ਬਖਸ਼ਾ ।
 ਕਰੀਏ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਜੇ, ਉਹ ਸਦ ਬਖਸ਼ਨਹਾਰ,
 ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ, ਵਾਰ ਦਿੱਤੇ ਸੁੱਤ ਚਾਰ ।
 ਹੁਣ ਵੀ ਕੇਵਲ ਓਸ ਦੀ, ਸਿੰਘੋ ਰੱਖੇ ਆਸ,
 ਖਾਲਸਿਓ ਗਿਰੜਾਓ ਨਾ, ਆਦਮ ਖੋਰਾਂ ਪਾਸ ।

ਸੁਣ ਕੇ ਖਾਂਦੇ ਤਰਸ ਨਹੀਂ, ਲੇਲਿਆਂ ਦੀ ਚੰਘਿਆੜ,
ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਪਾੜ ਕੇ, ਕੋਲ ਪਿਆਂ ਬਘਿਆੜ ।
ਜੋ ਹੋਇਆ ਸੋ ਹੋ ਗਿਆ, ਸਾਂਭੋ ਆਪਣਾ ਆਪ,
ਅਸੀਂ ਭੁਲਾਇਆ ਆਪ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਾਪ ।
ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾਂ 'ਚ ਆਈਏ, ਕਰੀਏ ਕੋਈ ਗੱਲ,
ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦੇ ਰਾਹ ਲੱਗ, ਤੁਰੀਏ ਸਤਿਗੁਰ ਵੱਲ ।
ਸੌ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਆਏ ਨੇ, ਇੰਜ ਭਵਿੱਖਤ ਵਾਕ,
ਆਓ ਸਿੰਘੋ! ਇਹਨਾਂ ਵੱਲ, ਮਾਰ ਲਈਏ ਇਕ ਝਾਤ ।

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ

ੴ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸੋ ਸਾਖੀ ਪੋਥੀ 'ਮੰਗਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਰਚਿਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ॥

ਜਿਨ ਕੇ ਕਾਰਨੇ ਪੰਥ ਕੀਓ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ॥

ਓਟ ਤਕਾਵਨ ਜਾਵੇਗੇ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇ ਪਾਸ ॥

ਦਰਿਪ ਮੁਲਕ ਕੀ ਜਾਨ ਕੇ ਖਾਵੇਂਗੇ ਆਪ ॥

ਤਬੀ ਕ੍ਰੋਧ ਹੋਏ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਝਗੜਾ ਚਲੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਮੇਂ ਆਨ ॥

ਬੇਗਾਨ ਬਹੁਤ ਮਰੇਂਗੇ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਕੀ ਸ਼ਾਨ ॥

ਤਬੀ ਏਕ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੇ ਕਿਲ੍ਹਾ ਬਨਾਵੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਕੋ ਆਨ ॥

ਰਾਜ ਚਲਸੀ ਰੰਡੀ ਕਾ ਫੌਜਾਂ ਚੜ੍ਹੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਮੇਂ ॥

ਖੁਰ ਭਿਜੇ ਘੋੜੇ ਕਾ ਹਰਿਮੰਦਰ ਮੇਂ ਆਨ ॥

ਡੱਟ ਜਾਏਗਾ ਖਾਲਸਾ ਘੋਰ ਬਿਪਤ ਕੇ ਬਾਅਦ ।

ਖੁਆਰ ਹੋਏ ਸਭ ਮਿਲੇਂਗੇ ਸਿੰਘ ਬਿਪਤ ਮੇਂ ਆਨ ॥

ਤਬੇ ਮਾਝਾ, ਮਾਲਵਾ, ਦੁਆਬਾ ਦੁਖੀ ਹੋਵੇ ਸਭ ਗ੍ਰਾਮ ॥

ਖੰਡ - ਖੰਡਾ ਚੜ੍ਹੇ ਤਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਲਟੇਸ਼ਵਰ ਕੇ ਧਾਮ ॥

ਤਬੀ ਸਿੰਘ ਫੌਜ ਚੜ੍ਹੇ ਆਟਾਰੀ ਮੇਂ ਆਨ ॥

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚਕਰ ਇਤਨਾ ਖੂਨ ਬਹਾਵੇ ॥

ਘੋੜੇ ਕਾ ਤੰਗ ਖੂਨ ਮੇਂ ਭਿਜ ਜਾਵੇ ॥

ਤਬ ਜਲੰਧਰ ਲੁਧਪੁਰ ਕੋ ਲੂਟ ਕਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਅੰਬਾਲਾ ਲੂਟ ॥

ਢਾਈ ਲੱਖ ਖਾਲਸਾ ਹੋਵੇ ਸ਼ਹੀਦ ਸੱਤਰ ਲੱਖ ਹਿੰਦੂ ਮਰ ਜਾਵੇ ॥

ਤਬੀ ਰੂਸ ਚੀਨ ਹਿੰਦ ਮੇਂ ਚੜ੍ਹ ਆਵੇ ॥

ਘੋਰ ਯੁੱਧ ਮੱਚ ਕਰ ਸੱਤਰ ਕ੍ਰੋੜ ਸੇ ਸਤਾਰਾਂ ਕ੍ਰੋੜ ਬਚ ਜਾਵੇ ।

ਦਿੱਲੀ ਤਖਤ ਪੇ ਬਹਿ ਜਾਵੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਫੌਜ ॥

ਤਬੇ ਸਬੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕਰੇਂ ॥

ਤਾਬੇ ਚਲੇਂ ਜੋ ਪੰਥ ਕੇ ਜਮ ਕਾ ਬਾਣ ਨਾ ਪਾਵੇ ॥

ਨੰਗਾ, ਭੂਖਾ, ਮੰਗਤਾ ਕੋਈ ਨਾ ਜਾਵੇ ਲੰਗਰ ਸਭੇ ਖਾਵੇ ॥

ਤਬੀ ਕਲਜੁਗ ਮੇਂ ਸਤਿਯੁਗ ਹੋਸੀ ਆਨ ॥

ਵਾਪਰ ਕੇ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ, ਏਹੇ ਭਵਿੱਖਤ ਵਾਕ,
 ਪਾਸਾ ਪਲਟੂ ਸਿੰਘਾਂ ਲਈ, ਵੇਖਿਓ ਆਪਣੇ ਆਪ ।
 ਰੂਸ ਰਾਸ ਤੋਂ ਸਿੰਘ ਹੀ, ਫੇਰ ਬਚਾਣਗੇ ਦੇਸ਼,
 ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੋਧ ਕੇ, ਕੱਟਣ ਕੁੱਲ ਕਲੇਸ਼ ।
 ਰਾਖੀ ਕਰਨਗੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ, ਲਾ ਕੇ ਪੂਰਾ ਤਾਨ,
 ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਸਾਰਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ।
 ਛੱਡਣਾ ਤਖਤ ਹੁਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ, ਨ ਹੀ ਪਟਣਾ ਸਾਹਬ,
 ਸ਼ਾਨ ਇਹਨਾ ਦੀ ਕਦੀ ਨਹੀਂ, ਦੇਣੀ ਹੋਣ ਖਰਾਬ ।
 ਵਿਚ ਨਿਹੰਗਾਂ ਅਜੇ ਤੱਕ, ਬੋਲੇ ਹਨ ਪ੍ਰਧਾਨ,
 ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਚੱਲਦੇ ਆਨ ।
 “ਪੱਛਮ ਵਲੋਂ ਚੜ੍ਹੇਗਾ, ਲਸ਼ਕਰ ਇਕ ਚੁੱਗਾਰ”,
 “ਛੱਤੀ ਮੀਲ ਚੁੜਾਈ ਦਾ, ਜੀਹਦਾ ਹੋਊ ਵਿਸਥਾਰ” ।
 “ਪਾਣੀਪੱਤ, ਕਰਨਾਲ ਜਿੱਤ, ਕਰਦੇ ਮਾਰੋ ਮਾਰ”,
 “ਬਹਾਦਰ ਗੜ੍ਹ ਜਾ ਕਰਨਗੇ, ਡੇਰਾ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ” ।
 “ਝੰਡਾ ਬਦਲੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ, ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ”,
 “ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਕਲੇਸ਼ ਦਾ, ਹੋਊ ਹੱਲ ਸਵਾਲ” ।
 “ਖੂਰ ਹੋਏ ਸਭ ਮਿਲਣਗੇ, ਗੁਰ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਆਨ”,
 “ਅੱਜ ਦਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਹੀ, ਬਣਨਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨ” ।
 “ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਹੋ ਜਾਏਗਾ, ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਨਾਮ”,
 “ਨ ਤਸਵੀਸ਼ ਖਿਰਾਜ ਮਾਲ, ਵੱਸਣ ਖੁਸ਼ੀ ਤਮਾਮ” ।
 ਅਸਲ ਬੋਲਾ ਇਕ ਹੋਰ ਵੀ, ਦੇਵਾਂ ਠੀਕ ਸੁਣਾ,
 ਜੋ ਗਜਾਣ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ, ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ 'ਚ ਆ ।

“ਗਾਜੇ” -

“ਜ਼ਾਲਮ, ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਕੇ ਭੱਜੇ”,

“ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ,

ਹੋ ਗਈਆਂ ਮੌਜਾਂ” ।

“ਝਾੜੀ ਝਾੜੀ ਅਕਾਲ ਗੁੰਜੇਗਾ”,

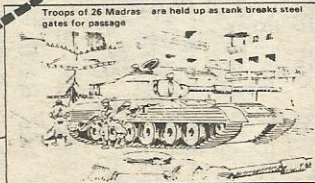
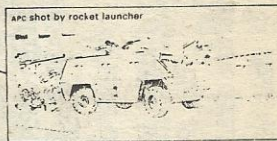
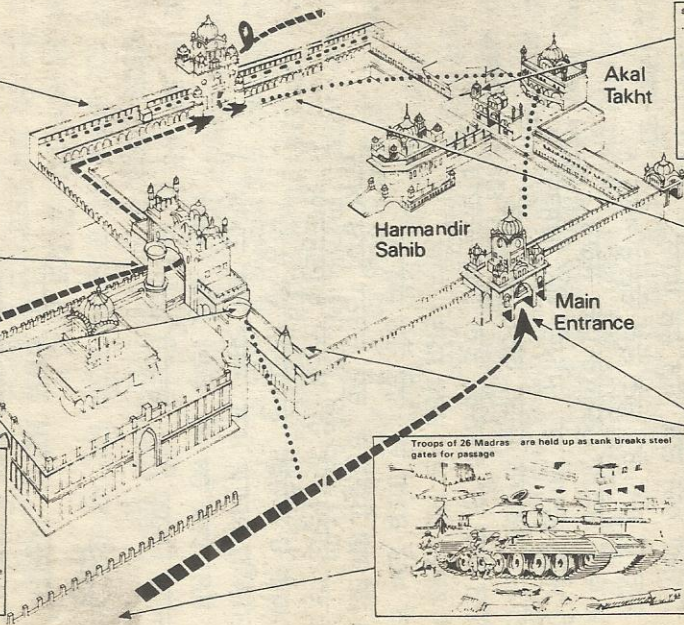
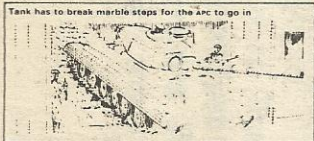
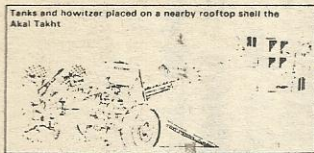
“ਛਿਆਨਵੇਂ ਕਰੋੜ ਖਾਲਸਾ, ਧਰਤੀ 'ਚੋਂ ਉਠੇਗਾ

“ਛਤਿਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਰਾਜ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ”

“ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ - ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ - ਓ...

“ਅਕਾਲ ਹੀ ਅਕਾਲ ਓ...!”

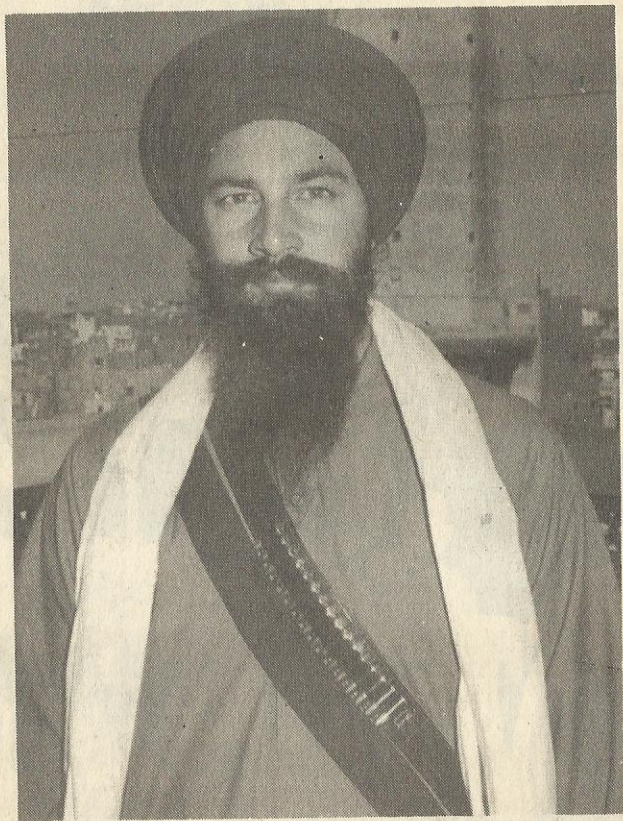
“ਅਕਾਲ ਹੀ ਅਕਾਲ ਓ...”



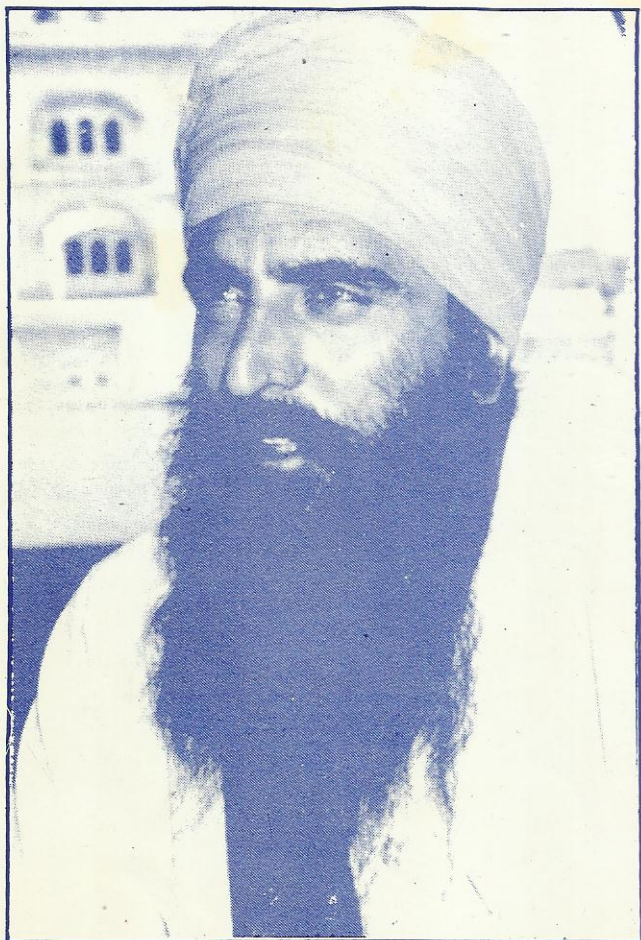


The bombed facade of the Akal Takht.

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ - ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ



ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ



ਮਹਾਨ ਭਾਸ਼ੀਅਤ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ

WRITER:

Gurdev Singh Mann

PUBLISHERS:

Indo-Canadian Publishers

14768 Halstead Place, Surrey, B.C.

Phone (604) 584-6480.

PRINTERS:

Modern Printing House

10755-135 St., Surrey, B.C.

Phone (604) 588-1154

Price: \$2.50